

140 19
1982 №3

საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

საბავშვო

3
1982

ნაჩიზა მგელაძე,
საქართველოს კომკავშირის
პრემიის ლაურეატი

საქართველოს კომკავშირი, რომლის რიგებშიც დღეისათვის 840.000-ზე მეტი ქაბუკი და ქალიშვილია, თავის XX XII ყრილობაზე კენჭმარტივად სახელგანთქანი გამარჯვებებით მოვიდა. წინა ყრილობას სხვა სახელოვან საქმეთა შორის მოხსენდა შემდეგი: „წინა ყრილობიდან დღემდე განვლილ პერიოდში რესპუბლიკაში აშენდა 304 ახალი სასკოლო შენობა 126 ათასი მოსწავლისათვის; 5000-ზე მეტი სასკოლო კაბინეტი აღიჭურვა სწავლების თანამედროვე ტექნიკური საშუალებებითა და თვალსაჩინოების მასალებით; 204 სკოლა გადავიდა ერთკვლიან შეციდინებობაზე. სხვადასხვა რესპუ-

ბლიკურ საგნობრივ კონკურსებსა და ოლიმპიადებში მონაწილეობა მიიღო 128.800-ზე მეტმა უფროსკლასელებმა;

2000 ნორჩი ტექნიკოსი დაჯილდოვდა საქართველოს აღკც ცენტრალური კომიტეტისა და განათლების სამინისტროს სიგელებითა და დიპლომებით;

რესპუბლიკური სასწავლო-შემოქმედებითი კონფერენციების 105 ათასი მონაწილიდან ჯილდოებით აღინიშნა 1405 მოსწავლის მიერ შესრულებული ნამუშევარი...“

ახლანდელი, XX XII ყრილობა კი ვაცილებით მეტი და თვალსაჩინო საქმეების შესახებ მოისმენს პატაკს. მართკ ერთი — სამშობლოს უმაღლესი ჯილდო — საქართველოს კომკავშირის დროშაზე მიბნეული

ლენინის ორდენი რად დიროს რა ტიტულური შრომის, მიღწევებისა და ქმედების, შემართების სიმბოლოა იგი! მაგრამ, დიდ სიხარულთან ერთად, ბელადის სახე და სახელი ჩვენს დროშაზე დიდ პასუხისმგებლობასა და მოვალეობასაც ნიშნავს. როგორც ყოველთვის, დიდი ზემოის დროს, დღესაც კომკავშირული ყრილობის კვირაძალზე ჩვენი ხსენვა და მზერა მიპყრობილია იმ პირველ გამკვლევათკენ, რომლებიც პირველ ქვეებს აწყობდნენ იმ ნათელი სასახლის საძირკველში, საქართველოს აწ უკვე ლენინის ორდენისანი კომკავშირი რომ ჰქვია.

როგორ გამოიყურებოდნენ, რა საქმეებს ერკინებოდნენ ისინი? „საქართველოში ჩამოსვლის შემდეგ ჩვენ ვეზმარებოდით პარტიას შეიარაღებული აჯანყებისათვის მზადებაში და ენერგიულად ვამზადებით ნიადაგს ვაბატონებული ხელისუფლების დასამზობად. ამას გარდა, ჩვენ გამოვეციით რამდენიმე ბროშურა, პროკლამაციები, მოწოდებანი და სხვა“.

ასე აფასებდა საქართველოს კომკავშირის აღიარებული ლიდერი ბორის ძნლოაძე აჯანყებისათვის მზადების პერიოდში საქართველოს კომკავშირის მიერ ჩატარებულ შემუშობას, ბორისი 1919 წლის ოქტომბრიდან 1920 წლის აგვისტომდე დაბატონებული იყო ხუთჯერ, გადასახლებული — ორჯერ, გამოქცევა გადასახლებებიდან...

კითხვაზე: განიცადეთ თუ არა რეპრესიები პარტიული მუშაობისათვის, როდის და როგორ, ბორისმა უპასუხა: „განვიცადე, 1919 წლის აჯანყების დროს დაბატონრებული ვიქნე და ვიჯექი ოზურგეთის ციხეში... 1920 წლის დასაწყისში კვლავ დაშაბატონრეს და გადასახლდნე ბაქოში, 10 დღის შემდეგ ჩამოვედი არალეგალურად, ვმუშაობდი თბილისში, კვლავ დაშაბატონრეს და ჩამიყვან მტერის ციხეში, სადაც ვიქნე მტრისხეგარი თვე, შემდეგ ვიქნე ჭუთისის ციხეში. ლეგალიზაციის შემდეგ განათვისუფლებულ ვიქნე, კვლავ დაშაბატონრეს და რესპუბლიკის სახლერებიდან გადამსახლეს“.

და მაინც ვერ გატეხეს მჭქეფარე რეგულაციონიერის რწმენა.

იზრდებოდა საქართველოს კომკავშირი, სინდლეებთან ჭიდილომ იწრობოდა, დიდ სიძალეულ ფტენისათვის ისწრაფებდა ფტრთებს. გამარჯვებულმა დაპქოთა ხელისუფლებამ ბოძოლა გაუქოლა ჩამორჩენილობას, სინდლეს, წერა-კითხ-

საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის
XXXII წელიწადი
შენსახეარად

ის უკოდინარობდა; დაიწყო ქვეყნის
ელექტრიფიკაცია, კომუნიკაციებისა
და ყველაფერი, ყველაზე ძნელ უბ-
ნებზე გაიშალა ბრძანება:
— კომუნისტებო და კომკავშირ-
ელებო, წინ!

აისად, არასოდეს არ გაუწვილებ-
ია ჩვენს კომკავშირელებს ეს სა-
ბრძოლო მოწოდება, ებრძოდნენ შე-
ნაღობულ კულაკებს, აგებდნენ ქარ-
ხნებს, ელექტროსადგურებს, სკოლ-
ებს. და აი, დაქარა თითქმის საფრ-
ედლანამშობლოს სიკაცოებს საფრ-
ედლად დაეძურა: ვერაჯი მტერი —
ფაშისტური გერმანია თავს დაესვა
ჩვენს ქვეყანას.

მისისხე გამოცდის ეამს ყველა-
ზე ნათლად გამოვლინდა ჩვენი კომ-
კავშირელების გმირობა და სულის
სიღერ.

კერ კიდევ ომის დაწყებამდე თა-
ვისი თაობის სახელით წერდა ჰაბუ-
კი მირზა გელოვანი:

თუ ოდესმე, როგორც ძველად,
ამ ცას ვინმე შეგვიკოცლოს,
წმინდა ვაილის მოსახლელად
უყოყმანოდ შეგვირბოს!

დადა ფიცის აღსრულების დრო.
აი სტრეიჩები, რომელთა ავტო-
რები სულაც არ ფიქრობდნენ, რომ
ეს სახელდახლოდ დაწერილი, მაგ-
რამ გულიდან ამოხეთქილი სიტყვებ-
მა კომკავშირულ მატინაჟში დარჩ-
ნებოდა:

„ჩვენ გვინდა, ბრძოლაში წავიდეთ
პირდაპირ ორგება მხეცების გა-
სახადგურებლად, როგორც კომკავ-
შირელები.“

წიგათშვილი, გვილია.

„მტკიცედ მაქვს გადაწყვეტილი,
შევიდე წილად არმიასი და მონაწი-
ლეობა მივიღო ფაშისტური არმი-
ის განადგურებაში. ეს თვით, რაც
შეიძლება დააჩქაროთ ჩემი განცხა-
დების განხილვა და გამაზავნოთ
ფრონტზე.“

თამარ ცერცვაძე.

„დედა, ჩვენმა ნაწილმა პოლტავა,
მირგოროდ უკან მიიტრიალა, იერიშ-

ით გაათავისუფლა პატარა ქალაქი
ხორლო. ეს პატარა, ოდესღაც ლა-
მაზი ქალაქი ნაცარტუტად არის
ქცეული. დედოკო, შემთხვევით გა-
დაჩინილი ერთ პატარა სახლში შე-
ვედი. რა ვახებ, იქვე გავშეშდი: არა-
მხელა ფაშისტებს ჩვილი ბავშვი აყ-
ვანში ჩაკვალა. ბავშვის დედა იმვე
დახობილიყო გულწასული. მიზე-
თი უბება და ბაბულები ქეთილი
წებდნენ. შემოგვეხედეს, თითქოს
შეგულან ვეთხოვდნენ. დედი, მე და
ჩვენმა მებრძოლებმა ფიცად დავდეთ
— შურის ვძიებთ, გავვლეთუ ავახა-
ვებთ, კაცობრივად, ჩემი გული სა-
ესეა მტერის სიძულვილი.“

„...მაღე ჩვენი მიწა-წყლიდან სა-
მუდამოდ აღგვებიან წყველი ფაშ-
ისტები, რომლებმაც ჩვენს ხალხს,
ჩვენს ქვეყანას, ისოდენი ტანჯვა და
მწუხარება მიაციეს. ჩემზე ნუ იდ-
არდებ, საყვარელო დედოკო, მაღე
მტრეზე გამარჯვებული, ნაომაირ,
ორდენებით მკერდდაშეშვებული
შვილი დავგბრუნებ.“

ვერ დაუბრუნდა დედას ამ სტრი-
ქონების ავტორი, საბჭოთა კავშირ-
ის გმირი ვახტანგ ჩიქოვანი, ისევე,
როგორც ვერ დაბრუნდნენ მირზა
გელოვანი, შოთა გამცილებიძე, გრი-
გოლ სხულუხია, ზოია რუხაძე... სა-
დაგვიროდ, დავგბრუნდა ლეგენ-
და მათ გმირობაზე, უკვდავებაზე: სამა-
გიეროდ, დავგბრუნდა მშვიდობა
და უღრუბლო ზეცა; ყველაფერი ეს
ჩვენმა ლიბლის ბიჭებმა დავგბრუ-
ნეს.

ასე იცოდნენ ფიცის ერთვლება
ჩვენმა კომკავშირელებმა.

გმირული ესტაფეტა გრძელდება.
როცა საქართველოს კომკავშირის
ლორემა ჯაკავშირო ლეკ ცენტრა-
ლური კომიტეტის პირველმა მდივან-
მა პ. პასტუხოვმა ლენინის ორდენი
მიანიდა და სასიხარულო დღეს სრუ-
ლად საქართველო, მისი ყველა თა-
ობა ზეიძობდა.

მინდა გავაცნოთ ორი თაობის თო-
თი წარმომადგენლის წერილი.

ერთ მკვრის მთელი ქვეყანა იც-
ნობს, ან დაპარტახებული მტერის ბუ-
ნავში, რაინსტაცის თავზე, მარჯავე-
ლის დროშა აღმართა; ხოლო მეორე,
რომლის მეტრდს გმირის ვარსკლავი
ამშვენებს, ჩვენი თანამებრძოვეა.
საქართველოს კომკავშირის ჯილღო
თანაბრად ეკუთვნის ერთსაც და მე-
ორესაც.

„მე საქართველოს ახალგაზრდო-
ბის იმ თაობას ვეკუთვნი, რომელმაც
დიდი სამამულო ომის მძიმე წლებ-
ში ჩააბარა ძნელი გამოცდა. დედასა-
მშობლისათვის დამიზნებულ ტყუი-
ლს უშეგვრდა საკუთარ მეტრდს თითო-

ეული ჩვენგანი. ტყვიით გახრებ-
ილი კომკავშირული ბილეთები არიან
მოქმენი იმისა, რომ ბრძოლის ველ-
ზე ბევრი დავიც ვალმობილი მამ-
ულის წინაშე. ცოცხლად დარჩენი-
ლები, ომის ვეტერანები წმინდად
ვინახავთ მათ სხოვანს, რადან არ
შეიძლება იმ განსჯილვოსა და გა-
ვიტარების დაიფიცება, რაც საბჭოთა
ხალხს გადახდა თავს.“

დღეს, როდესაც თქვენ ვიყუ-
რებით, თქვენს მრავალგეოვანს, გა-
ინტერესო ცხოვრებასა და შრომას
ვედენებ თვალს, მე ბედნიერილ მი-
მანია ჩემი თავი, რომ წვლილი შე-
ვიტანე იმაში, რათა თქვენ მშვიდო-
ბიანად და ლაღად გვეცხოვროთ.

ჩემს თავს უფლებას ვაძლევ, ომ-
ის ვეტერანთა სახელით მოგილოცო-
თი საპატიო ჯილღო — ლენინის
ორდენი. კვლავაც დიდიხულოდ გე-
ტარებინით ესტაფეტა, რომელიც
ასეთი წარმატებით მიიღეთ ჩვენგან
— რესპუბლიკის წინა თაობების კო-
მკავშირელებისათვის.“

მელიტონ ქანთარია,
საბჭოთა კავშირის გმირი“

„რომელიცაინი წლების კომკავშირ-
ელთა ლაშქრის წარმომადგენელი
იყო მამანიძე, საბჭოთა კავშირის
გმირი გრიგოლ სხულუხია, რომე-
ლიც მომავლის ღრმა რწმენით შეე-
წილა სამშობლის ფაშისტებისაგან
გათავისუფლებას, მისი სხვაინდელ
დღეს.“

და აი, ასრულდა მისი და მისი თა-
ობის კომკავშირელობა ნატრაც —
თავისუფალი სამშობლოში მშვიდო-
ბის და აღმშენებლობის დროშა
ფრონტებს.

ლენინის ორდენი დამსახურებული
აღიარება წლების მანძილზე ბრძო-
ლასა და შრომაში გამთხნილი
სიმახიცისა. სულ ასე გვევლის —
ჩვენი სოციალისტური სამშობლის
დიდი სიყვარულითა და ნაყელი მო-
მავლის ღრმა რწმენით.

ასე ეწერა წინა თაობების კომკავ-
შირელობა საბრძოლო დროშაზე და
ჩვენც ხომ მაიი შთამომავლებს ვართ
— სისხლი სისხლთაგანი და სიროცა
ხორცთაგანი.

ვიანა ანსულუხია,
სოციალისტური შრომის გმირი“

ჩემი წერილი, რომელიც ძირდა-
დად სხვადასხვა თაობის წარმომად-
გენელთა სტრეიჩონებზე შევაჯე, რ-

საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის
XXXII წელიწადი
1976 წლის
საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის
XXXII წელიწადი
1976 წლის
საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის
XXXII წელიწადი
1976 წლის

კვირეკი
3 მარტი 1982

საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის
XXXII წელიწადი

შსსსპოპო

კარლი
კობახიძე

მ ო თ ხ რ ო ბ ა

მახტარი
ჯაბაღა ლოლა

ავტობუსი რომ დაიძრა, ახლა კიდევ სირ-
ცხლის ოფმა ამიწვა თვალები — გრო-
ში არ მიუყაოდა ჯიბეში და როგორღა უნდა ამელო ბი-
ლეთი? ბევრი არაფერია, სულ ოცდაათი კაპიკი ღირს,
თუმცა ფული ჰქვია მაინც! ბევრი ბევრია და, ცხტა უფ-
რო არცხვეს აღმაინან. ამის გულისთვის განა ვაღამასხ-
ლებენ, სხვა არა იყოს რა, ორღობეში არ გამოილევა კე-
თილი ადამიანი და ავტობუსში რა გამოილევს — ვინმე
გაიკრავდა ჯიბეზე ხელს. მაგრამ ზოგიერთს დააჯერებ,
ფული რომ არა გაქვს? ხმაშალა არა გითხრას, ფიქრში
მაინც გაივლებს, ამ სუფთა, მოვლილი, მშვენიერი ტან-
საცმლის პატრონის რამ გამოუღია ოცდაათი კაპიკი და
ნაშუსიო.

ბევრი ხალხი არ იყო ავტობუსში, ხუთად ხუთი კაცი
ვიღებთ ფეხზე. არ მინდოდა ფოთილახე მეფიქრა, ამ-
იტომ დავბორიალობდი ფიქრში, უფრო ფოსტალიონის
ნათქვამისკენ ვეწეოდი გონებას, მაგრამ ვერაფრით ავ-
უარე გვერდს. არა, მაინც რა დავიბარა, რატომ გაიმე-
ტრეს დასაკვავად? ნეტა, დედაჩემი სად წვიოდა ამ დი-
ლადობისა?.. ვფიქრობ და ვფიქრობ, ამასობაში კი ავ-
ტობუსი თანდათან იმოკლებს გზას და მგზავრებიც მვე-
მატებთან თანდათან.

უცებ კისერი ამეწვა, აი ისე, რომ გგონია, ვილაღე ნა-
ცნობი მიუერებნო, მოიხილავ და მართლაც ნაცნობი არ
არის?! მოვიხილე უკან და თვალებს არ ვუქვრებ: ერთი
გოგო დგას ფეხზე, ჩემზე ოდნე მაღალია, მთლად მამი-
დაჩემი ნატოა გამოცხადებულ! — თუმცა რამ გაამამი-
დაჩემა — ის ბარე სამოცი წლისაა, ეს კი ჩემი ხნისა იქ-

გაგრძელება. იხ. „პიონერი“ № 2.

თა უფრო ცოცხლად გეგრძნობთ თა-
ობათა სუნთქვა და გულისძვრა, მა-
თი ლამაზი სული, რათა მეთქვა, აი,
ეს ვახლავთ საქართველოს კომკავ-
შირი-მეთქი, მსურს დაავარსოლო სა-
კავშირო კომკავშირის ცენტრალური
კომიტეტის პირველი მდიონი ბ. პა-
სტუხნოვის სიტყვებით, რომელიც
მან თბილისში წარმოთქვა ზემის
დროს:

„ყოველ კომკავშირულ თაობას
ცხოვრება თავის ამოცანებს უსახავ-
და. მაგრამ ყველა თაობა თავს მუ-
დამ ერთი დღიანი არმიის ნაწილად
თვლიდა, რომელიც რევოლუციამ
დარაზმა და მოუწოდებდა ემსახურა თა-

ვისი ხალხისათვის.

დღეს ჩვენ ღრმა რწმენით ვიმეო-
რებთ ამხანაგ ლ. ი. ბრეჟნევის შე-
ანიშნავ სიტყვებს: „ვერავინ და ვე-
რასოდეს დაამარცხებს ქვეყანას, სა-
დაც ყოველი ახალი თაობა იცავს
და ამრავლებს წინა თაობათა ტრად-
იციებს“.

კომკავშირში კარგად იცნობენ ენ-
გურპისისა და ბამის ნია-გურუნისა-
იას სადგურის მშენებლების, რუს-
თაველი მეტალურგების, მოწინავე
მეჩაიეებისა და მევენახეების, შესე-
ნიშავი მეცნიერებისა და ხელოვნ-
ების მოღვაწეების, სახელგანთქმე-
ლი სპორტსმენების, მრავალი ათასი

ნება, ანდა, ბევრი-ბევრი, წლით უფროსი... ღმერთო, გა-
მახსენე, სადმე ხომ არ მინახავს?.. ფიქრში, მრევლში-
ვლეთი, მაგრამ სასიკეთოს ვერაფერს ვერ ვიხსენებ
ველარ მოვიყო — ისევე უკან გამიქცა თვალები. ის გო-
გო ისევე ფეხზე დგას, რაც უფრო ვაკვირდები, მით უფ-
რო ვამჯავნებ ვახალგაზრდავებულ მამიდაჩემს.

— ვანო! — ნაცნობი ხმა ვავიგონე.
— აქეთ, მოიხიდე, ბიჭო!
შეგბრუნდი და ვხედავ: გოგია მოსიაშვილი მილიონ
სარკეში. გოგია ჩემი კარის მეზობელია.
— საით გაგწვიოდა, ვანო?
— ისე გამოვიარე.
— ემაგ ვუღიით იაროს ჩემმა დამაწყვეარმა!.. არ
ვიცოდე მინც, რა შავი დღით გაგვირდილით, უცე პი-
რუტყვი ეძახე, ყველაფერი ესმოდა! როგორ შევარდა
ბალღები, კაცო, როგორ გაუჩერდებოდა ხოლმე სათა-
მამო! შინდან მდინხარ?
— სკოლიდან.
— მერე, იცი, სად არის სასკალო?
— მივაგნე.
პიჯაკის ჯიბიდან ხუთმანეთიანი ამოღო და მომამწო-
და:

— გამომართვი, ტაქსით წადი.
— რათ მინდა?! — ცილად გამოვწვი ხელი უკან, —
რომ არ შეჩნდეს, სხვა ამბავია.
მოედანზე გაჩერდა ავტობუსი, ხალხიც ჩამოსას-
ვლელად წამოიშალა. ჩემივე ყისიდად ჩავიყვირე ხელი.
— ეგ ეკადრება ჩვენს ყისობობას?! — გამიწყრა
გოგია. — ჩაიდი და უჩემოდ არ წახვიდე, მეც ახლავე
ჩამოვალ.

რა დროს ლოღინი იყო, მაგრამ ხათრი ვერ გავუტე-
ხი.

ის გოგო, მამიდაჩემს რომ მივაგვანე, აღარ გამხსე-
ნებია და როცა ვამხსენდა, ჯარი მომიგოდა ჩემს თავზე,
რატომ თვლი არ გავაკოვლე, ვისთან იყო და საით წვი-
და-მეთქი. ეს ამბავი აღრე გამხსენებოდა, ყურადღებას
მივაქცევდი, რა ვიცი, იქნებ ჩემს ნაცნობთან ყოფილი-
ყო, ამით ამოგხსნილი იმ უცნაურ ამოცანას. ჯავრითა და
წუხილით თვალები და ვინმე ისე შეჭონდა არეული, ავ-
ტობუსში მსხდომთ უზარალოდაც არ დავეკვირვებოვარ.

გოგიად მხარზე ხელი მომხვია და ტაქსების გაჩერე-
ბისკენ წამიყვანა.

— ნამდილოდ მეტი მომივიდა.
— რაზე ამბობ? — მართლა ვერ გავიგე.
— ფული რომ მოგაწოდებ ქვეყნის დასახნად. რალა
კარგი მეზობელი და რალა ჯიჯარი ნათესავი, სწორედ

ქალიშვილისა და ჰაბუჯის საქმეებს,
რომლებიც კომუნისტის ახალგაზრდა
მშენებელთა პირველ რიგებში მია-
ბიჯებენ.²¹

დაბნ, ასე ლამაზად მიაბიჯებს კო-
მკავშირელთა ახალი თაობა და მისი
მძღვარი ნაბიჯები ჩვენი ქვეყნის ის-
ტორიის ახალ ფურცლებს ავსებს.
ხვალ კი, ჩემი რესპუბლიკის ნო-
რანი პიონერი, შენ უნდა ვანავარძო
80-იანი წლების კომკავშირელთა ეს-
ტაფეტა და ვინდა უფრო მშობერ-
ად, უფრო ლამაზად, უფრო გმირუ-
ლად ვანავარძო იგი, რადგან „ის ურ-
ჩენია მამულსა, რომ შვილი სჯობ-
დეს მამას“²²

ამან გამათამაშა და ამიტომაც ვეღარ მოვზომე, — ზიბე-
ში ჩამიღო ფული.

ხმა არ ამოიღია — ტაქსის კარი გამოვადე, მადლო-
ბის ნიშნად თავი ოდნავ დავეუქნე და შოვერის გუთხა-
რა:

— სასაკლაოზე.

სასაკლაო ქალაქის ბოლოში იყო, მაღალი ვალეანის
ჭონდა შემოვლებული. ტაქსიდან რომ გადმოვედი, პირ-
დაპირ მომამყუდა სისხლისა და დამწვარი ძვლის ამაზრ-
ხენი სუნი. ცხვირზე ხელი მოვიჭიკე და კიშკარს მივა-
ღდე. ისე იყო დაკეტული, ღრიჭო არსად უჩანდა. გვერ-
დით, პატარა თიანხში, სარკმელჩადგმული, პატარა კარი
შეენიშნე და ახლა იმას მივსწავი, არც ის ვაიღო. მერე
მთელი ძალით დავებრახუნე.

— რა ამბავია! — შიგნიდან იყვირა ვიღაცამ.

— ერთი წუთით გამოიხედეთ.

სარკმელი გაიღო და გაქუცული თავი გამოჩნდა:

— რა გინდა?

— ახლახან ძროხა მოიყვანეს აქა...
სიტყვის დამთავრება არ მცალკა:

— ეგე, იქით წადი, — მარცხნივ გაიშვია ხელი, — ეგ
გალავანი მოიკარგება თუ არა, ცოტა ქვემოთ მოწვრიე-
ული სამანქანო კარია და იქიდან ჩანს მთელი ეზო... მო-
რცა, მანქანით ხომ არ მოიყვანეს ზემო მზრიდან?

— უბაბო.

— წაბლა?

— ღიბა.

— იქ არის, — სარკმელი მიხურა.

საითაც მიმასწავლა, იქით წავედი. მიუვალვლადი მო-
რღვეულ კიშკარს და მამაჩემიც იქ იყო და ჩვენს ვეტი-
ქიში ნიკა ოდიკაძეც ფოთოლა არსად ჩანდა.

ჭიშკრის ჭრიალზე ჯერ ნიკა ძიამ მოაბრუნა თავი და
აკი ჯერ მან დამინახა. მამაჩემმა მოუკიდებელი სივარე-
ტი წერიფულად გადააგდო ხელსუკუნმა.

ახლა მიგვხდი, რატომ არ ჩანდა ფოთოლა — რკი-
ნის პალაოზე დაგბათ თოკით და სატვირთო მანქანა ევა-
რებოდა.

— აქ წამოყვანას ვერჩინებ, შინ დაგვკლათ, — უთ-
ხრა ნიკა ძიამ მამაჩემს, — იმდენ ფულს დაპყრიდა, სა-
ნაცვლოდ ჩააყენებოდა.

— შამაჩემმა, შავისი ხორცი არ დამანახებ აქაო. ხომ
იცი, რაზედმც დრო და ძალღონე დავგინახარავს, გამო-
ჩეულადც ის გვიყვარს.

ზურგიდან ნაბიჯის ხმა მომესმა. ტიმიც შევებრუნდი:
დღღაჩემი მოიღოდა, ხელში ქაღალდი ეკერა. მოვიდა
და ის ქაღალდი მამაჩემს მაიწოდა:

— თქვენი ხათრით, თორი დღეს დაკვლა არ გვაქვსო.

— ვიცი მავათი ხათრის ამბავი, — შწარღ ჩაიღიმა
მამაჩემს და ქაღალდი ისევ დღღაჩემს დაუბრუნა, —
სხვა გასაქანი არა გვაქვს და გემრიელადაც მოითბეს ხე-
ლი... გაქირავების უბედურებაც იციან და საკუთარზე ბე-
ჭლის ფასიც.

იღვა ფოთოლა და ხამუშ-ხამუშ თრთოდა, ფერღები
ჩააცვეროდა უქმრობით; ისე ვუყურებდით, ვითომ ჩვენში
კი არა, სხვისი ფური იყო.

— რატომ ვაყადინე ვაკეთილები? — მოულოდნე-
ლად მკითხა ღედამ. ამ დღემტომ თოვის გასროლასავით
გაისმა მისი ხმა.

— ამას რაღა კითხვა უნდა!

მამამ შემომიბღვირა:

— ბარემ პაპაც წაშოგვევანა.

ნიკა ძია ვფოთოლას მისტერებოდა ისევ.

— ასეა: რაღაც უტყობ სხეული აქვს ჩაყლაპული, რაც
პირში მოხვდება ხოლმე ძროხას, ყველაფერს ყლაპავს

— უკან გამოვდებო არ იცის. ცოხნაც იმიტომ შეაჩერა.
საინტერესოა, რა უნდა იყოს?

ჩვენს წინ, დაახლოებით ორი მეტრის დაშორებით,
მილობილი ჩანდა. აქაც დაწვული მავთული შემოვევლით,
ოღონდ ეს მავთული სქალი იყო, და თანაც მიჩხლარ-
თულ-მოჩხლართული; რკინის ბოძებიც ახლომასლო ჩა-
ესოსთ.

სასაკლაოს შენობიდან ვიღაც გოდორა კაცი გამოვი-
და და ორი სხეულ გამოჰყვა.

მილობილის კარი გაიღო გოდორამ და ბოხი ხმით
ბრძანა:

— შემოვადეთ!

ნიკა ძიამ აუშვა ფოთოლა, გვერდზე გადალა და ზურ-
გზე გადაჰკრა თოკი. ფოთოლა რყევა-რყევით წავიდა
ლოა კარისაკენ. კარში რომ შეყო თავი, ერთბაშად გაჩე-
რდა და უკანაც ერთბაშად დაიწია. ნიკა ძიამ დროზე
დამიძალა თოკი, მოქაჩა, მაგრამ ვერ გააჩერა გავშე-
ბული ფური. თითქოს თხილამურებზე დგასო, ისე გას-
რიალდა წუნწუნსა და ტალახში.

— შემოვადეთ! — ისევ ბრძანა გოდორამ და თე-
რი, ჭუჭყით აჭრელებული ხალაით გაისწორა.

ის ორი უტყობ ბიჭი გამოქანდა. ნიკა ძიამ რქებში
ჩაავლო ხელი, დანარჩენები მოაწვინე და თითქმის თრე-
ვა-თრევათ შეიტანეს მილობილში.

ნიკა ძიამ თოკი შეხსნა და გარეთ გამოვიდა.
გოდორამ სველი ურდულით ჩაეკტა კარი.
ფოთოლა ერთხანს გაყუჩული იღვა, მერე მიწა და-

სუნა, ნელა ასწია თავი, უცებ აბღვალდა, გამოქანდა და რქებით დეკანა ღობეს. მას დეკანებმა იმდენად ძლიერი იყო, თითქოს ზედ შეეფეშნა, ადგილებზე დაიჩოქა. როგორც სცადა და ვერ მოახერხა, აწმოდგამა. მესამედ კი გაიმართა და უკვე მოჩინოვდა გაჩერდა.

ლობებზე მივიდეთ. დამინახა ფოთლოვანი და აზმუვლდა. ასეთი ნებიერი ზმულოვანი მისი იცოდა, პურის ხატები რომ მიგაწოდებდნენ ხოლმე. დავაგვიღო ათხათხებულ ფურსს და ცოდვის ქრუნებულზე დამიბრა — ცრემლები ჩამოსიდა, თან ისე ჩქარა-ჩქარა სუნთქვდა, ფერღებდა და ნესტობლი თითქოს უქანკლებდა. გოდორაც ცდილობდა, ის ორიც, მაგარი ვერაფერი შეაბრუნეს სასკალას ღია კარისაკენ. ამ კარისკენ ორმხრივი, ვიწრო რტინის ღობე მიუყვებოდა, ისეთი ვიწრო, რომ ბევრეც ეწვლა, უკან ვეღარ მობრუნდებოდა საქონელი. იმ ღობეში რომ შევიდოთ პირუტყვი, მერე ყველაფერი მოთავებულ იყო, როგორც ძია ნიკო მიიხარა, ესკალატორი — მოძრავი იატაკი — თვითონ შეიყვანდა შიგნით... რქებში ჩააღვს ხელი ფოთლოს, კუდილიც სცაღეს, მაგარი ძეგა ვერ უყვებს. იცადა, ზმულოვანი და ცრემლით მიხოვდა შეგვას. არასოდეს, არასოდეს მიფიქვია მის დაცემაზე, ვინაიდან ფოთლოვანი ჩემთვის რძე-მამონი, ხორცი კი არ იყო, არამედ ცოცხალი არსება, იმდენად გონიერი, უმისოდ ვერც კი წარმომედგინა ჩვენი ეზო...

გოდორამ მსხვილი სარი მოიქნია და ზურგზე გამეტებით დასცხო ფოთლოს. ამ მოულოდნელობამ ჩაგრის ცეცხლი წამოიბო: გავშრი, გავგვდი. მეორედაც რომ დაუნახავი, ისე შევხტი, თითქოს ნაკვერცხალზე დამედგას მოშველი ფეხი.

— მოგტყდეს ეგ დასამწიბებელი მარჯვენა! — დასწვევლა დედაჩემმა.
მეორე დარტყმას მესამეც მოჰყვა, და ქვასაც დავეწვლიე:
— გიჩვენებ, როგორ უნდა დარტყმა!
მამაჩემი მაკაში მწვდა:
— რას შერებ, ბიჭო?! გაგიფი?! ამიტომ არ მინდოდა შენი წამოყვანა! — ხელი მჭრა. — ამხელა კაცი ხარ და ჰქუთა ვაგოვლებია!
— წამო, შვილო, — ხელი მომხვია დედამ და სამაწიანო კარისკენ შემაბრუნა.

4

იმ ღამეს ნიკა ძია მოვიდა ჩვენსა, ყანგანი ლურსმანის მოტახნა და მამაჩემს მიაწვია:

— ეგ ჩაუყოლებია. ბალახებში გადაადგმება ვინმე ობერი. მოლუნული ყოფილიყო, არაფერი უშავდა... მთელი შეგხეულობა დაჩაგრეტილი ჰქონდა.

იმ ღამეს კი გამაძახნდა ფოსტალიონის ნიჭქაში, მაგრამ მოსტამაიხი არ მიმიტყვევია ურადლებმა, ვიფიქრე, რაიმეღმე ჩვენი გავუფელი მესუფრება-მეთქი. მეორე დღის დროზე ადრე წვედი სკოლაში და მართალია, მზიარულების გუნდებზე არ ვიყავი, მაინც გავუბარე ფოსტალიონს. საქონილო წერილი ყოფილიყო, გავიგებდა, ვინ იმათუნდა და, ლაპარაკი არ უნდა, მთელ ჩაგვრს იმაზე ამოყარონ.

ადრევე დამინახა ფოსტალიონმა და, ვიღრე დავეძახებოდი, მანამდე გამოვიდა გზაზე — წერილი გამომიტანა.

— პაპაშენმა ვანომ გუშინ და გუშინწინაც მიიხარა, მოიტა, მე გადაცემო, მაგარი უფრო ვიკარე.

— მივცე, ანდეს არც შენ იწვალდები და არც მე.
— კანონს, ვანო კი არა, სკოლის დირექტორიც ვერ დამარღვევინებს... ახა წაიკითხე, რა აწერია.

— საყუთარ ხელში.
— პოდა, საყუთარ ხელსაც უჭირავს. მსწმინაქალაქი. მაშინვე გაგხსენი წერილი და კინაღამ ჩამოვსკქქქქქქ წერილს ჩაგვადვ, ხან ბებო ფოსტალიონს ვუყუბო.
— ცუდი ხომ არაფერია, ბიჭო? — შეწუვდა ბები.
— ცუდი რატომ უნდა იყოს? — მხარები ავიჩქე.
ისე აფფორიატილი, ისე დამაძნია ამ მოულოდნელობამ, სკოლის გზაზე რომ აფუხვიე, მაშინდა გამაძახნდა — მადლობა არ მიქვამს ფოსტალიონისათვის, თითქოს ვალდებულ იყო, თუ დღემე ხუთჯერ მოსდგომოდა ჩემი ეზოს ქუჩას.

კიდევ ერთხელ წავიკითხე წერილი: «ვანო, სექტემბერიდან დედაჩემის სოფელში ცხოვრობ. სწავლითაც აქ ვსწავლობ, ძალიან, ძალიან მინდა, რომ გნახო. ცირა».

წავიკითხე და სკოლის ნაცვლად ვენახში წავივი — იქ მიგულებოდა მამაჩემი...

მამაჩემი დურგალია. დედაჩემს, როგორ გიხარათ, თბეს ემარჯვება, ბარც, ფიჩხის დაკუწვაც; ცომის მოზაღვლაც, პურის ჩაყვაც, ქათამ-ინდაურიც ხომ მისი მოხსეულ-შესანახია. დღე და ღამეც ასწორებენ და, არა უშავსო, რომ იტყვიან, იმაზე კარად ცხოვრობთ; პაპაჩემის თქმისა არ იყოს, წუთისოფლის სამდურავი მანდელმანც არ გვეთქმის.

სოფლის ბოლოს გვაქვს ვენახი და მალეც ჩავედი. ჩვენი «ჩიგულო» აყვავებული აღმის ქვეშ იდგა. მამაჩემი კიტრის ჩითილოს ჩასარგველ ორმოგებს იღებდა ბარით, თან აფხვიერებდა. ბარი მიწაში ჩატვია და ჩემკენ წამოვიდა.
წიგნების ჩინთა მანქანის კაპოტზე დავდე, უკანა კარი გამოვადე და ჩავეკე.

— სკოლის გზა გვიჩრია? აქ რატომ მოხვედი? — დაინხარა და მომხარადა.
— ჩაქვია და გეტყვი.
გვერდით კი არ მომიჯდა, წინა სკამზე დაჯდა.
— გისმენ? — თავი არ მოუბრუნებია უკან.
— სად არის ცირა?! — ვუყვარე.
— როდის აქეთ ისწავლე ყვირილი? — მშვიდად მიიხარა.
— სად არის-მეთქი, გუებნები! — მუშტი მივიარტყე კარებზე.

— ხილოვანში, — მთელი ტანით მოტრიალდა. — იცი, რას გეტყვი: ბავშვობაშიც არ უყვირია ჩემთვის მამაჩემს, მე თუ მიყვარია შენთვის?

— მიზეზი არ მომიცია, თორემ...
— ის ცოტა, სამტობი რომ ხარ სავსე?
— სამშობლივით ერთი არ ვარ ამ ქვეყანაზე!
— ჩემთვის ხარ ერთი.
— ხეც მავას ჩივიე სწორედ!.. როდის ჩამოსახლდნენ მილოვანში?

მამაჩემმა სივარეტს მოუქცა და ნაფაზი დაარტყა და თავი სკამზე ჩამოძო.

— სასექტემბროდ ჩამოსახლებულან, მე ნოემბერში გავივი.

— მანამდე სად იყავი?
— არ ჩავსულვარ თბილისში, — ისე მოაბრუნა თავი, თითქოს ეხარებო. — მგონი, მე უფრო მეტი სიყვარული მაქვს შელისა, ვიდრე შენ — ჭერაც უნახავი დისა...

— მაშინ, რა მიზეზით მიიხარია, ჩემთვის ერთი ხარო?

— სახალგარის მიზეზით... შენზე აღარ ითქმის, პატარაო, მაგარი არც ისეთი დიდ ხარ, ტოლიდენ გამოგო. ოჯახი მარტო ჰქერი, ცოლ-შვილი და ქონება არ გვეგონოს, სულ სხვაა და ამ სხვას ვერ ავიხსნის ვერავინ —

შენით უნდა მიხედო... პო, ცხოვრება მიგახედრებს, მანამდე კი აჯობებს, ხმა არ ამოვიღოთ ამ ამბავზე... სხვაც არა იყოს რა, ცირა ჩემი პირველი შვილია და პირველი სიყვარულითაც უნდა მიყვარდეს. სიყვარულს დრო სჭირდება, მე კი საამისო დრო თითქმის არ მქონია... რომ მეგავრებოდეს, კანონის ბრძანებას დავცერდებოდი და დედამშენის ანამალავად ერთ ამდენს კიდევ სხვას არ გავუტყავნიდი... როგორ ფიქრობ, მეხალისებოდა ოჯახის დანგრევა?

— არ ვიცი.
— როცა არ იცი, უნდა გაჩუმდე! ვინ გაგაგებინა?
— ცირას წერილი მივიღე.
— აქა გაქვს?
მანინვე მივაწოდე.
წაიკითხა და ჩაფიქრდა.
— ახლავი უნდა წავიდე და ვნახო, — მანქანის კარი გამოვალე.

— მოიცა, — ისევ წაიკითხა წერილი, — დედამშენს ნუ ეტყვი ჭკერებობით. საამისო დრო რომ დადგება, თავისთავად გაიგებს. დედამშენსაც ერიდე. დამიჭერე, ასე აჯობებს... კიდევ რაღაც უნდა მეთქვა... თუმცა არა ღირს, — წერილი ისევ უკან დამიბრუნა, მერე მოტორი ჩართო. — გადადი, ჩანთა აიღე.

მანქანა რომ შემაგვამდა, ჩანთა ჩამოცურდა კაბოტიდან და, თითქოს აფეთქებისა მემშინოდა, ნახტომით მივწვდი — მიწაზე დავარდნა არ ვაკალე.

— მამამ მანქანა მოატარიალა.
— ბარს აქ ტოვებ?
— აიკვან სოფელში და ისევ დავბრუნდები.
— ბარემ ხლოვანში გადამიყვანე, შინამდე რა გზაა, ათორღე წუთის სავალია ფეხით.
— ჩანთა მანქანაში დიტოვდე და წადი! — მოტორი გამორთო და, რომ გადმოვივიდა, გამეტებით მიაცხუნა კარი, კრინტი აღარ დამიძრავს. აჩქარებული დავადიქვი გზას. ვიცოდი, შაპას ცხვარი სამოვარზე ეყოლებოდა ვა-

რეკილი. არც დედა მეგულეობოდა შინ ^{მეგულეობოდა} იშვიათად შემოიბუტებს ხოლმე ლუმელთან და ასე ახლობს, ამხლა დღეს როგორ გააცდენდა უშრომადიდილი! მარნის კარი ღია დამხვდა, შევიხედე; ფეხვალსა სტრიდა დედაჩემი. საცერში ჩარჩენილი ქატი გოგონი მოაპირკვევა და პეშვით რომ ამოიღო ტომრიდან ფეკილი, მანშინდა მოიცალა საჩქემოდ:

— როდემდე იჯდები ჭირისუფლად?
— რაზე მეუბნები მავას?
— დღეს რაღოთ გააციინე გავეითლები?
— მამაჩემს ჩავემეულ ვენახში, ახა, მარტო თვითონ ამოიღებდა ოცდაცხრამეტ საჩითილე ორმოს?
კინალამ ფეკილით სავეს საცერი გაუვარდა ხელიდან.
— რამდენიო?
— ოცდაცხრამეტი.
ისე მიიხედა-მოიხედა, თითქოს ვილაკის ან რალაკს ეძებსო.

— ექუშავი ლობიო საღლა დავთესოთო?
— ეგ აღარ უთქვამს.
— ნეტავ რა ოხრად უნდა ამდენი კიტრი, გაყიდვით ეგ არ გაყიდის, ჭამითაც ვერ მოვერევით და მწინლად ჩავდლოთ — მთელი ეს ამოდენა უბანი ვერ მოერევა. წუხელ თქვა, ათორღე ბუნდა გვეყოფაო. ერთი უნდა ვკიხო, როდის აქეთ ისწავლა სიტყვის ვადახვევა?! დაღიხარ მშერი, დაღასლასებ... მამა გიცხონდა, ჩვენს მეტს არაყის მოკეღობა ფური!... ბედი შენ უნდა დაიკვეხო — მიზეზი არ გეღევა არც წიგნთან დუმძრახებისა, არც გავეითლების გაცდენისა... წადი, ფიჩხი მაინც დაეუწე, ცომი რომ აფუცდებდა, მანშინ, ვინ იცის, საინგლოში იქ გასული თათრულის სასწავლებლად!
წაქცეული საჩქევი წამოგაყენე და წალდს ფხა გავუსინჩე.

მთელი ათი დღე წვიმა, გაიყვინთა მიწა, დიტიბორა. გზები გადაირეცხა, საღდე არ მოველოლი, იქ

ამოყო თავი ლოდებმა. ეს ხუთი დღეა გამოიდარა, მზე როგორც კი ამობრიალდა, თეთრი ქაბუთა ორთქლი წამოიშალა მაშინვე. შორიდან რომ გახედვდი მოხელ მწიას, ეს ორთქლი ალუბლის ყვავილი გეგონებოდა.

გახაფხულის წვიმა რომ გადაიდგეს, უცნაური სურნელი ედებოდა მადამოს. ფიჭობი, ბეჭობი, გაიხსენო — რისი სურნელია, მაგრამ ვერასოდეს ვერ იხსენებ და მისი სიყვითლე ეს არის — გაუთავებელი იმედი და ნატვრა დაგყვება თან.

პირი შეიშრო მიწამ, ორთქლი მოიშორა და ხალხიკ სამუშაოდ გაიკრიფა. სოფელში მოხუცებსღა შეხვდები, ბალღებსა და მთვლენარე ძაღლებს. გადავა შუადღე, დამთავრდება გაკეთილები და მერე ახმაურდება სოფელი. ხმაური ბინდისას უფრო მატულობს, როცა მიწის სამუშაოდან ბრუნდება დაქანცული, აბუზღუნებული ხალხი...

ჩემი სოფლიდან ხლოვანამდე სამი კილომეტრია. შარავზა ვადაცვები, წაგრძობებული უბანი ავიარე და სოფლის თავში გავიდი, აქედან კარგად ჩანს ხილოვანის სამსართულიანი, თეთრად შეფეთილი სკოლა. არ გინდოდეს, მაინც გავივლებ გულში, შემადლობებულ განგებ აუშენებიათ: სახლებით დავიწროებულ გზაზე თუ არ მიღობარ და ან ეს სახლები არ გეფარება, ანდა მწვანედ ჩამოშვებული ხეხილისა და ეკალ-ბაღღების ღობე, სოფლის ყოველი კუთხიდან დაინახავ.

მივიდიდი და ფეხი უკან მჩრებოდა, დასთან პირველი შეხვედრის უხერხულობა მაფიქრებდა, არ ვიცოდი, რა უნდა მეტყვა, როგორ უნდა მოგვეკულოყავი. თითქოს დამნაშავედ ვგრანობდი თავს, თითქოს მე ვიყავი მიზეზი მისი ყველა იმ სადარღებლისა, რაც, ალბათ, არ აკლავა.

სავაფხულო-სანაყოფ ყვავილებს აებრაილებინა ორობე. ასკილისა და ლორთქო ბალახის სურნელი ერთნაერთი იყო არეული. მწვანედ ხასხასებდა ბალახი და ახლად გამოწეული ფითალი. წითლად ყვავდა ატამი, თეთრად — ბალი და ალუბალი, მსხალი და ვაშლი. თეთრად ყვავდა ღობე-ღობე გაწაღიკებული კვინჩხიცი. სახანესათესად იქცა კალოსტოლა მღელოებიც კი, სადაც გაბუტულებივით იდგნენ ხოლმე ბოლქვა-ბოლქვა აბოლებული კვინჩხები; ერთი მაშინ გეცემოდათ თვალში, როცა ყვავილს გამოიღებდა, მეორედ — როცა შავ ნაყოფში მომთაობტკობი წვენს ჩაიყენებდა...

გავიარე ქვეთა, გავაშუაღე ხილოვანი. თავქვე დავუხევი და სკოლის შენობაც ვაიდიდა თანდათან.

მეტყობა, გაკეთილი ახალი დაწყებული იყო: ხეებით, თალარითა და ყვავილიანი გაზონებით სავსე ეზოში კაცის ჭკანება არ ჩანდა, ღია ფანჯრებიდან კი მოსწავლეების კანტიკუნტი ხმაური ისმოდა.

ვივება თელის ქვეშ გრძელი, მწვანედშუღებული სკამი იდგა. ჩვეულებად მაქვს — ვიღერ სკამზე დავდებდი. ხელი უნდა გადავუსვია, ვითომ შარვლის გაჭუჭყიანებაზე უარესი ხელის გაჭუჭყიანება არ იყოს. გადავუსვი სკამს ხელი და მერე დავჯექი.

გაზონზე ძაღლმა გამოიარა, დამინახა, კული ამოიჩარა ლაჩებში და წააწყვავით გავარდა თალარისაკენ. თქმა არ უნდა, ვილაცაში შევეშალე.

საითაც ძაღლი გავარდა და თვალს მოეფარა, ისევ იქით ვიხედებოდი, ამიტომაც ვერ შევამჩნიე, სკოლის კიბე როდის ჩამოიარა პატარა ბიჭმა. ხელში ჩანთა ეჭირა და ილიმებოდა.

— აბა, მოდი აქ! — ხელი დავუქნიე.
ლიმილი მოიშორა და უნდობლად, ზღაზნებით წამოვიდა ჩემკენ.
— დაჯექი! — ხელი დავუტყაბუნე სკამზე.

დაცდა და მუხლებზე დაიღო ჩანთა.

— გამოვაახლებურეს?

კიო, და ისევ გაიღმა.

რომ გაიღმებდა მარჯვენა ლოყაზე ფოსო დააჩნდებოდა ხოლმე. საოკრად უხდებოდა ღიმილი. მელნით დალაქებულ კუბოკრული ხალათი ეცვა, ჩანთა ახალი ჩანდა, მაგრამ ნაადრევად მოელია არსებობის დღეები — კუთხეები გასკვეთილია უკვე და ათანხაირი წარწერით მთლად დაკარგვლია პირგანდელი ფერი.

— რომელ კლასში ხარ?

— მეხუთეში.

— გაქანებული ორსონი ჩანხარ.

— აღარც ორსონანი? თანაც მარტო ორი ოთხინი გამომეცა, ერთი რუსულში და ერთიც გერმანულში.

— და მაინც გამოვაგდეს ვაკეთილიდან? რატომ?

— ცხვირი დადაცემინე.

— ესა, გენაცვალე, დახველებსა არ იყოს, ბუნებრივი მოვლენაა და რატომ გამოვაგდებდნენ?

— მანამდე მასწავლებელმა დააცივინა.

— მერე?

— მერე ორჯერ კიდევ დააცივინა და, დაგვირებია, მეც ორჯერ არ დავაცივინე! მოკვდა კლასი სიცილით! განებე აყეთებო და, ჩანთიანად გამომაგდო. გეკოდინებდა, ჩანთა რატომაც გამომატანა, — ახლა უკვე ახი-თხილდა.

— შშობელი მოიყვანეო?

— ჰო, შენ ვის ელოდები?

— ჩემი და სწავლობს აქა.

— რომელი?

— არ გეცოდინება.

— დირექტორიდან დამლაგებლამდე ყველას ვიცნობ და რაღა მინდვამაინც შენი და არ მეცოდინება?

— სექტემბრიდან გადმოვიდა ამ სკოლაში.

— ცირა ლაფანაშვილი?

— ჰო, ისა.

— ამ სკოლაში გადმოსვლამდეც ვიცნობდი, ნუშო ბეზიასთან ჩამოდიდა არდადეგებზე, — ჩანთა მიწაზე დააგდო და ფეხი მაიღო. — აეს იმაით ეზოა, აეს კიდევ ჩვენი ეზო... გერმანულსა და რუსულში ცირა არ მამეცადინებს?

შეგბით ამოვისუნთქე — ამისთანა ბიჭი რომ გაიცნო, ბელი უნდა გაქონდეს.

— რა გეჭია?

— მამუჯა. ჩემს ჯგუფში ხუთი მამუჯა კიდევ სხვაა, გვართი მიკითხე ხოლმე, ბერიშვილი ვარ.

ამ დროს გამოსვლის ზარიც დაირკვა.

მამუჯე ჩანთა აიღო და თითქოს სკაშივე ვერ დაეტევაო, ხელებში მომაჩენა.

— გამომართვი, ახლავე გამოვიყვან, — შებრუნდა და გაიქცა.

— არ შეგეშალოს — ხომ იცი, რომელ კლასშია?

— რას შვეს შეება — მეცხრეშია!

ერთი წელი უფროსია ცირა. მამაჩემს არ უთქვამს, მაგრამ ვიცი, მეცხრეში უნდა ყოფილიყო.

მამუჯე კიბე აირბინა და მაშინვე უკან გამობრუნდა. წამოვდექე.

— რა იყო?

— მის ჯგუფელსა ვკითხე და დღეს არ მოსულაო.

— ახლა რა ვქნათ?

— ამას რაღა დიდი ფიქრი უნდა — შინ მივაკითხოთ. წამო.

— ახლავ რომ წახვიდე, იცოცხლე, შეგახუბრებენ თქვენები!

— მაინც არ ამცდება და ბარემ ადრე მოვეწმინდებოდა აჯობებს ვითომ?

ვიღერ სკოლის ეზოს მოსწავლეები აანბურებდნენ, ჩვენი უკვე საბუნო გზას მიუყვებოდით თავქვე.

დასთან შეხვედრის მოლოდინმა უფრო ამფორიაქა: ან ამ სახლში ცხოვრობს, ან ამ სახლში-მეთქი და ნაბიჯს ვაჩქარებდი, მაგრამ აღარ დაადგა საშველი, აღსრულვებელ ნატურასავით გაგრძელდა, გაიწვლა ჩემი გზაც და ფიქრიც.

გვერდით მომდევდა მამუჯა, არხიხინად მოიქნენვდა ჩანთას, თუმცა ფიქრი აწვალებდა მასაც — რაც სკოლის ეზოს გამოვცდით, ჩემი არ იყოს, ერთხელაც არ ამოუღოა ხმა.

წყაროსთან ვილაც ყავარჩინიანი კაცი წახრილიყო და ბეტონის ნავში იხედებოდა.

— დაგებლა? — ჰკითხა მამუჯამ.

კაცი წელში არ გამართულა, ეგრე დახრილმავე გამოიხედა:

— ვინ უნდა დამმალვოდა, თხილის ჰირო?

— ბაყაყია მანდა და იმაზე გითხარო.

წყაროს ჩრბოს ამოვუღე წყალი და მგონი მავის საათი ჩამვირდა.

— გგონია თუ ნაღდად ჩაგვივარდა?

— დანამდვილებით არ ვიცი. ისე, ადრე კი ავიკვირ-ძალინა სკოლიდან! ახლა არ თქვა, ვაკვიცილო!

— გამომაგდეს... ავე, ცირა მორბის ქვედან, შენს საათს არ მოარბენინებდეს, აღარც შენი კვერცხიპარია მყუფარი სკენიკა.

ცირას ხსენებაზე აღმური მომეღო. მაგრამ ის გოგო, ქვემოდან რომ მორბოდა, ექვსი წლისაც ძლივს იქნებოდა.

— ამისი შვილიშვილია, — მითხრა მამუჯემ და მოახლოებულ გიგოს დარწმუნებით უთხრა, — საძროხეში იპოვილი.

— არა, კიბეზე იღო, — ქლოშინითა თქვა და სამაჯურდაშეშრული საათი სიხარულით გაუწოდა პაპას.

— რაზე ფეხს დაადგამა ვინმე? — შეწუხდა მამუჯე.

— ჯართის ყველა დამამზადებელი ორგანიზაცია-დაწესებულება რომ შემოიარო, ვერ ამოქექავ მეორე ამისთანა საათს... გრინვიჩის დროით ამუშავებ, არა?

— ეგ მამაშენსა ჰკითხე, — გვიცინა ყავარჩინანს, — თავის ორსონებთან საათს ამ ჯართზე არ ასწორებს ხოლმე!.. ესა, ბერილინი რომ ყოყრედ ვუქციოთ გერმანელებს, მაშინდელია, აბა! ამას რაც დრო და ჯახირი აქვს გამოვლოლო, ნუ იტყვი, მუ თითქმის ვავცედი და ეს ისევე ისეთია, არც ძველი ხალისი აცლია, არც განი, მიღის და მიჩრკავს, — უცებ თვალმოწყურული მომაჩრდა. — შენა, შვილო, ცირას ძმა ხომ ხარ, ლაფანაშვილი ცირასი?

— დაახ, — რატომღაც შებრცხვა — მიწის დეაჩერედი.

— ლმერთო, შენი სახელის ჰირიმე, როგორა ჰგავს, კაცო?! მოიხედე, შვილო!

თავი ავეწიე, ძლივს მოგახერხე გაღიმება.

— შუბლი იმიტია, თვალებიც. ჰოო, მაგრამ, აი გვერდულად რომ იდის, მხრები მთლად ცირასი იყო. ვაპ, კაცო, როგორ გამახარე, კაცო! — ნების კედელზე ჩამოქდა, ყვარაჩენი ფეხებშუა ჩაიღო. — დაგრანხე თუ არა, მაშინვე შემიმცინა გუნამამა... ჰოო, ეხლა აღბათ ცირას სანახავდ მივლინები... უნდა ნახო, მამ! — დაძმობე ერთად ყოფნისა, მოფერებისა, ჰირ-ვარამის გაზი-

რებისა! რას იზამ, ცხოვრებამ მოიტანა ეგრე და რა თქვნი ბრალია? მეც იქვე ვცხოვრობ. შვილო, როცა გადმოხვალ, დამეხმარე ხოლმე... როგოა მამამენი?

— კარვად, არა უნავს.
— რამდენი წელია, აღარ მინახავს. ნათესაობა შეეწყვიტეთ და ერთმანეთსაც გავუშვიცხოვდით. მოკითხვა გადღევი ჩემი, შოთა ბერუაშვილმა მოგეთიხა-თქო. რა გქვია, შვილო?

— ვანო.
— აბა, შენ იცი, ვანო, ხშირად თუ გვინახულებ, ხშირადაც მოგვეტანები!..

ქვემოდას ატივული“ მოდიოდა. მოახლოვდა და ზედ ჩვენს გვერდით გაჩერდა. შოთა წამოდგა. ყავარჯენი აიღო, მამუქამ მანქანის უკანა კარი გამოაღო. შოთამ ჭერ ყავარჯენი ჩადო მანქანაში, მერე თვითონ ჩაჯდა, წვალეებით ჩაჯდა, ხელთ შეიტანა მარცხენა — ხის ფეხი.

— მეც წამოვალ რა, პაპა, — საწყალობლად შეეხეცა შვილოშვილო.

— მინ წადი! — მკვახელ უთხრა შოთამ.

— წამოვიდეს, რას ვიშლის, — თქვა შოფერმა და გოგოს წინა კარი გაუღო. — წამო, გენაცვალე, მაგას ვინა ჭითხავს, მანქანა ჩემია.

— ვინ არის ეგ მანქანის კაცი? — კითხვით მამუქას, თან თვალი გაუკაყოლ მანქანას.

— ცირას ბიძაა.

— როგორი ბიძა?

— დედის ძმა... არ იცოდინ?! — გაუკვირდა.

— როგორ არ ვიცოდი, მაგრამ ვეღარ ვიცანი, — ვიცრუე. — შორია კიდევ?

— მესამე სახლია მარჯვენა.

იმ მესამე სახლთან გაეჩერდით.

ორსართულიანი, მოძველებული სახლია, კრამიტი ახლარავს. ფანჯრები ოდესღაც ღურჯაღ ჰქონია შელებილი, მაგრამ საღებავი აცვენია და გაუფერულებულა. ეტყობა, დიდი ხანია, არავის გაუსწორებია კრამიტი — შუშაბანდის მხარეს, კუთხეში კრამიტები აეკლია და წყალსაც თავისუფლად უვლია კედელზე — კირი ჩამოურტყბხავს, ჭეა-აუკრივს საცაა გამოსტყვრება. წინიდან რომ შეეგბედე, უარესად დამეხურა გული — მთლად დაშარულიყო, დაბრეცილიყო შუშაბანდი, მინების ნაცვლად აქა-იქ მუყაო ჩავსებო. ახლახან ჩაეყუენებინათ რეისი ქიშკარი — ჭერ კიდევ თეთრად მოჩანდა მიწების გასა-

მაგრებლად ჩასხმული ცემენტი. წნული შექვეყნებული ბეც ახალი იყო.

— ცირას ბიძა აქ არ ცხოვრობს? — კითხვით მამუქას.

— არა, ჩასიძებელია და დედის სანახავად შემოკლის ხოლმე. ცოტა ქვემოთ არის მისი სახლ-კარი. აი, ეს კი ჩემია, — წინა, თეთრი თუნუქით დახურულ, ცემენტი გაღვსილ სახლს მიაშვირა თითი. — შეველ, ცირას დაუთხარებ.

— ქვეყანას კი ნუ შეყერი, ყურნი უთხარი, ვანო მოვიდა-თქო. დედაძისმა არ გაიგოს.

— დედა ნუნუ ახლა მინ არ იქნება. არც ნუნუ ბებია იამ გაიგოს?

— იქნებ არც ის არის შინ?

— სად წავა, მდებარე ავადმყოფია.

ესეც ახალი ამბავი!

— მოკლედ, ნურავის ნურაფერს ეტყვი.

მამუქამ გამოაღო ქიშკარი, ეზოში შევიდა და დაიძახა:

— ცირა!

— არავინ გამოპასუხებია.

— ცირა!

— რომელი ხარ, შვილო! — დედაცაცის ხმა მოიძმა.

...გულშია ბავაბუგი დამიწყო, დედაძისმა არ გამოიხედის-მეთქი. ცირას სახლს ათიოლე მეტრით ჩავცივდი და ვითომც ძალიან მაინტერესებდა, ბუსუსიანი ჭიბბივით ჩამოკიდებულ კაქვოს უყვივდი დედაცაცირი. უკან რომ მივიხედე, მამუქა ევვი გამოისულიყო გზაზე და ზენით იხედებოდა ხელმოჩრდილვით. საითაც ვეშვლებოდი, იქით მიეძვბა.

— რაო, მამუქა? — შორიდანვე დავგებუარე.

— ქალაქში წაუყვანია დედას.

— როდის წავიდნენო?

— გულშინაა. დღეს ჩამოვლენო. ცირას რომ ვნახავ, რა ვუთხრა? — მომაჩერდა.

— ამ დღეებში სკოლაში ვნახავს-თქო... აქ რალა გავაკეთო. წავალ ბარემ.

— შეზინდებისას რომ გადმოუსულიყავ?

— რ-და ძალაა? კარვად იყავი. ახლა უკვე ვიცნობთ ერთმანეთს და ამის შემდეგ, ალბათ, დაეძმავადებთ კიდევაც.

ხელის ჩამორთმევით დავემშვიდობით ერთმანეთს... შარავზაზე გავჩერდი, ცაცხვის ძირში, ავტობუსს დაველოდე. ზემოდან ჩამომვლულს ველოდი, ქვემიდან, თბილისიდან კი მოვიდა. ჩამომსვლელ მგზავრებს დავაკვირდი და გული გადამიჩანდა — ის გოგო დავინახე, გულში რომ შემხვდა ავტობუსში. თვითონაც დაინახა და დაიწინებთ მომაჩერდა. მისკენ უნებურად გადავდგი ნახბიცი, მაგრამ ვინ მაყალა: ვილაც ქალმა მკლავში მოკლი ხელი, წამოდიო. ალბათ დედა იყო, გოგო მორჩილად გაცევა. არა, მაინც როგორა ჰქვდად მაშობრავს?!
ავტობუსის ლოდინი მომეზურდა, ხელი ჩავიჭინე და იმავე გზით დავბრუნდი უკან. დღეს რომ გამოვივარი, ფიქრმა ნახბიცი არ ამაჩქარებინა და დროც ისე გამეშვარა, ვერ გავივდე. სკოლის ეზო სასეე იყო მოსწავლეებით, ყურისწამებლად ხმაურობდნენ. სულ ცოტა ხანს გავჩერდი, სკოლის ეზოს უახროდ მოვატარე თვალი და გზა გუნვარტმე ისეც. მაშინ იყო, ჩემი სახელი გავივინე — ვილაც მეძახდა.

კატანს კანონები წამოყენი პიონერები

ინო პეალინი

მოსწავლეთა საერთო-სასკოლო კონტინგენტის კვალობაზე საკმაოდ მოზრდილი პიონერული ორგანიზაცია აქვს ლაგოდეხის ი. ჭავჭავაძის სახელობის 1-ელ საშუალო სკოლას. დაგვერწმუნებით, რომ 8 პიონერულ რაზმად შეკრულ 210 პიონერს ბევრი საკირო და საგულისხმო საქმის გაკეთება შეუძლია.

როგორც მოველოდით, სკოლის რაზმეული გამოცხადების პირველი დღეებიდანვე ჩაბმულა პიონერული შრომითი საქმეების ხუთწლედში. შრომითი საქმიანობის აღრიცხვა-კონტროლის ორგანიზაციაზე თავიდანვე რაზმეულის საბჭოს უზრუნვია და ყველაფერი გეგმა-ვალდებულებათა თუ შესრულებულ სამუშაოთა სახით ქალაქზე ჩამოუწიწიკებია. 1-ელ სკოლემა პიონერებმა გასული წლის „შავი საბადოს“ გეგმური 4 ტონის შეგროვებასაც და წლევანდელი გეგმის (5 ტონა) დიდი ნაწილის შესრულებასაც წარმატებით გაართვეს თავი. „თეთრი ფარის“ შესახებ რომ ვიკითხეთ, ეს დაიჩივლეს — სკოლის მოძველებულ შენობას ისედაც ვეწროობთ და შეგროვები მაკულატურისათვის კუთხე ვერ იქნა და ვეღარ მოინახაო. გამოირკვა, რომ თითოეული პიონერი თურმე სახლში აგროვებს ქალაქს და მერე თავის წილად აბარებს ადგილობრივ მიმღებ პუნქტს. ამ საქმეში რაზმეულს მოწინავენიც ჰყოლია, მაგალითად, დავით ფეიქიშვილი — ისე როგორ იქნება, მისმა შეგროვილმა მაკულატურამ სიმძიმით სხვისი არ გადასწონოს.

მათი განსვლილი ხანილი
ხვალ კვირბებს ამოიარის.

აკულატურის
შეგროვებაში
კვლავ
მე-6
რაზმი
მეწინავეობს.

მერე მე-ნ რაზმის პიონერების სიმარკვეცე გაიხსენეს — სწორედ იმათი, ვისაც ხათუნა ლობჯანიძე მეთაურობს.

მრავალდარგოვანია ლაგოდების რაიონის სოფლის მეურნეობა, აქ გაშენებული ბოსტნეული და ბაღიერი კულტურები ყურადღებასაც ღიძს ითხოვენ და თვალის მიღწევებასაც. ესმით 1-ლი სკოლის პიონერებს ყველა ის მტკიცეული საკითხი და პრობლემა, რომლის წინაშეც დროდადრო აღმოჩნდება ხოლმე რაიონი. ეს განსაკუთრებით მოსავლის აღება-დაბინავების დროს იგრძნობა, როცა, ვინდა თუ არ ვინდა, ჩნდება სოფლის მეურნეობისათვის ყველაზე საკირბოროტო — მუშახლის საკითხი. „ვაშლი“, „ბოთლი“, „უჭრძენი“, „თამბაქო“ — პირობითად ასე ერქვა რაიონის საკიროებიდან გამომდინარე იმ პიონერულ ოპერაციებს, რომლებშიც მართლაც რომ მოწადინებთ გაისარჩუნე ლაგოდების 1-ლი სკოლის პიონერ-მოსწავლეები. ამას დაუმატეთ „წიქარასათვის ნობათად“ დაშობებული 4 ტონა თევზ, ლაგოდების ახლოს, უღელტეხილზე „მწვანე აფთიაქისათვის“ მოკრეფილი 60 კგ ასილი, გაზეთ „ნორჩი ლენინელის“ მოწოდების პასუხად 26 დეკემბერს წარმატებით ჩატარებული რეიდი — „ყირათიანთა ლაშქრობა“ და სკოლის შემოგარენში პიონერთა მიერ გაშენებული პატარა ბაღი — ოპერაციაზე „მწვანე სამოსელი“ — სამშობლოს“ ხალისიანი გამოხმაურების ყველაზე უტყუარი საბუთი.

საკავშირო პიონერული ორგანიზაციის 60 წლისთავს დაუკავშირეს ნორჩებმა პიონერული და შრომითი ვალდებულებების მთელი კომპლექსი — გულდასმით შეისწავლონ მშობლიური რაიონის პიონერული ორგანიზაციის ისტორია, საკავშირო პიონერული ორგანიზაციის ასაკის სიმბოლური აღნიშვნისათვის სკოლის ბაღში დარგონ 60 მარადმწვანე ნერგო.

სწორედ რაიონის პიონერული მატეიანის შესწავლის

სურვილმა დააკავშირა პიონერები ტასიკო ბეგიაშვილთან. ვეტერანი პიონერი, პარტიის ლაგოდეტის რაიონული კომიტეტის ყოფილი მდივანი და უკვე მსხვილკუნთო ფილების გამგე... წლებმა გამოცდილების მეტი რა შესძინა ქალბატონ ტასიკოს და ისიც უშურველი სითბოთი უზიარებს მოზარდებს ამ სკოლას. ამგვარი მეგობრები სხვაც ბევრი ჰყავთ 1-ლი სკოლის პიონერებს — ნელ-ნელა ივსება რაიონის „მატიანის ფურცლები“ ლაგოდებში პირველი არაღვეალური ბოლშევიკური ორგანიზაციის დამაარსებლის გიორგი მირიანაშვილის, სოფელ შრომიდან ვეტერანის რიმა შუბითიძის, ომის ვეტერანის სუსანა შკლიარის, მკორემწეული მებრძოლის, ლაგოდების მკვიდრის არამ პოლოსოვისა და ძველ ბოლშევიკ გიორგი ბეგიაშვილის ოჯახებსა თუ რაიონის სამხედრო კომისარიატის საარქივო ფონდებში მოძიებულ ბიოგრაფიებში.

ხალისით ირგებიან პიონერები ამ დამსახურებულ ადამიანთა სასიკეთოდ. მიაა ქებაშეილი, ქეთირო აღიბეგაშვილი, ლილია ცინცაძე, ზურაბ რეხვიაშვილი, გონა ზვიადაური...

„მატიანის ფურცლების“ მიმდინარეობის პროცესში გამოჩენულ ამ აქტივისტ პიონერთა სხელებს დალი პიონერებლმძღვანელი და რაზმეულის საბჭოს თავმჯდომარე ნინო ლომთაძე სიამოვნებით ასახელებენ.

სულ მალე ახალმოსახლეობა უნდა იზიემონ ლაგოდების 1-ლი სკოლის პიონერ-მოსწავლეებმა და პედაგოგებმა კოლექტივმა. მიწის უკვე ასიკლებია ეზოში კარგა ფართოდ დაწყებული სკოლის ახალი შენობის კედლები. მერე უფრო უკეთესი პირობები გვექნება პიონერული მუშაობისათვის, — ოცნებობენ დალი პიონერებლმძღვანელი და მისი პატარა მეგობრები.

ბედნიერი ყოფილიყოს თქვენი ოცნება, ლაგოდებელი პიონერებო!

ეს
რონაოვარი
„საპი
საბადოს“
ანგარიშება.

ფოტო
თეიმურაზ
მანბარელისა

მარცხალი

შხია ჩხაჩიანი

— რას დამჭიკტიკებ, მერცხალო,
ჩემო გულთეთრა დობილო,
რისი თქმა გინდა, ნეტავი,
რა უნდა შემატყობინო?
— მოვექროდი, როგორც
შურდული,

აქეთკენ მომიხაროდა,
მენატრებოდა ფლურტული
ამ ლელეთა და წყაროთა.
მელანდებოდა ნადურის
ხმები შორეულ მთებიდან,
ეს აივანი ქართული,
შემკული ჩუქურთმებითა.
ეს გაზაფხული ჭრელ-ჭრელა,
მინდოდა შეხარებინა,
მე მეჭიკტიკა, მემელრა,
შენ ყვაეილებში გერბინა.
— შენ რომ ჭიკტიკებ, მეც
ვხარობ.

სახლსაც უხარის, ვენახსაც,
მამ, იჭიკტიკე, მერცხალო,
შენი ბარტყების ლხენასა!

სამფოცლო

ნიმო ხაჩაზიშვილი

მომწყურდი, ცნობა არა მაქვს
ჩემიე გულის და თავისა,
ხელგებს მწვავს ფოთლის სიმწვანე,
გაბრწყინვალეა ნამისა.
მზისგულზე დავისასათუმლებ,
დვიცხტორება ქვეზედა,
დამიძინება ხანდაზმულს,
დალაულს მრუდე გებზედა,
სიზმრადაც აქ ვიტრიალებ,
შენს შუბლზე ფიქრად გავერთები,
მკერდზე ავილოკ იარებს
და გემონები სავსებით.

მიტოვებული

სკოლის

ჩივილი

ქეთევან შიქაძე

მიტოვებულ სოფლის სკოლას,
დადუმებულ ზარებიანს,
სევდიანს და თვალცრემლიანს,
მაღახუბი ზმანებია;

ნიავეს ანდობს მწვავე ნატვრას,
პატარებთან ბარათს ატანს:

— გაზაფხულდა,
ჩახჩახა მზე
კვლავ წამწამებს აფახულებს,
ეფერება, კრძალვით სავსე,
თქვენს პანია ნაფეხურებს.

გული ნადველს ველარ ფარავს,
გამაგონეთ კვლავ ხმა ზარის.
ეკალ-ბარდმა გადაფარა
შუკა, ბაჩჩა,
ყანა, ზვარი.

მხოლოდ სიზმრად მესმის ზარის
ხმა საამო —
ნაუ! ნაუ!
გამიმთელეთ გულის ბზარი,
გიგლა, თამარ,
ეკა, ზაურ!

დამიბრუნდით!
თქვენს ნარგავებს
რარივ შვენის აკვირტება!
სიო ხან თავს დასტრიალებს,
ხანაც მწარედ ატირდება.

სევდიანად იყურება
ყველა სახლი, ყველა ერდო.
აქ სიცოცხლის ფრიამული
ხანძარივით ენთო
ერთ დროს.

მოდით, თორემ დაიქცევა
ყველა სახლი,
ყველა ბანი.
დამიბრუნდით, დამიბრუნდით!
გესმით? —
მთებმაც მომცეს ბანი!

პაუზა

ზინა სოლომონიძე

ურლანს მოარღვევდა
ვაჟა აღმართ-აღმართ,
წყაროს დაენაფა.
მიწას დაეკონა...
ქარები გაოცდნენ,
მინდვრები განცვიფრდნენ,
ასეთი აღერსი
ჯერ არ გაეგონათ,
ქუჩები,
ბუერები,
დეკები,
ღვივი
მხრებზე წამოასხდნენ,
რადგან მთა ეგონათ.

**ფხან
მოთრია
ძილი**

ნელი ლასაპელიძე

მზემ სხივებით ველ-მინდორი
მორთო,
გადაველო ხეთა ტოტებს,
ფოთოლს.
ნახა ნაკადული, რუ, წყარო და
ლეღე.
ზღვას, ტბასა და მდელს
მოეფერა მერე.
ჭადრის წვერო კონცა, კონცა
ბუჩქის ძირიც,
და საღამოს დადლილს მოერია
ძილი.

იმ დღეების მოგონებისას ტანში ყოველთვის ერთნაირი მიგლის და თვალეში ცრემლი მწვევა ხოლმე... შორეული 1942 წლის ზამთარში დაიწყო ეს ამაღი. მაშინ შეეძქეს კლასში ვიყავი.

დღეებში ბოლოს „პიონერსკია პრადეში“ წავიციებდი წერილი, რომელშიც მოთხრობილი იყო პიონერ თამარა ფროლოვას ინიციატივის შესახებ — პიონერული დანაზოგით აგებულიყო სატანკო კოლონა „ნორჩი პიონერი“.

წერილის კითხვა დაემათავრე თუ არა, თვალს ჩემი ყულაბისკენ გაბრუნე.

ოპის დაწყების პირველი თვიდანვე ვაგროვებდი ფულს. ზოგი პირადი დანაზოგი იყო, ზოგიც — ჩემი შრომის საფასური. ქვეყანას უჭირდა, ჩვენ, მოსწავლეები, ამას კარგად ვნებავდით და სწავლასთან ერთად ნებაყოფლობით ვმუშაობდით გორის საკონსტრუქციო ქარხანაში (ნელელულის ეამუშავებდით), აგრეთვე ვარიანისა და ხილისთვის შეურნებებში (გკრფდით ხილს, ვაგროვებდით ჩაბნეულ თავთავს, გამზადებდით თევას). გამომუშავებული თანხის ნაწილს სკოლას ურიცხვადნენ (ვათბობისა და შეყეთების ხარჯებისათვის), ნაწილსაც ჩვენ ვგაძლევდნენ.

ჰოდა, აი, გადავწყვიტე, ჩემი დანაზოგი და შეგროვებული ფული ომში წავიყვანი გამარჯვებისათვის მოემზარა.

ჩანაფიქრი იმავე საღამოს გვიანდღე მშობლებს. მათ მიმოიწონეს და დახმარებაც აღმოთქვეს. მეორე დღეს კი საქ. ალკკ გორის რაიკომის პირველი მდივნის ი. რთველიაშვილის კაბინეტს კარი შევადე.

— აშხანავო მდივნო, გადაწყვიტე სატანკო კოლონა „ნორჩი პიონერი“ ასაგებად გადავრიცხო ჩემი შეგროვებული 1200 მანეთი, — მოვახსენე მდივანს. — ამის შესახებ მინდა პირადად მივეწერო იოსებ სტალინს.

მდივანი განცვივრდა.

— საიდან გაქვს ამდენი ფული? მე ავუხსენი.

— მერე, არ გენანება? — მკითხა და თვალეში ჩამხვდა. — ასეთი მძიმე დროა, ყველაფერი ძვირი და ძნელი საშენებელია...

— არ ენანება! — ვუბასუხე მტკიცედ. — ათ ამდენსაც გავგზავნიდი, რომ მქონდეს...

ჩემი ინიციატივით პარტიის რაიკომიც დანტერესდა და შეისწავლეს საკითხი. მერე იქვე, რაიკომში, შემომთავაზეს, დამეწერა წერილი ი. სტალინისადმი. დაეჯექი და დავწერე.

ეს ჩემი წერილი, რომელიც „პრადე-

მე მე თქვენი ვიყავი

ლაილა კვანაშვილი. 1945 წ.

დის“ 1943 წლის 2 იანვრის ნომერში დაიბეჭდა, შემდეგ გადაბეჭდა საბჭოთა ვაშორის ყველა გაზეთში, მათ შორის — ფრონტულმა გაზეთებმაც.

სულ რამდენიმე დღეში მივიღე

ი. სტალინის პასუხი, რომელიც 7 იანვრის გამოაქვეყნდა „პრადეში“. იგი გვეწერდა ერთდროულად რამდენიმე მოსწავლეს. აი, ის ორიოდე წინადადებაც, რომელშიც მაშინ სიხარულის ფრთები შემეხას:

„გმაღლობთ, ნორჩი ამხანაგებო, წითელ არმიასე თქვენი ზრუნვისათვის.“

გისურვებთ ჯანმრთელობასა და წარმატებას სწავლასა და საზოგადოებრივ მუშაობაში.

ი. სტალინი“

მაღე ჩემი მშობლიური სკოლის — გორის მე-3 საშუალო სკოლის დირექტორმა, კომკავშირულმა და პიონერულმა ორგანიზაციებმა მიიღეს ი. სტალინის მადლობა ღირსეული პიონერის აღზრდისათვის.

მერე ის იყო, მოზღვედა წერილები ჩემს სახლზე. მწერდნენ ქვეყნის ყოველი კუთხიდან, მწერდნენ დიდები და პატარები, მუშები და კომლუერნები, განსაკუთრებით ხშირად მომდიოდა წერილები ფრონტიდან. სულ 700-მდე ბარათი დამიგროვდა. ვინაა არ აწერდა ხელს — ი. მაისიბედაშვილი და ი. ბუნზოვი, მ. ოხოტინი და მ. აქბარლია, ბ. გოციოძე და ი. უღრანი, დ. ტალაბაძე, მ. ოსოვი და კიდევ ბევრი ოსხვა. განსაკუთრებით ძვირფასია ჩემთვის ბარათი, რომელსაც ლეიტენანტი მირზა გელოიანი აწერს ხელს — ჩვენი სასიქადლო, უფროდ დაღუპული პოეტი. მე დღესაც თვალისჩინივით ვუფრთხილდები ამ წერილს, რომელშიც აშკარად ჩანს ჰაბუკი პოეტის ფაქიზი სული, გამარჯვების მტკიცე რწმენა და ურყევი პატრიოტიზმი.

„ამ წერილს ფრონტიდან გწერთ, — წერდა პოეტი. — მე წავიციებთ თქვენი წერილი გაზეთში და ისე გამიხარდა, ისეთი სითბო ვიგრძენი... მანდ, საქართველოში, ფიქრობენ ჩვენზე — მეზობლებზე და გვეხმარებიან... მე ერთი მეგობარი მეყავს საქართველოში, თინა ჰქვია მას. ვიღებ მის წერილებს და ზარბად

ლაღობი

ანანა გელაშვილი

მხატვარი
თამარ ზსიანიძე

მ ო ტ ხ რ ო ბ ა

ესუნთქავ საკუთოვლოს მიწის სურ-
ნელებას მის ალერსიან სიტყვეებში...
არ არის უფრო დიდი ბედნიერება,
ვიდრე შეგარძნება იმისა, რომ იბრძ-
ვი სამშობლოსათვის და შეგნება,
რომ სამშობლოში ახსოვხარ, ზრუ-
ნავენ შენზე... მე ბედნიერი ვარ, ჩე-
მო უცნობო პატარა მეგობარო, რად-
განაც თქვენი ბედნიერებისათვის
ვიბრძვი აქ, რუსეთის ცივ ველებ-
ში...“

ყველაფერმა ამან ძალა გამიასეც-
ვა. ჩემი მეგობრები აღდროფა-
ნებული იყვნენ, მშობლები და მს-
წავლებლები მხარს უჭერდნენ ჩვენს
ყოველ ახალ ინიციატივას. ვესმარე-
ბოდით ფრონტელთა ოჯახებს ყვე-
ლაფრით, რითაც შეგველო — შე-
შით, ტანსაცმლით, კვების პროდუქ-
ტებით. ახლანდელი პედაგოგიური
ინსტიტუტის შენობაში ჰოსპიტალი
იყო მოთავსებული; ჩვენ სისტემა-
ტურად დავდიოდით დაკრილებთან,
მივგვეონდა მათთვის ფანქრები, რვე-
ლიები, წიგნები (ჩვენთვისაც რომ
ძლივს გვეოფინდა), წინდები, ხილი,
ჩურჩხელები, ვმართავდით კონცერ-
ტებს. ფრონტზეც ბევრ ამანათს
ვგზავნიდით. ამანათის გაგზავნის
უფლებამხოლოდ წარჩინებულ მოს-
წავლეს ჰქონდა და ჩვენც ერთმანეთს
ვეკიბრებოდით ბევით სწავლასა და
საზოგადოებრივ საქმიანობაში...

მეტი ის იყო, გავიმარჯვეთ. მახ-
სოვს, ამაყად თავაყეული დავდიოდი
გორის ქუჩებში, რადგან მწამდა, რომ
გამარჯვების დღის მთავრობაში
ჩემს დანაზოვსაც ედო მცირეოდენი
წვლილი. დღემდე მომყვება ის სიხა-
რული და სიამაყე და დღესაც მჭე-
რა, რომ არაფერს არ შეუძლია იმაზე
დიდი კმაყოფილების მონიჭება, რა-
საც პირნათლად მონხილი ვალის
შეგნება მოგანიჭებს.

ლეილა კიძინაძე,
სახალხო კონტროლის გორის
კომიტეტის თავმჯდომარე.

სანდრო სკოლიდან დამმარებელი
ბრუნდებოდა. საამისო მოზუნი საკ-
მარისი ჰქონდა. ჯერ ერთი, ბიჭე-
ბთან ბლარბუნში ხალათის სახე-
ლად შემოვბედებდა, მერე ამას მათემატი-
კაში მიღებული „სამინიცი“ დაერთო
და... წინდაწინვე იცოდა, რა სიტ-
ყვები უნდა მოესმინა ცალკე დღე-
ისგან და ცალკე მამისგან. ყველაზე
მეტად სწორედ ეს მოსალოდნელი
ჩიჩინი უფუჭებდა გუნებას. დედა,
როგორც კი ხალათს დაინახავდა,
მოჰყვებოდა: — რა უნდა გელაშ-
აკო, როცა ამხელა ბიჭს არაფერი
გეცნის, მე და მამაშენი წულეებზე
ფეხს ვიდგამთ, რომ შენ ჩავაკვით
და დაგაბუროთ, გასვით და გაუპოთ,
შენ კი აბა, რა გაგიოცებს, ნაჭრის
ხალათი კი არა, ჯაჭვის პერანგი რომ
გეცეპს, ალბათ მის გახვევასაც მოა-
ხერხებდით... ამასობაში მამაც მო-
ვიდოდა და ახლა ის დაიწყებდა: —
ასეთი უტერინო ბავშვის მნახველი
არა ვარო; თუ სწავლა არ გინდა,
თქვი და ახლავე გამოგვიყვანე სკო-
ლიდანო, ან შენ რაღა წვალობ, ან
ჩვენ რაღად გვაწვალეობ, ავე, კა-
ცოლო, მეუზოვეები და მენაგვეები
სანთითი საქმენელი გახდნენ და სი-
ხარულით მიგოდებენო...

ის იყო, სანდრომ ქუჩა გაღმოჭრა
და თავისი სახლისკენ შემოუხვია,
რომ გზა მისმა ტოლმა ბიჭმა გადა-
ულობა, უბიდან პატარა ცხოველი
ამოაძვრინა და სანდროს ნაღვლიან-
ად უთხრა:

— აბა, შენ მაინც წაიყვანე!
— ფუჰ, რად მინდა შენი ვირთ-
ხა?! — განზე გაიწია სანდრომ და
გაცოლა დააბიროს.
— შენც ვირთხა გგონია?! ეს ვი-
რთხაა? არა, ანობატრია. შეგნე! ნა-

ხე, რა ლამაზია! — ბიჭი ნახალ უს-
ვამად ცხოველს ხელს თავსა და ზუ-
რგზე.

— შენ თვითონ რატომ არ იტო-
ვებ, თუ ეგეთი ლამაზი და მშვენი-
ერია?! — ნიშნის მოგებით ჰკითხა
სანდრომ ბიჭს.

— ჩემები არ მანებებენ, აითვალ-
წუნეს; დედა დამემუქრა, წაიყვან
და მტკვარში მოვისვრი ხილიდანაო,
ანდა შეთავავე ჰქალს დარიშხანს გა-
მოვართმევ და მოგწამლავო. ბიჭებს
ვის არ ვაძლივ, მაგარმ არაფერს ინ-
დობა; გოგონები კიდევ, ხომ იცი მა-
გათი ამბავი, გვეშინიაო, არც კი
მეკატრებიან, წიოკობენ და გარბიან.

— საიდან გყავს?
— ძიამ ჩამომიყვანა ექსპედიცია-
რიდან, წყლის პირას ებოვნა.
— მომე! — სანდრომ ბიჭს ცხო-
ველი ჩამოართვა. ონდატრას ფაფუ-
კი, ყავისფერი მზონიავი ბეჭვი
ჰქონდა.

— რა ჰქვია? — ჰკითხა სანდრომ
ბიჭს.

— ონილი!
— კარგი, წაიყვან, იქნებ არც
ჩემებმა გამაჩერებინონ შენ, მაგარმ
რამეს მოვდივქვით.

ბიჭმა ნახალ აქოცა მოზუზულ
ცხოველს და უქანმოუხედავად გაი-
ქტა. სანდრო მიხვდა, რომ ბიჭს ატი-
რების შეეშინდა და იმტომე გაიქტა;
ონდის დახედა და მოეჩინა, რომ
იმასაც ცრემლები ეღვა თვალებში.
შეეცოდა. მაგარმ ბიჭი უფრო შეე-
ცოდა, იმტომაც გამოართვა, თორ-
მე განა არ იცოდა, რომ დედა უმ-
ალ ორივეს გარეთ გამოორეკავდა,

ვიდრე ამ ვირთხის მსგავს მორღნელს სახლში გააჩერებდა, ძაღლის ლეკვი არ მოაყვანინა და ამას გააჩერებინებს?!

სანდროს ხელში მომყუდროვებულ ონდის ჩაეძინა. სანდრომ დახვდა მას და უცბად იგრძნო, რომ იმ ბიჭსავით გაუჭირდებოდა მასთან განშორება. მილიოდა სანდრო და ფიქრობდა, რა მოემოქმენდა, რომ ღელა ონდის დატოვებაზე დაეთანხმებინა, მაგრამ ვერაფერი მოეფიქრებინა და ახლა იმის წინასწარ გამოცნობასდა ცდილობდა, ყველაზე ადრე რის გამო დაატყუებოდა რისხვა — დახეული ხალათისთვის, სამიანისათვის თუ ონდისათვის.

კარი ხახვისაგან აცრემლებულმა ღელამ გაულო.

— აბა, რა ამბები იყო სკოლაში?! — გამოსძახა სამზარეულოში შებრუნებულმა.

— არაფერი, — უპასუხა სანდრომ.

— ჰო, რა თქმა უნდა, შენ რომ კაცმა ყური გიგდოს, სკოლაში საერთოდ არაფერი ხდება. ტანსაცმელი გამოიცვალე, ხელ-პირი დაიბანე და ამასობაში სადილიც მზად იქნება.

მაგრამ სანდრომ ვერც ტანზე გამოიცვალა და ვერც ხელ-პირი დაიბანა, რადგან ონდის ჭერ ისევ ეძინა. ამიტომ ფრთხილად ჩამოჯდა სკამზე.

— რა ქენი, სანდრო, მოღიზარ თუ არა? — კვლავ გამოსძახა ღელამ და, პასუხი რომ ვერ მიიღო, დერეფანში გამოვიდა.

— ეს რაღა უბედურებაა?! რა მოვითრევია, ბიჭო?! ხალხი ვირთხებს გარეთ ერეკება და შენ სახლში მოიყვანე?! — შეიცხადა ღელამ.

შეშინებული ონდი ერთი კი შეტბა ძილში, გამოიღვიძა და სანდროს ხელეფში აწრიალდა, ცდილობდა სადმე მყუდრო ადგილში შეერგო ცხვირ-პირი.

— არა, ეს ბავშვი გამაგივებს! მაინც არა მოგაფიქრებინა, ვამაგებინე! ახლავე აქედან მოაშორე, ახლავე! — ღელამ კარი გამოაღო და სანდროს გასასვლელისაკენ უბიძგა.

სასოწარკვეთილმა ბიჭმა ძლივსდა მოახერხა ხმის ამოღება.

— ღელა, ეს ვირთხა კი არა, ონდებრია. აბა, სადაური ვირთხაა, შეხედე, რა ლამაზია! — სიტყვისიტყვით გაიმეორა სანდრომ ონდის პირველი პატრონის ნათქვამი.

— რაო?! — უცბად ჩაცხრა ღელა. — შემოდი, შემოდი. მაჩვენე ერთი ეგ შენი ონდებრია! — ღელამ ონდის ქეჩოში ჩაავლო ხელი და თავიკენ შემოაბრუნა.

— მგონი, მართალი უნდა იყო, ვირთხას მართლაც არ ჰკავს, ყოველ შემთხვევაში — ფერით, მაგრამ ონდებრიაა თუ არა, ჭერ კიდევ დასადგენია. წაიყვანე ახლა და სადმე მოათავსე, სულ ეგრე ხომ არ გეყოლება ხელში.

სანდრომ თავისი სათამაშოების ყუთი დაცალა, გვერდებზე მოზრდილი ნახვრეტები გაუკვია და ონდი შიგ ჩასვა, მერე ყუთი საბაზანოში შეიტანა და კუთხეში მიდგა.

— ხალათი სადღა დაიხიე?! — მოულოდნელად ლმოზიერად ჰკითხა ღელამ.

სანდრომ ეს ლმოზიერება ონდის დამსახურებად ჩათვალა და უშიშრად უთხრა, ბიჭებთან ბლლარბუნშიო.

ვიდრე სანდრო სადილობდა, ღელა ტელეფონს მიუჯდა.

— ალო, ქეთი, გეთყავი, შენა ხარ?.. ჩვენც არა გვიშავს, ვეწვეთი ქაბანს... რას მეუბნები? რა ფერი-საა, ნაცრისფერი? ალბათ ძალიან ლამაზია, მერე შენ როგორც უნდა მოგიხდეს! ამ დღეებში აუცილებ-

ლად მოვიბრუნე სანახავედ ვეწვეთი შენს ბოლოვ ქვეყანაში ვეწვეთი იცის, ონდებრია როგორ გამოიყურება. ეგ შეც ვიცი, ცოცხალი ონდებრია-თქო, ცოცხალი... ჰო, მემსის, აბა, ძალიან კარგი გმადლობ, გენადავალე, ღიდი მადლობა! ისე, დამჯირდა რაღაცისთვის, სხვა დროს გეტყვი, ნახვამდის!

სანდრო რომ საბაზანოში შევიდა, ღელას ხელში ონდი ჰყავდა აყვანილი და საგულდაგულოდ ათავსებდა.

— მგონი, მართლაც ონდებრიაა ეს შენი მხეცი, ოღონდ, რაღაც პატარა მეჩვენება, ოცდათხუთმეტი სანტიმეტრი უნდა იყოს, ეს კი რაღაც მოკლე ჩანს. თუმცა, ალბათ, ასაკითაც პატარაა. აბა, შენ იცი, როგორც მოუვლი!

დედამ ისე უმტკივნეულოდ დარბოთ ონდის დატოვების ნება, რომ სანდროს ბოლომდე ვერ დაეჭვებინა მისი გარდაქმნა. მერე, როცა მამაც მოვიდა, დედამ რაღაცენაირად ისიც მოაქცია, ისე რომ, მათემართის „სამიანის“ გამო სანდრომ მხოლოდ მოკლე და მშვიდი საყვედური მიიღო. ბევრი იფიქრა ბიჭმა და ბოლის გადაწყვიტა, ჩემი აღზრდის მორიგ მეთოდს თუ სცდიან მშობლებით.

გაკვეთილები რომ მოამთავრა, მეზობელ საღარბაზოში გაიქცა — დათასთან, ის იყო ცხოველების ავანჩაგანი. დათამ, ვარდა იმისა, რომ დაწვროლებით ჩააწერინა, რა უნდა ეკმია ონდატრასათვის, როგორი ბინა უნდა მოეწყო მისთვის, რამდენიმე დასურათებელი წიგნიც გამოატანა მღრღნელების შესახებ. ამ წიგნებიდან სანდრომ შეიტყო, რომ ონდატრა მღრღნელთა ოჯახის ერთერთი წარმომადგენელია, რომ იგი დაახლოებით 35 სანტიმეტრი სიგრძის იზრდება, ხოლო მისი წონა 1,5 კილოგრამს აღწევს. ახლა სანდრომ ისიც იცოდა, რომ ონდისთვის აუცილებელი იყო დროდადრო წყალში ყოფნა, რადგან იგი, როგორც ყველა მისი თანამომე, კაობებისა და წყალსატევების ნაპირებზე ცხოვრებას იყო დაჩვეული. იმავე საღამოს შეადგინა სანდრომ ონდის ღდის რეჟიმი, რომლის ბუნებრივ, სკოლაში სიარულისა და გაკვეთილების გამოკლებით, თითქმის მთლიანად ემთხვეოდა თავად სანდროს ღდის რეჟიმისა: ადგომა, აბაზანის მიღება, საუზმე, ჩოგბურთი — ორივესთვის, მერე სანდროსთვის სკოლა, ონდისთვის კი თავისუფალი დრო, საღლი ორივესთვის, ონდისთვის აბაზანა, სანდროსთვის გაკვეთილების მოწმადება, ონდისთვის თავისუფალი დრო, სეირნობა ორივესთვის, გაბაში ორივესთვის, აბაზანა ონდისთვის და ძლი ორივესთვის. ონდის რეჟიმის ბჯითი შემსრულებელი გამოდგა. დილაობით, როგორც კი სანდროს აშდგარს დაინახავდა, უშალ თვითონაც ზეზე წამოგზავნდებოდა და მოთმინებით ელოდებოდა თავის რიგს აბაზანაში, ხოლო როცა სან-

დრო აბაზანას წყლით აავსებდა და შიგ ჩასვამდა, საიამოვნებით დატურავდა, კიდეც ყვინთავდა, ყურყურ-მალობდა და მერე, მიუხედავად იმისა, რომ ძალიანაც უნდოდა ენებოვრა, მორჩილად ამოჰყვებოდა ხოლმე სანდროს გაწვდილ ხელებს. ფრუტუნით იბერტყავდა ტანს და საიამოვნებით ამშრალუბნივდა თავს. თუმცა მისი ფაფუკი, მზხინავი ბეწვი ოდნავ თუ სველდებოდა; მერე მაღიანად სლაპავდა ჯამში ჩასხმულ რძეს; ამასობაში სანდროც მორჩებოდა საუზმეს, ონდის სპორტულ ჩანთაში ჩასვამდა, მხოლოდ თავს ამოაყოფინებდა და ერთად მიდიოდნენ ჩოგბურთზე. არასდროს, — არც ეზოში და არც კორტებზე, — ონდის თავისი მეგობარი არ გაუჭვავებია. ბუნებით მოძრავი და მოუქცევარი მორჩილად იჯდა ჩანთაში და მოთმინებით ელოდა, როდის მორჩებოდა სანდრო ვარჯიშს. შუადღიდან მოყოლებული კი, როცა სანდრო სკოლაში წავიდოდა, ონდი მარტო რჩებოდა მთელ სახლში. იწრიაკუნებდა, იწრიაკუნებდა, ყველა კუთხე-კუთხულში შეყოფდა ცხვირს, ყველაფერს კბილით გასიჩვავდა, მერე კი იძინებდა. სანდროს მოსკდის დრო რომ მოახლოვდებოდა, გამოიღვიძებდა და კარის წინ ცმუკვით უტდიდა თავის მეგობარს. როგორც კი სანდრო სახლში შემოაბიჭებდა, ეცემოდა უკანა იათებზე შეშდარი და მუხლებზე ალერსით უტაცუებდა ცხვირ-პირს. სანდროც მუდამ სიყვარულით მიუვებდა სამაგეროს — რაც უნდა ცულ გუნებაზე ყოფილიყო, ონდის არასდროს აგრძნობნივდა ამას, სითბოსა და ალერსს არ ალღებდა. ახლა ვეღარც კი წარმოედგინა, როგორ არსებობდა უმისოდ მანამდე.

თითქმის დედაც გულწრფელად შეეჩვია ონდის, სანდროს მის მოვლაში ეხმარებოდა, ბაზრიდან მოტანილ ნუგზარ ხილს ადრე თუ მხოლოდ სანდროსთვის იმეტებდა, ახლა ორად ანაწილებდა; კიდეც ბანდა ონდის, კიდეც ეფერებოდა, მაგვრამ რატომღაც ყველაზე ხშირად სიგრძეს უზომავდა...

ამასობაში ზამთარმაც მოაწია. სანდროს არადეგები დაეწყო და როგორც ყოველთვის ნახალწლევს, სოფელში გაამგზავრეს ღიდესათან. ბევრი ეხვეწა დედას, ონდისაც თან წავიყვანო, მაგრამ დედამ დაარწმუნა, რომ ონდისთვის დარჩენა ჯობდა, და ისიც გულარხინად გაპყვა სოფელში მიმავალ ძია რატის. თუმცა ონდი ვერ მიმხდარიყო, რატომ ემშვიდებოდა ასე ღიდესანს მისი მეგობარი, მაინც საგულდაგუ-

ლოდ აულოკა მის ჭერ ხელები და მერე ლოყები. — აბა, ონდი, არ მოიწყინო, — უკვე ზღურბლიდან დაუბრავს სანდრომ და კარი გაიხურა.

ბევრი ისიამოვნა სანდრომ სოფელში, მაგრამ რატომღაც გული სულ ქალაქისაკენ მოუწყევდა. ეხვეწა დინდა, დარჩი, დარჩიო, მაგრამ არა აღწა, აღარ დეუცადა ჩიო რატის ამოსვლას დათქმულ დროზე და მეზობლიანთ მართა ძალოს გამოჰყვა. როგორც კი დედამ კარი გაუღო, მაშინვე ონდი მოიკითხა. დედას ვითომც არ გაეგონოს სანდროს კითხვა, აქეთ დაუწყო სოფლის ამბების გამოკითხვა. ონდი არსადა ჩანდა — არც საბაზანოში, არც ტახტქვეშ, არც კარადასა და საფარქელს შორის კუთხეში. სანდრომ ცუდი რამ იგუშინა:

— დედა, სად არის ბოლოს და ბოლოს ონდი?

— დაიკარგა! — მშვიდად მიუგო დედამ.

— სად დაიკარგა, როგორ დაიკარგა?!

— ჩვეულებრივად. სტუმრებს რომ ვეიცილებდით, ღია კარში ვაშა და...

— გარეთ გასვლა რომ არ იცოდა?!

— სანდროს ცრემლები წასკდა.

— გაათავე მაგაზე ლაპარაკი! დაიკარგა და მორჩა.

— რატომ არ ეძებთ, რატომ არ მოიკითხებ? — საბოლოოდ ამოუჭდა ბიჭს გული.

დედამ ავად მოკუმმა ტუჩები

და სოფლიდან ჩამოტანილი ჩანთა-ბოხჩების დაკლა-დაბინავებას შეუდგა.

სანდრომ იმ დღეს მთელი საღამო ბაზო დაიარა. მეზობლებს გამოჰკიოდა, სარდაფიც საგულდაგულად დაათვალიერა, მაგრამ ონდის კვალს ვერსად მიაგნო. არც ეზოს გავობიჭებმა იცოდნენ რამე, რა აღარ იფიქრა სანდრომ — იქნებ, ქუჩაში გავიდა და მანქანამ გასრისაო, ან იქნებ, ვინმე გამველეშა მოიპარა, ან ეგებ, სულაც იმ ბიჭმა წაიყვანა, თავისმა პირველმა პატრონმაო. ორი დღის განმავლობაში ყველა ახლო-მახლო ეზო მოირბინა, მაგრამ იქ ონდის არსებობის შესახებაც კი არაფერი იცოდნენ. დანაფლვიანდა სანდრო. ყველაფრის ხალისი დაეკარგა.

მშობლები ხან ფერებით, ხან მუქარით ეცადნენ შვილის გულსტიკვილის გაქარებვას, მაგრამ ვერაფერმა გაჭრა.

ერთ საღამოს დედა ტელეფონს მიუღო და სახვალიოდ სტუმრების დაპატივებას შეუდგა. ბიოლოგი ქმრის პატრონ ქეთისაც დაურეკა.

— ქეთო, ხვალ სანდროს დაბადების დღეა. შეიდი საათისათვის გეტყვით ორივეს, — შენ და პატრონ ირაკლის. ჩემს ახალ პალტოსაც განახებ.

მეორე დღეს სკოლიდან დაბრუნებული სანდრო თავის ოთახში შეიკეტა და დედა იძულებული გახდა სტუმრებისთვის ეთქვა, ცოტა შეუძლიად არის და დღე დაეწვინეო. ძალიან ისიამოვნეს სტუმრებმა, იმღერეს, იცეკვეს, ერთმანეთი აქეს და წავიდ-წამოვიდნენ.

მაჟური რომ ჩაწყნარდა, სანდრო თავისი ოთახიდან გამოვიდა. დერეფანში სარკის წინ ახალ პალტოში გამოწყობილი დედა ედგა, ქეთო კი შურნარევი აღფრთოვანებით უსკვამდა ხელს პალტოს ბეწვის საყელოს.

ბეწვი მუქი ყავისფერი, ფაფქი და მშხინავი იყო.

— მშვენიერი ბეწვი! მშვენიერი! პირდაპირ ზღაპრულად გავიღობა ბედმა! იცი, რა ღირს ერთი ასეთი საყელო? შენ კი, გენაცვალე, ალბათ სულ ორიოდე კილო ზოსტენული დაიჭვად!

სანდროს გულმა რეჩხი უყო.

— ჰო, ერთხელ ჩემთვისაც ხომ უნდა გავიღობა ბედს! ზუსტად 35 სანტიმეტრი გამოვიდა.

სანდროს ფერი წაუვიდა.

— კი მაგრამ, როგორ მოვალით?!

— სულ ადვილად, დენით. ასეთ პატარა მღრღნელებს, — დედამ ნახად გადაუსვა ხელი ბეწვს, — ძალზე სუსტი დენიც ყოფნით. ჰოდა, გურამმა წაშში გაათრთობინა სულიო...

სულშეგუბებული სანდრო კარებს ეცა და გარეთ გავარდა.

სახტად დარჩენილმა დედამ სადარბაზოში გასძახა, პასუხი რომ ვერ მიიღო, რამდენიმე საფეხური ჩაირბინა და ძირს ჩაიხვედა, მაგრამ კბიეზე არავინ ჩანდა.

— გურამ, სანდრო ჩაუცმელი გავარდა სადღაც...

ღვინომორებული მამა უცებ მოეგო გონს, სანდროს პალტოს დაიტაცა ხელი და მის საძებნელად გაიქცა. ლამის გათენებამდე ეძებდა სანდროს, მეზობლებიც შეაწრაილეს, მილიცთაშიც დარეკეს, მაგრამ მის ასავალ-დასავალს ვერ მიაგნეს. მეორე საღამოს კი სარდაფში შემთხვევით ჩასულმა მეზობელმა კუთხეში მიკუნტული და გათოშლილი სანდრო აღმოაჩინა. თითქმის ორ თვეს გაუგრძელდა სანდროს ფილტვების ანთება. დედა მთელი ეს ხანი წუთითაც არ მოსცილებია, მამაც თავს ეველებოდა.

სულ სხვანაირი გახდა გამოჯანსაღებული სანდრო — გულჩათხრობილი და უნდა.

ნინო კორაძის დანახვა თარხანი № 3

მპირზასო რამაქციაში

ჩვენი ზრით, ი. ყ-ს საქციელი სამართლიანი და მოსაწონია და მას სანანებელი არაფერი ჰქონდა იმის გამო, რომ ამხანაგებს მხარი არ აუბა და „შატალიზე“ არ წვიდა.

მასწავლებლის წინაშეც სწორი იყო მისი საქციელი. ჩვენ რომ მის ადგილზე ვყოფილიყავით, ისეთსავე გადაწყვეტილებას მივიღებდით.

ციური ჩაზინიძე, ირმა გვალსიანი,
ზესტაფონის რაიონის შრომის ხმ, სკოლა, VI კლასი.

რამაქციისაბაზ

„პიონერის“ მკითხველბს, უძვივლია, კარგად ახსოვთ ჩვენი თურნალის გახული წლის მეთუ ნომერში დაბეჭდილი წერილი, რომელსაც გორის მე-3 საშუალო სკოლის მოსწავლე ი. ყ. აწერდა ზელს. მასში მოთხრობილი იყო ერთი „შატალიზე“ ამბავი. რედაქციის უფრადებმა მიიქცია არა იმდენად „შატალიზე“ ფაქტმა, არამედ იმ უფრობამ, რომელიც, ავტორის თქმით, გამოჩინა მწიფადდელასკელთა უმრავლესობამ: მათ გაკვეთილი გაუცდინეს ტრავირებულ მასწავლებელს, რაც, რა თქმა უნდა, არაშეძენური საქციელია. ვარდა ამისა, დავკვირებრება ი. ყ-ს პიროვნებამ: რაკ თვითონ კლასში დარჩა და ამხანაგებს არ გაჰყვა, სცადა თუ არა მან „შატალიზე“ ჩაშლა, თუ ვაჩუქ ვადაც და მზა არ ამოუღია? სხვანარად რომ დავსვთ კითხვა, დვას თუ არა ი. ყ. აქტორე ცხოვრებისეული პოლიტიკა? და ბოლოს, ვახარკვეთ იგუერთი საქითხი: საერთოდ, სწორად თუ მოიქცა ი. ყ, როცა მარტო დარჩა გაკვეთილზე?

ამ წერილის თითხვა რედაქციის მიოვიდა უამრავი გამოხმურება. მათში რიცხვმა 400-ს ვადაპურხა და წერილებს ნაკვირვარად არ შესვტებუღმა. ჩვენმა ავტორებმა (დელსუხაში მოხარულიობდნენ არა მარტო პიონერები, არამედ უფროსებებაც, ერთმანეთსაგან სრულიად განსხვავებული პროფესიის ადამიანებმა) ყოველმხ-

გული ბავშუსარბო

ძილის დამაფიქრა ი. ყ-ს წერილმა. მისი საქციელი მომეწონა, თანაკლასელებსამ კი გული მატკინა.

ჩვენი კლასის ხელმძღვანელსაც გარდაცეცაა მამა, ჩვენც გვიცდებოდა ვაკვეითლები. ბოლო დღეს მინც მოვიდა მასწავლებელი სკოლაში, კლასში დავალება ყველას ჰქონდა შესრულებული, ვაკვეითოც ყველამ ბრწყინვალედ იცოდა. ამით ჩვენ მასწავლებელს მწუხარება შევუმსუბუქეთ, გული ვავუხარეთ.

ნინო ბალაშვილი,
ევარდის რაიონის სანავროს რეაწლიანი სკოლა, VII კლასი.

გოლოს შვიგნებანე

ჩვენი ზრით, ი. ყ. სწორედ მოიქცა, როდესაც თავის ამხანაგებს „შატალიზე“ არ ვაჰყვა. ამით მან დავსა და პატივი სცა მასწავლებელს.

ი. ყ-ს მეგობრები დამაწვევენი არიან, მეგრამ ჩვენ ვეგვრა, რომ ისინი ბოლოს მიხვდებიან თავიანთ შეცდომას, შეიგნებენ, თუ რა დიდი დანაშაული ჩაიდინეს სკოლის, მასწავლებლის, ამხანაგის და, უპირველეს ყოვლისა, საკუთარი თავის წინაშე.

მამა ჩაზინიძე,
ზაშურის რაიონის რეაწლიანი სკოლის რაზმულის საბჭოს თავმჯდომარე, შირაკ იმერლიში.
№ 1 რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე

როგორ მომიტყოლოც

ვაიძულებთ ამხანაგებს, რომ შესულიყვნენ მასწავლებლის მდგომარეობაში, ვაიძულებთ, რომ დარჩენილიყვნენ ვაკვეითლზე და ამის შემდეგ ჩემი საკუთარი სინდისის, მასწავლებლისა და ამხანაგების წინაშეც მართალი ვიქნებოდი.

ლელა სინარულიძე,
ფოთის მე-5 საშუალო სკოლა, VII კლასი.

რაც ვაანალიზებს წერილის უველა პუნქტი, ზოგი ამტკუნება ი. ყ-ს, ზოგიც ამართლებდა მას, ერთ საქითხში კი უველა ერთხელოვანი გამოდგა: კლასის საქციელი მასწავლებლის მიმართ არააშეძენური, სასტიკიც კი იყო.

რასაკვერკველია, უველა წერილის დამბეჭდა თურნალის ფურცლებზე არც მოხერხდებოდა და სტიქოც არ იყო, რადგან მათი უმრავლესობა ძალიან ჰგავს ერთმანეთს: პიონერებმა ძირითადად სწორად ვაგაგეს ი. ყ-ს მიერ წამოჭრილა პრობლემები. ვარდა დაბეჭდილი ავტორებმა, საინტერესო წერილები გამოგზავნეს გარეელმა ლ. ბერიკაშვილმა, სიღნაღელმა მ. ზატაშვილმა, იორიჩიქიძელმა ლ. გრიგალაშვილმა, გულრიფშელმა მათეთაშაბუბელმა, ზუღდიდელმა ბ. აქუბარაძელმა, ლენტეხელმა მ. ლობარტელიანმა, თბილისელმა მ. ბეგლაროვამ, ქუთაისელმა მ. კეიშვილმა, იმნელმა მ. და რ. რეზიაშვილდებმა, ვაღიელმა მ. ხითარაშვილმა, მესტიელმა მ. კვანციანმა, ასინდელმა ი. ფოცხვარაშვილმა, დანჩხუთელმა ვ. ჩხაიძემ, ბათუმელმა მ. ჩარკვიანმა, გვიგეკორელმა მ. მაცანიამ და შრავალმა სხვამ. როგორც ზედავთ, დისუხსიაში საქარვეთის თითქმის ყველა კუთხის წარმომადგენლები მონაწილეობდნენ.

ჩვენი რედაქციის თანამშრომელი ეწევა გორის მე-3 საშუალო სკოლას. იგი დავსწრო ი. ყ-ს კლასის საერთო კრებას და სკოლის პიონერული რაზმულის საბჭოს

სსდომას. გამოიკვია, რომ ი. ყ-ს წერილი განუხილავთ თითქმის ყველა რაზმი, აზროთა სხვადასხვაობის აქც უნდათ თავი, თუმცა მოსწავლეებმა რომ მასწავლებლებს უმარტოვებდნენ ატკინეს გული, ამას ყოველ პიონერი ერთხმად აპირებდა. ხალად, აზრთანად, მომზარა ფაქტის მინიშნობის სრული შეგნებით მსკელობდნენ ი. ყ-ს თანაკლასელები: მანმა ელიზბარაშვილი, ზურაბ გიკაშვილი, დიმიტრი სტეფანოვილი, ქეთევან ანაბაგოვი, გელა დანაჩივი, ვიგორე კულუაშვილი, ვა. ელიკაშვილი, ირმა უფიანი, რაზმულის საბჭოს წევრები: მარიკა უანჩველი, ნინო შერმანი, ზურაბ მარსაგოვილი, ვერვიკო სომხიშვილი, კომკავშირის კომიტეტის მდივნის მოადგილე მარიკა კობერიძე და სხვები.

გამორკვა ერთი საინტერესო და დამაფიქრებელი ფაქტი: მთუხვადავთ იმისა, რომ ი. ყ-ს წერილი დანერგილა სწორი პოლიტიკით, იგი არ ეტყობა სწორად კლასებდ გოკონას. ი. ყ-ს კლასში: ნაწილად ავტორს, როგორც ჩანს, ვამზებოდა არ ევოდა სხვის ინიცილებს ამოუფარა, რაც ნიშნავს, რომ მისთვის უცხო ხილი არა მარტო აქტიური ცხოვრებისეული პოლიტიკა, არამედ ეთიკური ნორმებიც ეს კი ვავტორებებდა, რომ, მიუხედავად მთელ რიგი წარამბებლისა, ამ სკოლის პიონერული რაზმულები ვერ კიდევ ბევრი რამ არის აცუცებულებო, პირველ რიგში, სწორედ ზნობრივი აღზრდის საქმეში.

დაქ. სან. ა. მარტოსი
სან. სან. რაიონი

სეზონი საბავშვო

3. რიზინი

მე-7-ა კლასში სრულიად უბრალოდ ჩვეულებრივად გამოაცხადეს, რომ 18-ში, გაკვეთილების შემდეგ, მოეწყობა საერთო სასკოლო შაბათობა ჭართის შეგროვებაში.

პარასკე, დიდ შესვენებაზე, საკლასო ოთახში პიონერბლომდღეანელი — მებათეკლასელი ვალიდა სინიჩკინი შემოვიდა და მშვიდი, საქმიანი კილოთი გამოაცხადა:

— ხელ სასკოლო შაბათობაა. დასაწყისი — 15 საათზე. ტანსაცემლი — საბუზო. ჭართი უნდა შეეგროვოთ. გასაგებია?

— გასაგებია! — ერთხმად ამოიხრა კლასმა, რომელსაც სასაბათოში ეჩქარებოდა.

— კიდევ ერთი რამ! — სინიჩკინმა მრავალმნიშვნელოვნად ასწია ხელი — სიჩუმე მოითხოვა: — შაბათობა ეძღვნება სკოლის 20 წლისთვის იუბილეს.

— ჩვენი სკოლა 20 წლისაა? ბიჭოს!

— გამარჯვებული კლასი დაჯილდოვდება, — განაცხადა სინიჩკინმა. როცა ხმაური შეწყდა, ხელმძღვანელმა დაამთავრა:

— გამარჯვებული კლასი დაჯილდოვდება კუნძულის გამოქვაბულის უფასო ტურისტული საბუზოთ. გაგიგონიათ ასეთი გამოქვაბული?

ბავშვები ერთბაშად გაირიზნენ. ყველა გაოცებული იყო. მაგრამ ეს რამდენიმე წამს გაგრძელდა, შემდეგ კი კლასი აჩოქოლდა. აღზნებული ბავშვები ერთხმად ალაპარაკდნენ ურალის პატარა ჭლაქ კუნძურზე, რომელიც ცნობილი იყო თავისი უნიკალური გამოქვაბულით, მისი ტიბებზე, თევზაობაზე... კუნძურის გამოქვაბული მეზობელ ოლქში მდებარეობდა, ზოგიერთ უფროსკლა-

სელს ნანახიც ჰქონდა უკვე. მაგრამ მეშვიდეკლასელთა შორის ასეთი საგზური პირველად თამაშდებოდა.

— მე ვიცი, როგორ უნდა მოხვდე იქ! — ყველაზე ხმაილდა ყვიროდა მიშა ვესლოვი. — ჩემი ძმა იყო შარშან...

მიშას მაშინვე გააქმენდინეს ხმა. — იმ, რა მარაღია ჭრ საგზური მიიღე და მერე მარშრუტზე ილაპარაკე!

იმდღევანელმა ყველა საქმემ ბოლო ადგილზე გადაინაცვლა. გოგონებებს მხოლოდ მომავალი შაბათობა და საგზური უტრიალებდათ თავში.

ყველაზე მეტად ალიოშა იაგოდკინი ღეღავდა.

ეს რა გამოდის! ნუთუ არ შეიძლება, სინიჩკინს ერთი კვირით ადრე გავეფრთხილებინეთ? განცხადებაც სამასწავლებლისთან გაუქრავთ! ვითომ ყოველდღე იქ მტრიალებდით...

ალიოშა ყველაზე იღბლიანი იყო შაბათობებზე, ყოველთვის ყველაზე მეტ ჭართს აგროვებდა ხოლმე. გამობრძმებული გახლდათ ასეთ საქმეებში. წინასწარ რამე მძიმე რკინის მოქმედება, სიმეფრადე ადგილას შეინახავდა, შაბათობაზე კი... ანდა მოველაპარაკებოდა სარემონტო სახელოსნოს სამწუთო ნაწილის ვაშვებს ან გარაჟის უფროსს. შაბათობის დღეს კი მოაგროვებდა ურიკას და დაცვირთავდა, რამდენიც შეეძლო. თუ ვერ მოერგოდა, თავის მეგობარ იგორ სკობცოვს წამოიყვანდა: წყვილად რეკონდენსაც კი ამყარებდნენ. ამ საცად ტაქტიკას არასოდეს უშტყენია იაგოდკინისათვის. მაგრამ ეს ჩვეულებრივ შაბათობებზე ხდებოდა. ხვალინდელი კი — სულ სხვა საქმეა: ჭრ ერთი, სკოლის იუბილეს

ედგენება და მეორეც — გილოცეს სახარბილო! არ კარგი იქნებოდა რაზმთან ერთად ურალის გამოქვაბულში რება, განთქმული გამოქვაბულის დათვალიერება!

ალიოშას თავისი საყვარელი კომპოტის აღებაც კი დაავიწყდა სასაბათოში, იმდენად გაიტაცა ოცნებამ.

— ტურისტული მოგზაურობა... კუნძური... ტბა... კოკონი ტყეში... თევზაობა, სოკოები... პირდაპირ სულ შეგეხუთება...

მოსალოდნელი მოგზაურობის ბრწყინვალე სურათებს აღმფოთებაც კვლიდა:

— მავარია ეს სინიჩკინი! რით ვერ მოისხრა, წინასწარ გავეფრთხილებინეთ? ყველაფერი ხომ ადრევე იცოდა! ახლა როგორ ვაგობებთ სხვა კლასებს, როცა დრო აღარ ითმენს?

გუნებაწამხდარმა იაგოდკინმა ძლივს გასძლია გაკვეთილის ბოლომდე. სკოლის კარებთან სკობცოვი ელოდებოდა.

— შინ მიდიხარ?
— ჰო.
— რა ექნათ?
— შაბათობაზე მეუბნები?
— აბა რაზე?

ალიოშმა იმაზე ფიქრობდა, თუ სად ეშვება ჭართი, საცოდავი დაყანგული ვედრო ან საწოლი კი არა, არამედ რაიმე მძიმე, სოლიდური, ვიქვათ, 100-200 კილოგრამიანი. აი, მაშინ ნამდვილად შეიძლება ბრძოლა პირველი ადგილისათვის!

იგორი კომპოტზე ფიქრობდა, სკერდა, რომ აუცილებლად გამოინახავდა გამოსავალს. კარგი იქნებოდა, ხვალინდელ შაბათობაზე იაგოდკინს იგი მიეწყვილედ წაყვანა.

— იქნებ გარაჟში შეგველო? — გაუბედვარე უსთავაზო სკობცოვმა.
— იქ ყველაფერი მოსუფთავებულია.

— აბა ძველი ტავებისა და ტაშტების შეგროვებას ხომ არ დავიწყებთ კარდაკარ?
— რას იზამ, მოგვიწყვებს!
— მოდი, ლერწმინაში ჩავიაროთ.
— შავ მდინარესთან?

— ჰო, ოღონდ ჭერ სახლში შევიბრინოთ, ჩანთები დავტოვოთ.

— შორს რომ არი!..
— არა უშავს, კოლომეტრანხევი-რია სულ.

— ჭერ კიდევ ტლაზი იქნება იქ...
— ჩექმებს ჩაეიცვამთ. მალე დავბრუნდებით.

ბიჭებმა რამდენიმე წუთით სახლებში შეიბრინეს, თითო ნაპერ პურს ხელი დასტაცეს და აჩქარებით მიაშურეს სოფლის ბოლოს, სადაც მშვიდად მიეკლანებოდა ვიწრო მდინარე ჩორნაია. მდინარეს ნაპირ-ნაპირ გზატკეცილი გასდევდა... ასფალტი ჭერ კიდევ შარშან დაავეს, მაგრამ მოძრაობა ჭერ არ იყო ვახსნილი. გზის მშენებლებმა სხვაგან გადაინაცვლეს, სილითა და ხრეშით დატვირთული მანქანები ახლა ჩრდილოეთისაკენ მიდიოდნენ ხოლმე. იავგოლინმა იცოდა, რომ საგზაო სამუშაოების დამთავრების შემდეგ ბევრი საჭირო თუ უვარგისი ნივთი რჩებოდა, იქნებ საბარგული, ტრაქ-

ტორის მუხლებო ან რაიმე მძიმე რკინა ვიპოვოთო, — ფიქრობდა.

გახაზხულის მცხუნვარე მზემ და ჩქარმა სიარულმა დასიცხა ბავშვები, სახე აელეწათ, გაოფლიანდნენ. ერთ სული ჰქონდათ, ტანთ გაეხადნენ და მდინარეში გადაშვებულ იყვნენ. იგორს ძალიან უნდოდა ბანაობა, მაგრამ ალიოშამ შეაჩერა:

— რა დღოს ბანაობაა, ამის გულისთვის მოვედით აქ ამ სიცხეში?

ლერწმის რაყა ფართოდ გაშლილიყო მდინარის ნაპირებზე. წყალთან ლერწამი უკვე გამხმარიყო, გზასთან კი მწვანედ ბიბინებდა ნორჩი ამონაყარი. სწორედ ამ მწვანე ზოლს გაჰყვნენ ბიჭები. გზაზე ხან კონსერვის ქილა, ხან კასრის რგოლი, ხან ევლოზიბედის თვალი ხვდებოდათ, მაგრამ ეს ყველაფერი ზღვაში წვეთი იყო. ერთ საათზე მეტი ასე ამო-ოდ იარეს. სკობკოვი უკვე ნანობდა, რომ წამოვიდა; ყოფილიყო სახლში, საინტერესო წიგნი წაეკითხა ან ბურთი ეთამაშა, არ ჯობდა?!

იქითაქეთ აღარ იყურებოდა და ალიოშას ზურგს მიმტერებდა. კი ვერ გრძნობდა, რომ შინაშესაძრქქქქქ ნების დროა.

უცებ ლერწამი გამეჩხერდა და ბავშვები პატარა ხევში აღმოჩნდნენ. სამივე მხრიდან ხეეს გარს ერტყა მქილო ლერწმის ფარდა, რომლის იქით მოჩანდა და მზეზე ლოგოივებდა ჩორნაია, მეოთხე მხრიდან კი გზატკეცილისკენ დაქანებული ფერ-ლომი იყო. წყლის პირას საგზაო სატკეპნი იდგა, ნამდვილი საგზაო სატკეპნი, ურომლისოდაც ვერც ერთ ქუჩას და საავტომობილო გზას ასფალტით ვერ დაფარავ. ბიჭები თვალს არ უჯერებდნენ.

პირველად გონს სკობკოვი მოვიდა.

— აი, ბედიც ამას ჰქვია! — იყვირა და ამ უცნაურ მანქანას მივიარდა. ფეხქვეშ შარშანდელი ბალახის სველი და სქელი ნობი აჰყაბუნდა, ნათევურები მღვრიე წყლით ავისო.

— საით? ვერა ხედავ, ჩექმებს როგორ ითრევეს? — ალიოშამ ლერწმის ღეროები გადმოლუნა და ფეხქვეშ დაიფინა. იგორი კი ძირს არც იყურებოდა, წინა ბორბალზე აფოფნდა და ძრავის სახურავს მუშტი დაჰკრა.

— ბუმში! — დაიგუფუნა სახურავ-მა.

— დახე, რამდენი რკინაა — ათი ტონა მაინც იქნება! — აღტაცებულ-ლი ამბობდა სკობკოვი.

— ექვსია! — შეუსწორა ალიოშამ.

— რა იცი?

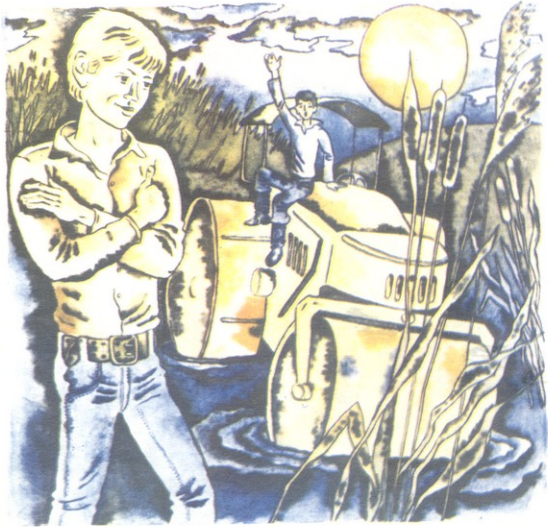
— აგერ წერია: „წონა — 6 ტ.“

— ოხ, პირდაპირ ნაღმივით პოულ-ლობ ჯართს: მესანგრე რომ იყო, ნალსამებინდ არ დაგვირდებოდა.

— ეს რომ ჯართი არ არის!

— აბა რა არის — სწორედ რომ ნამდვილი ჯართია. ვის სჭირდება ახლა ეს სატკეპნი: საჭირო რომ ყოფილიყო, აქ არ ეგდებოდა. დაქანგულა კიდევ...

მუშა მანქანას სატკეპნი მართლაც არ ჰგავდა. პულტის დაფა მოეხსნათ, არც სკამი იყო, ძრავასაც ბევრი რამ აყლდა, წითელ-ყვითელი

ლაკები უხვად მიმოფანტულიყო ბორბლებზე.

— როგორ ფიქრობ, შეიძლება ხვალ ამის ჩაბარება? — ალიოშამ ეპვის თვალთ დახედა ქანგის ლაქებს.

— აბა რა ყველას გაუფსურებთ. აქ ხომ ექვსი ტონაა! ხო-ხო, რა საჩუქარს მივარამივით სკოლას საიუბილეო! — სკობცოვი აშკარად გამოცოცხლდა, გაქრა წელანდელი დალილობა და უკიბლოდა, თვალები უბრწყინავდა, ხმაძალდა და თავდაჭერებით ლაპარაკობდა.

— ზამთარში როგორ ვერ შევამჩნიეთ?

— ეს ხომ დაბლობია — თვლით ირავება. თხილამურებითაც აქეთ არავინ დაისი. ვინ სულელი წამოვა სტეპში, როცა ტყე იქვეა.

— სკოლაში როგორღა წავიდოთ? — უბრალოდ. მამას ვთხოვოთ — ტრაქტორით ამოათრეცხს.

მეორე დღეს დაიწყო თუ არა შაბათობა, იავოლინმა და სკობცოვმა ტყის საწყობს მიაშურეს, სადაც ტრაქტორზე გრიგორი ფედოროვიჩი სკობცოვი მუშაობდა.

უფროსმა სკობცოვმა ყურადღებით მოუსმინა ბავშვებს და ჩაეციანა:

— მანქანა ფერდობთან ხომ არ ნახეთ?

— ჰო, იქაა.

— ჰოდა, გზის მუშებმა შარშან დატოვეს ევა.

— როგორ თუ დატოვეს?

— ისე, დატოვეს, ვიდრე წყალი დაშრებოდა. იქ ხომ დაბლობია, წვიმების შემდეგ წყალი გროვდება და ჰაობი წარმოიშობა. მუშებმა ეს ვერ გაითვალისწინეს. და დარჩა მანქანა. არ გახსოვთ, როგორი წვიმები იყო?

ალიოშასა და იგორის ენთუზიაზმი უკვალოდ გაქრა. ისე იყვნენ განაწყენებული, რომ ხმას ვერ იღებდნენ, ერთმანეთს შერგას არიდებდნენ. როგორი იმედ ჰქონდათ ამ სატექნიკოსს, რომელიც თურმე სულაც არ დაკარგულა... ექვსი ტონა! შესანიშნავი ლითონის 6 ტონა! მთელი სკოლა ვერ შეაგროვებდა ამდენს...

— დეტალები რატომღა აქვს მომძვარი? — სირუმი დაარღვია იავოლინმა, იმედის ნაბერწყალი იგრძნობდა მის ხმაში.

— რა დეტალები?

— ბერკეტები, დასაჯდომი და კიდევ ზოგი სხვა რამ...

— აა, ევენი ალბათ მძღოლმა თუ მოხსნა, ბავშვებმა არ დაამტერიონ ამ არ წაიღონო...

ისევ სირუმი ჩამოღდა. შემდეგ ალიოშას ხმა გაისმა:

— იქნებ მინც გამოვათრიოთ? — იყანგება და ფუჭდება...

— ვერ მივუახლოვებით... ჰაობია.

— ბაგირი ჩავაბათ, — იავოლინს თვალები უბრწყინავდა, მას უყვარდა ძალიან მოუხნა ნაბოვნი სატექნიკის ამოთრევა.

— ძალიან გრძელი ბაგირია საჭირო, — გრიგორი ფედოროვიჩის მშვიდმა, სპიანმა კოლოდ ალიოშას იმედები გაუქარწყლა.

— დავაგრძელოთ! — წამოროშა იავოლინმა და თვითონვე შეეშინა და ნათქვამისა.

გრიგორი ფედოროვიჩმა როგორღაც უქნაურად შეხედა ბიჭს, შემდეგ ჩაფიქრდა და უცებ მხიათულად გაიციანა.

— რა ნათელი გონება გაქვს, ალექსეი! თვითონ როგორ ვერ მოვიფიქრე ესა? წავაბათ ბაგირს ბაგირი — შორჩა და გათავდა... მაშინ ეჩქარებოდათ გზის მშენებლებს და ვერ მოიფიქრეს.

იგორი ყურადღებით უსმენდა, ხმის არ იღებდა. მერე ეითხა:

— თუ ეს სატექნიკი ჩართო ამ ჩაგვეთვლება, რაღაზე ვიწველოთ?

იავოლინმა შებოლნიერებულად — რა შუაშია ჩარჩაპა...
— უნდა ვუწველოთ.
— მაშ, მშვიდობით, პირველო აღვილო?

— მომეშვი! — ხელი აუქნია იავოლინმა და გრიგორი ფედოროვიჩს მიუბრუნდა:
— ვცადოთ?

უფროსმა სკობცოვმა გაიღიმა:
— ვცადოთ. იგორ, წამოხვალ ჩვენთან?

თხუთმეტი წუთის შემდეგ საწყობთან ღია ნარიჩისფერი ტრაქტორი გამოვიდა. ტრაქტორი ნელა მიდიოდა, მაგრამ ბიჭებს ეჩვენებოდათ, ქარზე უსწრაფესად მიჰქრისო.

სატექნიკის ამოთრევა ძნელი საქმე გამოვდა. მაგრამ როგორც კი მთახერხეს ბაგირის დაგრილება და საიმიელ ჩაბმა, ტრაქტორმა მოძლავრად გაიწვია და სატექნიკი ამოათრია.

სკოლაში მაშინ მივიდნენ, როცა შაბათობა მთავრდებოდა და ავტორიტეტული კომისია შეჯიბრების შედეგებს აჯამებდა. ტრაქტორის რაზმითა და დაჯანგული სატექნიკის პირილით შემკრთალი კომისიის წევრები რალაცს უხსნიდნენ სკოლის დირექტორს.

— აი, კიდევ ერთი რკინა! — მამართა მასწავლებელს გრიგორი ფედოროვიჩმა, ძრავა გამორთო და კბინიდან გადმოხტა.

— სეროთულად ამბობთ? — იეტხა დირექტორმა.

— მაშ! ბავშვებმა მდინარის პირას იპოვეს, გზის მშენებლებს დაჩენილათ, — ანიშნა ალიოშასა და

პათონალი მემკვიდრეობი

მ ზ ე ს

როგორ არ გიმღეროთ მოვლდრევი მნათობს. შენ ხარ ჩვენი ნატვრა, თავს გვანვიმს თუ გვათოვს. სიხარულით გვმოსავ, დედასათოთ გვათობ!

ყველას გულში ანთებ სიყვარულის კოცონს; შენ აცოცხლებ ყოველს, სხივებდასაკონო!

წარმოდგენაც არ გვსურს უშუნიშის, კარგო. მუდამ ანათებდე, ძალა არ დაკარგო!

ყველას ერთნაირად გვიღობი და გვათობო. როგორ არ გიმღეროთ მოვლდვრივე მნათობს!

სუსუი ხჩ თუ--ქ

რასაც თვალით ვასცქერი, მთაა, ტყე თუ ჩანჩქერი, — მინდორ-ველი, ბაღები, ზერები, იალღები — ჩვი ჩვენი მხარეა, ჩვენი მამულ-დედული, შენ კი მისი შვილი ხარ, იყავ უწილი ერთგული! გული უწდა გიმღერდეს სწავლა-შრომით ვართულს. ჩვილივით მოეფერე ტკბილ მშობლიურ ქართულს! სხვის ოკრო-ვერცელს გერჩიოს შენი ბუხრის ნაცარი. შეინახე საუნჯედ, შენს მამულში რაც არის! დააფასე სხვა ერი, იყავი გულნათელი. აი, მამინ იქნები ქეშმარიტი ქართველი! ჰოდა, თუ ხარ ქართველი, ასული ხარ თუ--ქ, არ მოშალო, აშენე მშობლიური ფუძე.

ეგორზე. — ხომ არ უნდა გავფუქებულოყო? ტყუილად იყანგებოდა.

— თქვენ რა, მართლა ჭართოდ მოიტანეთ?

გრიგორი ფედოროვიჩს ვაეცინა: — ბავშვებს ჭერ ჭართი ეგონათ, მაგრამ მერე გაერკვნენ, რაშიც იყო სასქე. რაიონში უნდა დავრეკოთ, შევადეკობინოთ, რომ სატყეპნი ამოყვანილია. მოვიდნენ და წაავგორონ.

შაბათობის შედეგად ნანატრი საგზური მე-7-ბ კლასმა მიიღო, მაგრამ იავოლკინს ეს არ სწყენია.

— არა უშვას. სამაგიეროდ, სატყეპნი ამოვაართეთ.

მაგრამ მაინც, ეზოში დაყენებულ ვეება მანქანას რომ ჩაუვლიდა, გაიფიქრებდა: აქს რომ ჭართი ყოფილიყო, ხომ ნამდვილად გავიმარჩვებოდი!"

...გაიარა რამდენიმე დღემ. მალე მთელმა დაბამ გაიგო, რომ მოსწაველებმა ჰაობიდან საგზაო სატყეპნი ამოათრიეს. ერთხელ, მისის ბოლოს, სკოლაში უცნობი ხალხი მოვიდა.

იავოლკინი და სკობკოვი ამ დროს ალგებრის გაეკეთილზე იხსენენ. მაიმეატკიის კაბინეტის კარზე დააკაქუნეს.

— იავოლკინი და სკობკოვი დირექტორთან!

ლევ ნიკოლაევიჩის კაბინეტში ორი უცხო მამაკაცი იჯდა; ერთი — მალაი და გამხდარი, მეორე — მსუქანი, შუა ტანის, სათვალანი.

— აი, გმირებიც მოვიდნენ! — მიესალმა მალაი. — აბა ერთი გვიამბეთ, სად იპოვეთ სატყეპნი?

— მდინარე ჩორნაისთან, — ოღნავ ჩახრინწული ხმით უხასუხა ალევებებულმა ალიოშამ. — მოსახვევთან.

— გასაგებია. ჩვენი მანქანაა, გენდი ილიჩ, — შეაწყვეტიხა იავოლკინს მეორე უცნობა და გაიღმა: — ყოჩად, ბავშვებო! ჩვენ მხოლოდ ერთი თვის შემდეგ ვაპირებდით მანქანის ამოყვანას, თქვენ კი დავასწართო.

— როგორ მოახერხეთ, რომ ამოათრეთ? — იკითხა გენდი ილიჩმა და ეშმაკურად გადახედა სათვალანს.

— გასაგებია, ხელით ვერ მოერეოდი, მაგრამ იმ ჰაობში ტრაქტორსაც გაუქურდებდა მობრუნება.

— გრძელი ბავირით... ძია გრიშამ..

— რომელმა ძია გრიშამ?

— იგორ სკობკოვის მამამ. ბავირი ბავისი გამოაბა — ორომდე ტრაქტორამდე გამოვიდა და პირდაპირ ფერდობიდან ექაჩებოდა. გზატკეცილზე რომ გამოიყვანა, ბავირი დაამოკლა, ისე, რომ სატყეპნის წინა თვალთ თითქმის ტრაქტორის მუხლუხს ეხებოდა. აი ასე მოვიყვანეთ სკოლამდე.

— გმადლობთ, ბიჭებო. ოლეგ ეფემოვიჩ, — მიუბრუნდა თავის თანმხლებს გენადი ილიჩი, — სატყეპნი სასწრაფოდ უნდა გარემონტდეს და გაიგზავნოს ჩრდილოეთ უბანზე, ძალიან სჭირდებათ.

საუბარში სკოლის დირექტორი ჩაერია.

— ბიჭებს თავდაპირველად ჭართი ეგონათ — ტურისტული საგზურისათვის იბრძოდნენ. შაბათობა გვექონდა და...

— რა საგზურისათვის?

— გამარჩვებული კუნგუტის ყინულოვანი გამოქვაბულის ტურისტული საგზურით ჭილდოვდებოდა.

— გასაგებია, — თქვა გენადი ილიჩმა. — რა ჰქენით, ვაიმარჩვებო?

იავოლკინმა თავი ჩაქინდრა:

— ვერა.

— გასაგებია. ოლეგ ეფემოვიჩ, მე ვფიქრობ, საქმე უნდა გამოსწორდეს: ტურისტული საგზური ამათვისის...

— მე-7-ა კლასისათვის, — უკარნახა დირექტორმა და ეშმაკურად გადახედა კაბინეტში მყოფთ.

— დაახ, მე-7-ა კლასისათვის საგზური ნამდვილად კარგი ჭილდო იქნება სახალხო დოვლათისადმი მათი ასეთი პასუხისმგებლური დამოკიდებულების გამო.

— ჩვენი, საგზაო სამმართველოდან, არა? თანახმა ვარ! — მხიარულად უხასუხა ოლეგ ეფემოვიჩმა და ბავშვებს გადახედა. მათ სახეები უბრწყინავდათ.

სპილოები თითქმის კავშირებით აქვინს

ერთხელ, უგანდის ეროვნული პარკის მიმდებარე ველზე მანქანით რომ მივდიოდით, შევინაშეთ დედალი სპილოები, თავიათი პატარებით. ისინი ღინჯად იხედებოდნენ აქეთ-იქით, ყურებს აფართოებდნენ და არაერთხელ ყურადღებას არ გვაქცევდნენ. ჩემმა თანამგზავრმა — ნაკრძალის მცველმა მანქანა გააჩერა, რომ არმდინებ სურათი გადაეღო. უცებ ვეება დედამა სპილომ ყურები ცქეცია, ბრაზიანად გაიქნია თავი, დაიღრიალა და ჩვენსკენ გამოეჭანა. სულ რამდენიმე მეტრის მანძილზე ჩავვირბინა.

— რა მოუვიდა? — ვიკითხე მე, — სულ ახლახან რა მშვიდი ჩანდა!

— ვინ იცის! უთუოდ თავი მოაბეზრეს მონადირეთა მანქანებმა, ან იქნებ მწერები აწუხებენ — მაგათ ხანდახან სიგიჟემდე მიპყავთ სპილოები, საერთოდ კი, როცა სპილოებთან გაქვს საქმე, წინასწარ არაფერი არ შეიძლება დარწმუნებოდი იყო. ადამიანებზეთ არიან — ვერაფერს გაუგებ, — დასძინა მცველმა.

წლების მანძილზე ვსწავლობდი ამ ცხოველების ქცევას მე, და საკმაოდ ხშირად შემინიშნავს, რომ სპილოები და ადამიანები ზოგიერთი ზნით ჰგვანან ერთმანეთს. ერთხელ მონა-

დირებმა მიამბეს, როგორ დაეხმარა ორი სპილო მესამეს — დაჭრილს. მათ ეშვებით წამოაყენეს დაცემული დაჭრილი სპილო, შემდეგ ორივე მხრიდან ამოვდნენ, თითქმის ზედ აეკრნენ და ასე ვასწიეს დაბრუნული შამანარისაკენ. ცხოველების კვალდაკვალ მიმავალი მონადირეები ხედავდნენ, რომ დაჭრილი სპილო გზაში რამდენჯერმე დავარდა, მაგრამ ამხანაგებმა ისევე წამოაყენეს. ასეთ ყოფაში გაიარეს მათ დახსოვებით ხუთი კილომეტრი, შემდეგ კი, როგორც ჩანს, დაჭრილმა თავი უკეთ იგარძნო, სამივე უკან მობრუნდა და მალე სპილოების ჯოგს შეუერთდნენ.

სპილოები ძალიან გონიერები არიან. ერთხელ სპილოების ჯოგი მონადირეთა ბანაკის ახლოს ხილის ბაღს შეეჩვია. გადავწყვიტეთ ბაღისთვის მავთულხარბი შემოგვევლო. მაგრამ სპილოებმა მავთულის ბაღე გავლიჯეს. ღობე აღვადვირეთ და შიგ ელექტროდენი გავატარეთ. ჭკვიან ცხოველებს სულ სამიოდე ლამე დასკირდათ, რომ საქმის ვითარებაში გარკვეულობენ. ისინი მიხვდნენ, რომ ღობეში დენი მხოლოდ მაშინ გადიოდა, როცა ბანაკში სინათლე ენთო. და ერთ ღამეს ისევე გადაქელეს ღობე. მაშინ გადავწყვიტეთ გენერატორი — სინათლის წყარო ღამითაც გვემუშავებინა. სპილოები ღობის გასწვრივ მიმოდიოდნენ და ეშვებით მსუბუქად ეხებოდნენ მავთულს. ახლა იმას მიხვდნენ, რომ ეშვები მგონობიარე არ იყვნენ ელექტროდენის მიმართ. ამის შემდეგ ისლა დავეჩვენოდა, პაერსი თოფის სროლით მოვეწვრიებინა ისინი.

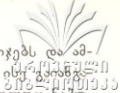
როცა მირჩინოს ფოლის ეროვნულ პარკში ტურისტებისათვის პატარა სახლების მშენებლობა, ვაფუქვებს, დურგლებს არაერთხელ **სამუშაოსათვის** თავის მინებება და გაქცევა. საქმე იმაშია, რომ მათ თავს ესხმოდა სამტონიანი გიგანტი, მამალი სპილო, რომელსაც ლორდ-მერი შეარქვეს. ეტუბოა, იგი ამ ტერიტორიის თავის საუფლად თვლიდა.

მშენებლობა დამთავრდა, მაგრამ სპილო მაინც არ სცილდებოდა აქვრობას, თუმცა ახლა უკვე კეთილად იყო განწყობილი და სურათების გადაღებასაც კი ანებებდა იქ მყოფთ. ერთხელ უჭკიარ, წყნარ ღამეს, როგორც ჩანს, ადგილობრივი ლუდის „პომბეკ“ სუნი იყრა, რომელსაც მისი საყვარელი ნუგბარი ხილის ბანანის გემო აქვს, და იმ სახლს, საიდანაც ეს სუნი სცემდა, სახურავი ააგლიჯა; მერე ერთიმეორის მიყოლებით ბრუნებტი შემოგალიჯა ტურისტების მანქანებს, მაგრამ გაწვილდა, ბანანი ვერსად ნახა.

ყენის ერთ-ერთი ეროვნული პარკის — ამბოსლის ახლოს ცხოვრობდა სპილო, რომელსაც იუმბორის გრძობა ჰქონდა. მას უყვარდა შამანარში ჩასადგება იმ ადგილას, სადაც სამაქნაო გზა მკვეთრად უხვევდა. როცა მანქანა გამოჩნდებოდა, იგი მრისხანედ გაშლიდა ყურებს და ყურისწამლები ღრიალით გზაზე გამოვარდებოდა, მგზავრებს დააფეთებდა, მერე კი შებრუნდებოდა და წვივდოდა, ოღონდ დროდრო უკან იხედებოდა და ამ დროს ამ გიგანტს პატარა თვლებში ღიმილი უთამაშებდა.

კუნ ელიზბეტის ეროვნულ პარტი, სადაც ტურისტებს ნება აქვთ გაჩერდნენ და სპილოს ჯოგების ყურებით დასტკბნენ, მე ასეთი ლირიკული სცენის მოწმე ვაგხვდი. ლეიკ-დედარის ტბის ვაღმა ნაპირზე ბუჩქნარიდან გამოვიდა ახალგაზრდა მამალი სპილო. უმაღლესი ჯოგს გამოეყვინა დედის და თავდადებულად წავიდა მის შესახვედრად. ერთმანეთს რომ მიუახლოვდნენ, მათ ნახად ვადაქედეს ხორთუმები ერთიმეორეს შემდეგ მამალმა ძირიანად მოთხარა ცვირანი ბალახის მთელი კონა, კარვად დაბერტყა და „თაიგული“ თავის მგვობარს მიართვა. ამ უკანასკნელმა კი უტეხ პირში იკრა. აი, ასე, ერთ-მანეთზე ზრუნვაში გაატარებენ ისინი ერთ კვირაზე მეტს. რამდენიმე ხნის შემდეგ დედალი სპილო იწყებს ხანშიშესულობის დედალის ძებნას, რომელიც მას ჯერდრიდან არ მოსცილდება პატარა სპილოს გაჩენამდე.

პატარა 22 თვის შემდეგ იბადება, ახალშობილი დაახლოებით 100 კილოგრამს იწონის. გაჩენიდან ერთ-ორ საათში იგი ფეხზე დგება და სულ მალე დამოუკიდებლად იწყებს სიარულს.

ზხრი, თითქოს პატარები ხორთუმით წოვენ უმართებულთა. ისინი პირთ წოვენ, ხოლო ხორთუმი ამ დროს გვერდზე აქვთ გაწეული.

სპილოების დამოკიდებულება შთამომავლობისადმი ადამიანურად გერმობიარია.

ერთხელ დღისით კასინგის არხთან ვნახეთ თიხი დედა სპილო ხუთი პატარათი. როდესაც ერთმა ჩასკუქებულმა პატარამ სცადა ხრამით არხისპირას ჩასულიყო, დედა სპილომ გამაფრთხილებლად დიდრიბალა. მაგრამ ურჩმა პატარამ არად ჩააღო ეს გაფრთხილება და დინჯად განაგრძო ციკაბო კიდზე სიარული. უცებ ფეხქვეშ მიწა ჩაეშალა და წყალში ჩავარდა.

დედა სპილოები ერთხანს გაირიზნენ. ყური მიუგდეს და როცა პატარას ხმა შემოესმათ, მის საშველად თავდადებულად დაესვენენ ამ ციკაბოზე. პატარამ წყლის ზედაპირზე კი ამოყვინთა, მაგრამ ისე იყო დამფრთხალი, რომ დაუხმარებლად

ნაპირზე ვერ გამოაღწევდა. მაშინ რომა დედალმა სპილომ ნაპირთან ჩამოხლბა, ორი დანარჩენი კი წყალში დომად შევიდა. მალე აფართობილებული პატარა მათ შორის აღმოჩნდა. სპილოებმა მუცელზე ფრთხილად ამოსდეს ხორთუმები ორივე მხრიდან და ასე ციმციმ გადსაცეს ნაპირთან მდგომ სპილოებს, რომელთაც პატარა ნაპირზე ამოეყვანეს. დედა სპილომ შვილი თავისკენ მიიწია, ხორთუმით ფრთხილად გაუსინჯა მუხელი ტანი და როცა დარწმუნდა უვნებელიყო, კარგა მგზრად მდსცხო ხორთუმი და წყლის ნაპირს მოაშორა.

ერთხელ მიამბეს მერჩისონ-ფოლის ეროვნულ პარკში მომხდარი შემთხვევა, პარკის ზედამხედველს დაუნახავს დედალი სპილო, რომელსაც ეშვეზე დასვენებული მოჰყავდა ახალშობილი. სპილო გაჩერებულა და ტვირთი ფრთხილად დაუშვია მიწაზე. პატარა სპილო მკვდარი ყოფილა. საბრის განმავლობაში დედა სპილოს ასე დაჰყავდა მკვდარი შვილი და მიწაზე მხოლოდ მაშინ დებდა, როცა წყურვილის ატანა აღარ შეეძლო. შემდეგ იგი მარტო უნახავთ. რამდენიმე დღე უძარვად მდგარა ხის ქვეშ და თურგებ მრისხანე ხმას გამოსცემდა, როგორც კი ვინმე გაბედვად მიახლოვებას.

თავდაცვის ინსტიქტი, როგორც ჩანს, ყველა სპილოსთვის არის დამახასიათებელი. ხანდაზმულები, ჩვეულებრივ, ტოვებენ ჯოგს, როცა აღარ შეუძლიათ ახალგაზრდებთან ერთად ერთი საძოვრთან მეთრეზე გადასვლა. მათთან მხოლოდ ერთი ან ორი ახალგაზრდა სპილო რჩება. ახალგაზრდა მცველები მათ დროულად ატყობინებენ საშიშროების მოახლოებას, უშიშარ ადგილას აფარებენ და მერე თვითონ გადადიან შეტევაზე. ზხირად ახალგაზრდა სპილოები სიკვდილის ბოლო წუთამდე არ ტოვებენ მოხუცს მარტო.

ადამიანებს სპილოები მოუწესლე, მოუხერხებელ არსებებად მიჩნიათ. სინამდვილეში ეს ასე არ არის. სპილოებს, მაგალითად, ქეოქოსის კაქლის მტრევის გასაოცარი ნიჭი აქვთ.

სპილო ყავის ფეხს აბიჯებს და ამასთან დაწოლის ძალს იყენებს. რიშებს, ორი კაცის მხოლოდ ნაკეტი იმტრევა, გული კი სასვებით მთელი რჩება.

სპილოს ცოტა სძინავს, დაახლოებით იმის ნახევარი, რაც ადამიანს. ეს მას საშუალებას აძლევს მეტი დრო მოახმაროს საკვების მოპოვებას. 140 კგ საკმლის მოსაპოვებლად მას დედამეუმი 16 საათი მაინც სჭირდება. ამას გარდა, სპილო გამუდმებით ეძებს წყალს, რადგან დღეში მისთვის აუცილებელია 100-125 ლიტრი სითხე.

სპილოს შესანიშნავი მეხსიერება აქვს. არასოდეს არაფერი არ იფიქნდება. ყველაზე უკეთ ადამიანს სუნს იმხსოვრებს. სპეციალისტები ამტკიცებენ, რომ სპილოს შეუძლია 3 კილომეტრზე სუნით გაარჩოს თეთრკანიანი და შავკანიანი ადამიანი.

სპილოები სიკეთეს არ იფიქნებენ.

ერთხელ მონადირემ დაიჭირა ახალგაზრდა სპილო, რომელსაც უკანა ფეხში ეკება ხნივე ჰქონდა შერკობილი კემა იგი ისეთ ვიწრო სადგომში მოათავსა, რომ სპილოს განძრევა არ შესძლებოდა და დაუწყო კრილობის დამუშავება, როცა დეზინფექციისათვის ჰკრილობაზე სპირტი დაასხა, სპილომ თურმე საშინლად იღრიალა და კინადამ დაანგრია სადგომი. მაგრამ როცა ტყვილი გაუყუჩდა, დამშვიდა.

ესამედ და მეოთხე შეხვევა სპილომ მშვიდად გადაიტანა, რის შემდეგაც მონადირემ გაუშვა იგი. აქედან მოყოლებული, როცა კი შეხვდებოდა სპილო თავის მშველელს, ყოველთვის მიიბრუნებდა მასთან, ხორთუმს ჩაავლებდა ხელში და ფეხზე იმ დევილზე დაიდებდა, სადაც ნაჭრილობები აჩნდა.

აფრიკის ეროვნულ პარკებსა და ნაკრძალებში დღესაც შეგიძლიათ დააკვირდეთ ამ განუმეორებელ ცხოველებს, რომლებიც ბევრ შემთხვევაში თითქმის ისევე იქცევიან, როგორც ისინი, ვინც მათ ავიკრიდება.

პიონერული აქტივის კლუბის მუშაობას ხელმძღვანელობს ნორა პიონერია რეზაბუღიური საბჭოს წევრი ნათელა ფაიროვა

„ქოიონის“ „ჰობვალი მამილინის“ ირპალიშ შპარკილი პატივი ღღას შაბადიშა ორ რაზმეულის საბჭოს თავმჯდომარას და პიონერსაჰლმ-დაინას, ბაჟინოვა მათ ბაჟისიღი-ღაბას.

**მიყარს
პიონერული
დაკაღეპე**

მიშოიო ღლოღნაძე,
თბილისის 89-ე საშუალო სკოლის რაზმეუ-
ლის საბჭოს თავმჯდომარე.

...იმ ღლიღან, როკა პიონერთა ორ-
განიზაციის ორგეში მიმიღეს, დე-
ვალეებების გარეშე არ ვყოფიღვარ.
თავიღანვე რაზმის საბჭოს თავმჯდო-
მაღე დამირჩიეს, ბეგერი ვეცადე,
რაზმს საკავშირო პიონერული მარ-
შის სკლაგეზების მიხედვით სინტე-
რისოდ აეწყო მუშაობა. მეორე წელს
სინტეზის-სარჩევერს შეკრებაზე,
როდესაც ღღის წესრიგში ახალი
თავმჯდომარის არჩევა დღღვა, პიო-
ნერებმა კვლავ მე ამირჩიეს. ძალი-
ან გამეზარადა, ჩემი რაზმის ნღდა
მესიამოვანა.

შემდეგ რაზმეულის საბჭოს თავმ-
ჯდომარე დამირჩიეს; მასსავსე, იმ
შეკრებაზე უფროსი პიონერბღმძ-
ღღენიღის ვენერა ქადარიას კეთი-
ლი სიტყვები: — მიშოიო ღლოღნაძე
პიონერული დევაღების საუკეთესო
შემსრულებელია, ბავშვების თიღ

ნღდა მოიბოვა და ჩემი კანდიდატ-
ურად ეგ არისო, რაზმეულის საბ-
ჭოს წვერის ვენერა ხელმძღვანეღის
წინაღღდაბა ვეღას მოეწონა, მე კი
ფრთა შემასხა. მაშინვე გავიფიქრე
— ნღდა უნდა გავამართლო-მეთე-
ქი. უპირველეს მიზნადღე ის მექცა,
რომ ერთმანეთისათვის კარგად შე-
მეთავსებინა სწავლა და პიონერული
მუშაობა. რაზმეულის საბჭოს თავ-
მჯდომარეს სწავლაში ჩამორჩენის
უფღდაბა არა მაქვს, ჩემი მოქმედებ-
ით სხვას ცუდი მგაღლითი როგორ
უნდა ვუჩვენე!

— წუთის ყადრი იცღღე! მაშინ
ვეწლავფერს მღასწრებ და პიონერ-
თა წვინამძღოღობაღე არ გავეჭირღე-
ბაღ, — გამაფრთხიღლა ვენერა ხელ-
მძღღენულღა. მეც ვციღობღ, მხარ-
ში ამოუღღდე მას, რომ რაზმეულში
მუშაობა არ შეფერზღდეს. ეს კი მა-
შინ მოხერხღდა, თუ რაზმეულის
ვეღლა საქმეს მე და ჩემი ხელმძღღ-
ენელი კი არ წამოვიციღდებო ზღრღზე,
არამედ თითოეულ პიონერს გავუ-
ნაწყოღბთ. ვეღას თე-თავის სინ-
ტერესო საქმეს მოუფეზღბინო.

სასწავლო წლის პირველ სემესტ-
რში რაზმეულის საბჭომ რაზმის სა-
ბჭოს თავმჯდომარეებს მისიღა დავღღ-
ენბა, — პიონერებს რაზმეულის სა-
ბჭოსათვის წერიღობით მოეთხროთ
თავიანთი პიონერული დევაღების და
სურეღების შესახებ.

ისინიღ ასე მოიქცენღ. მეორე სე-
მესტრში მათი წერიღები რაზმეულის
მუშაობის დღღგემებისასღც დღღვე-
ხმარა, ნაღლოვანებებშიღც ჩაღღახღდა
და თითოეული პიონერის გავღეცღნი;

გთავაზობთ ამონაწერებს ზოგიე-
რით წერიღიღან; აი, რას წერს პი-
რველი რაზმის პიონერი ნანა ავაქო-
ვი: — „ჩემი რაზმის პიონერები ექ-
ტურად არიან ჩამულღნი სხვად-
ას რაწევების მუშაობაში, ზომ არ
აჯობღბდა, დღოდღარო რღოლის შე-
კრებაზეღე მოღღვესმინა ზოგიერთი
მათგანის ანგარიში წრეობრივი მუ-
შაობის შესახებ?„

საღუღლისმღორდ მიეჩინიღთ მე-5
კლასის მოსწავღის ეკა დეიღთაშვი-

ლის წერიღიღე: — „...მეხთეუღკლას-
ეღები პიონერული მარშის მარშ-
უღბებით მიეაბიჯებთ. მე სკლაგეზს
„მშვენიერების სამყაროში“ გეღმ-
ძღგენიღობღ, მთელი ჩვენი რაზმი კო-
ლექტიურად დღღის თეატრში, კინ-
ოში, ვაწყოობ სექტეღკლუბისა და
ახალი კინოსურათების განხიღღებღ.
რაკი ჩვენი სკლაგეზის სახელწღღღდა
„მშვენიერების სამყაროშია“, გღღღ-
წყოიღბთ, ჩვენი ირღღლო ვეღლოფე-
რის ღღამაში იყოს. საღკლასო ოთახ-
ქოთნის ყვაიღღებით მოგროთეთ. დე-
რეფენებსაც მიეხეღეთ, — სკლა ზომ
ჩვენი მეორე ოჯახია, ყურადღებას
როგორც მოვაციღებთ.

რაზმში ღღამატული წრე შეეკმ-
ენიღ, დღღღღით პიესები „გეღღას თე-
გვადასავალი“, „სნაწუქრები“. ახღა
„ჩიკევა კორწოს“ ვამზადებთ. სკლაგეზმა
„მშვენიერების სამყაროში“ რაზმის ცხოვრება
სინტერესო გახადღა.“

მე-ღ რაზმის პიონერმა მკაკა ტბაბ-
ტემემ თავისი რღოღის ინტერესები
გავღკენო: „ჩემი რღოღი თეატრი
არის გტაცებულღ, ერთად დღღღი-
ვართ თბიღისის თეატრებში, ვნახთ
მოზარდ მაყურებელთა ქართული
თეატრის ყველა სექტეკლავი. ახღა
ვღღღენთ აღბომს „ჩემი საყვარელი
მსახიობი“, ვაგროვებთ მსახიობთა
სურათებს, ვეძებთ და ვკრებთ მათ
შესახებ გამოქვეყნებულ წერიღებს,
ვაწყოობ შეხვედრებს. ვფიქრობთ,
მოვაწყოთ საღღამო სახელწღღღებით
— „ჩემი საყვარელი მსახიობი“

მე-ღ რაზმის მე-3 რღოღის ხელმძ-
ღღენელი ნინო მღსღუღამეც რღოღ-
ის კოლექტივზე გწვერს: — „...ჩემი
მთავარი საზღუნავი რღოღის ყველა
წვერის სწავლა და კარგი ყოფაქცი-
ვაა. და ჩენდა სასიამოვნოდ, ყველა
კარგად სწავღობს, არც წესრიგს
არღღვევენ.

მე ასე მწამს, თუ რღოღი ძღღიე-
რია, რაზმიღე ძღღიერიღა, რაზ-
მის ძღღიერებით რაზმეუღს არა-
სოდღეს გუჭირღდა. ვაღახღებთ
კონკრეტულ: „კვირა, თეღ ორიაღნიღ
და გავღენების გარეშე.“

რაზმის საბჭოს თავმჯდომარემ მარინა ხმალიძემ კი გაგვიზიარა: — „ჩემს საბჭოში ყველა ჰქონდა დავალება, თითქოს ასრულებდნენ კიდევ მას, მაგრამ საქმეს ეს მაინც არ შეელოდა, მაინც გვეყავდა ოროსნები. ვანგაში ავტებზე, ამ საკითხზე რაზმის შერევაზეც ვისჯებოდა, სწავლებაში ჩამორჩენილებს არ მოვრიდებოვარ, სიზარმაცე ვუსაყვედურებ, მაგრამ დახმარებაც შევთავაზებო. ყოველდღე, გავეითილების შემდეგ ვამეცადინებდით, მათაც დავეიცოვრეს და სასურველ შედეგს მივალწიეთ. რაკი რაზმი სწავლაში აღარ ჩამორჩებოდა, სხვა საქმეებისთვისაც გვრჩებოდა დრო, ხშირად ვაწყობთ სანტერესო კონკურსებსა და ვიქტორინებს, ვაშაღებთ დისპუტს: „პიონერული აქტივი და დავალება“.

პირველი რაზმის პიონერმა ნინო ჩხეიძემ კი აი, რა მოსწონა რაზმეულის საბჭოს: — „...პიონერთა ორგანიზაციაში მიღების დღიდან ინტ-

ერნაციონალური მეგობრობის კლუბის მუშაობამ გამოიტაცა. მალე კლუბის პირველი დავალება მივღე, მერე ინტერნაციონალური მეგობრობის კლუბის თავმჯდომარედაც ამირჩიეს.

ჩვენ ყურადღებით ვეკიდებოთ სკოლის პიონერთა მიმოწერას მოძმე რესპუბლიკების თანატოლებთან, ვაშაღებთ მეგობრობის საღამოებს; ძალიან მიყვარს ჩემი პიონერული დავალება, ინტერნაციონალური მეგობრობის კლუბში მუშაობა მართლაც სანტერესოა.“

მე მიყვარს ჩემი პიონერული დავალება, — ამ ფრაზას ხშირად ვაიგონებთ ჩემს სკოლაში, ეს კი ჩვენი საყვარელი ხელმძღვანელის ვენერა ქადარიას დიდი დამსახურებაა. ზოგჯერ გვეკვირს კიდევ, როგორ ახერხებს იგი ყველასათვის ყურადღების მიქცევას. მუდამ ჩვენს გვერდით არის და ამიტომაც არ გვიკვირს როგორც მისი, ასევე რაზმის და რაზმეულის საბჭოების, კონკვეშირის რაიკომის დავალებათა შესრულება.

რაზმეულში ყველა რაზმი, რაგონი, პიონერი კარგად ასრულებს პიონერთა VIII საკავშირო და საქართველოს პიონერთა XII რესპუბლიკური შერეების გადწვევებილებებს, რაზმებიცა და რაზმეულიც მოწინავეთა რიგებში ითვლებიან.

— სულ ერთია, როგორი იქნება პიონერული დავალება, დიდი თუ მცირე, მთავარია, პატივი სცე მის და პასუხისმგებლობით მოვიყოლო, კარგად მოიფიქრო, როგორ იმოქმედო მის შესასრულებლად, კარგად მოისაზრო, რა არის საჭირო, რომ თავი არ შეირცხვიო შენს ამხანაგებთან, იფიქრო, უფროსებიდან ვის ჰკითხო რჩევა, ბავშვებიდან ვის დახმარება დაგვირდება, რა წიკითხო, რა მოაშალო. ამის შემდეგ არც შენი მოქმედების გეგმის მოფიქრება გაგიკვირდება, არც დავალების შესრულება გაგიძნელებს, ასე გვარიგებს ვენერა ხელმძღვანელი და ჩვენც მოვეცებით მის რჩევას. ამიტომ არ გვიკვირს სახეობად წარმოიქმეული დაპირების — საბჭოთა

კინობლადება

— გუშინ ხასინჯ კინოგადაღებაში ვმონაწილეობდი. ცხენს დავაქენებდა და საშოლოდ დავიძალი, — უთხრა ვილიმ ამხანაგს.
— მერე რით დამთავრდა, მიგვივიეს გადაღებაზე?
— ჩერჩერობით მხოლოდ ცხენი მიიწვიეს.

წიბნე

— გუშინ ბუკინისტურ მაღაზიაში ვიყიდე წიგნი — „როგორ უნდა ვახდებო მლიონერი“. მაგრამ შინ რომ ვავხინჯე, გვერდების ნახევარი ამოხეული იყო.
— საგანგაშო არაფერია. ნახევარი მილიონიც არ გაწყენს.

სინუაციის ალლო

ბიჭუნა ფერმაში მივიდა:
— დედა! ერთი ლიტრი ძროხის რძე ვთხოვათ.
— მეტისმეტად პატარა ქოთანი წამოვიღია.
— მაშინ ერთი ლიტრი თხის რძე მომეცით.
ბალღამის სპუბარტი
— მე დედის ცხვირი მაქვს და მამის თვალები, — თქვა ერთმა.
— მე კი პაპის შუბლი და ბიძის ყურები, — აღნიშნა მეორემ.
— მე უფროსი ძმის შარვალი მაცვია, — დასძინა მესამემ.

ცირაში

ჭაბუხამა დარახაიდან ბავშვი იხმის.
— შეგიძლია, ბიჭუნა, ამ ქალბატონებს და ბატონებს დაუშკიტყო, რომ პირველად მხედეა?
— კი, მამა.

გაპითხვა

მასხური: ბატონო პროფესორო, თქვენი კარბონი წინ მათხოვარია. პროფესორი: კეთილი, მიეცით ორი გეომეტრიული ამოცანა.
შაბანასანული ბამოცღა
— ბებია, ბიბლიას რატომ კითხულობ? — კითხვა შევილივიღმა.
— უკანასკნელი გამოცდისათვის ვემწადები, შვილი.

თავის შუბრალბება

მათხოვარი ქუჩის კუთხეში იჯდა და გაიძახოდა:
— დაუხმარე უბედურს, რომელსაც დაზადებიდანვე ზის ფეხი აქვს...
ღიქლოვნი

— ათი თვისამ ავიღე ფეხი, — უთხრა პატარა ელზამ ამხანაგს.
— დიდი ამბავი! მეც შეემძლო სიარული, ათი თვისა რომ ვიყავი, მაგრამ მშობლებს არ გავუშოხილე და მათ ორ წელამდე ხელში აყვანილი დავყავდი.

გერმანულიდან თარგმნა
შ. ამირანაშვილი

კავშირის პიონერთა კანონების შესრულება.

მანაველები

ჩიქა
ჩიჩუზი

მივიპატიოთ

ხათუნა ღვალაიშვილი,
თბილისის 113-ე საშუალო სკოლის რაზმ-
ულის საბჭოს თავმჯდომარე

წლებს დავეუბნებოდა მანაველებს. უფრო სწორად, მათთან ჩვენი სკოლის დირექტორმა აცცა ქორილიაძემ დაგვამეგობრა. ადრე იგი 67-ე საშუალო სკოლაში მუშაობდა. ამ სკოლის საგარეოს რაიონის სოფელ მანაის მე-2 საშუალო სკოლის მოსწავლეებთან ჰქონია დიდი მეგობრობა; ჰოდა, წლებს მათ ჩვენი შევეუბნებოდა.

მანაველები თავიდან ჩვენი თან-მოვიწყობი და მათ შესახებ დამე-ოდა სკოლა ფეხზე დადგა. ვმზადებოდა პიონერული აქტიუმი, ვმზადებოდა რაზმის წევრები, ნორჩი მომღერლები და მოცეკვავეები, დეკლამატორები, პატარა ოქტომბრელები. სკოლა საზეიმოდ მოგვითხოვდა რაზმეულის საბჭოს ამ საქმეში დიდი დახმარება გაუწვია სკოლის კომკავშირულმა ორგანიზაციამ და მის-მა მდივანმა ლია ჩიხლაძემ.

შეხვედრის დღეც დადგა. მანაველები სკოლაში გვესტუმრნენ. სკოლის გახიზნვის შემდეგ სტუმრები უკვე ჩაიხვედნენ მივიპატიოთ თბილისის ჩაის სახლში. პიონერებს აქ ლამაზი დარბაზი დაგვითმეს, გვესტუმრნენ აგრეთვე პეტიტ მაცვალა მრეველი-შვილი, მხატვარი ალექსანდრე, დამსახურებული ინჟინერი ვლადიმერა მელაძე, პედაგოგიკის მეცნიერებათა კანდიდატი შოთა კუჭუხიძე, მანაის სკოლის დირექტორი ალექსანდრე ტულუში, მანაველი პედაგოგები, კომკავშირელები და პიონერები, ჩვენი სკოლის ყურსმძავერებულები. სტუმრებს სურნელოვანი ქართული ჩაით დავეუბნებოდით. მოვისმინეთ ჩაის სახლის და-

ფუძემდის ისტორია, ვისაუბრეთ ქართული ჩაის კვირეულზე, რომელიც თბილისის გარდა მოსკოვში, ლენინგრადსა და იენანოვოშიც იმართება. ვაგიგეთ, რომ ამ სახლს ყოველწლიურად 50 000-ზე მეტი სტუმარი ჰყავს.

ჩვენი სკოლის ოქტომბრული ანსამბლი „ონავების“ წევრებმაც გვასახელებს — სტუმრებს ძალიან მოეწონათ მათ მიერ შესრულებული სიმღერები და ცეკვები.

სალამოზე, მანაველებთან ერთად, ჩვენმა სკოლამ ჩაის სახლს გადასცა სამახსოვრო საჩუქარი — ჩვენი მხატვრული მიერ ახატული ფირფიტის პორტრეტი.

მანაველებმაც თავიანთ საქმიანობაზე გვიამბეს, ისინი თურმე მხარში უდგანან სოფლის მშრომლებს. განსაკუთრებით კარგად მუშაობენ ნორჩი მეკურდღლეები, წარმატებებისათვის მათ ჩვენი სკოლის სიგელითაც გადავცით.

მანაის სკოლის, ჩვენს გარდა, შეფობენ თბილისის სამედიცინო ინსტიტუტს, თბილისის სამედიცინო კომბინატს, 67-ე საშუალო სკოლა. თქმა უნდა, მათი მეგობრები ჩვენი მეგობრებიც არიან. მანაველებმა შემდეგისათვის მთელი ჩვენი სკოლა მიიწვიეს. ერთი დღე ვავატარებთ ამ სოფელში. მანაველებთან მეგობრობამ საინტერესო გახადა ჩვენი რაზმეულის ცხოვრება.

წლები დაქვარდა მონაწილეობენ პიონერთა აქტიურ-სპორტულ თამაშ „ციკარში“. ციკარში კი, მოგეხსენებათ, კარგად უნდა სწავლობდეს, დისციპლინირებულ უნდა იყოს და ვმზადებოდეს საბჭოთა არმიის რიგებში სამსახურისათვის. რაზმეული თითქმის ყოველთვის მონაწილეობს „ციკარში“ რესპუბლიკურ ფინალში. ბევრს ვაჯივრებს სკოლის ციკარული რაზმი „კოლხიდა“, ახლ სხვა საქმეებში მოვიყოლები ვხსნი თოჯინების თეატრს. ეს ჩვენი პიონერების დიდი ხნის ნატურაა და ყველა მონაწილეობით ეკიდება ამ საქმეს.

...სკოლაში წარმატებით მუშაობს „პიონერული საამქრო“, იგი სერგო ორბელიანის სახელობის ქუთაისის საკულტურო ქარხნის დაქვემდებარებაშია. შრომათი დავალება თითოეულის შრომის წიგნაკში იწერება.

ჩვენი რაზმეული დღეს ყველა კარგ საქმეს პიონერთა საკავშირო ორგანიზაციის 60 წლისთავს უძღვნის.

პიონერული სურვილით გამოვაცხადეთ რაზმეულის ოპერაცია „მზიანეთი“. ოპერაციის მონაწილეთა მიზანია, შეისწავლონ ყველაფერი 50-იან წლებში ბორჯომის ხეობაში გაშენებული პირველი პიონერული ქალაქის შესახებ. ის ხომ იმ წლების ნორჩმა ლენინელებმა ჯერ ოცნებით, ხოლო შემდეგ საკუთარი ხელებით ააშენეს. მოძიებული მასალები 19 მაისისათვის სასკოლო გამოფენა გაიხსნება.

...პიონერებმა ერთი საპატიო დავალება მიიღეს, — მოეცინათ ჩვენი სკოლის ყოფილი უფროსი პიონერბელმძღვანელები; ამ დავალებამ მათ რიგებში დიდი გამოცოცხლება შეიტანა. ყოფილი პიონერბელმძღვანელებს სკოლაში, რაზმეულის სახეობაში შეკრებაზე მოვიწვიეთ. სწორედ მათი დახმარებით ვაპირებთ ქუთაისელ პიონერთა შრომითი წარმატებების მატარების შედგენას. ყველა ამ საქმეში ჩემი მთავარი დასაყრდენი პიონერული აქტივია.

პატივი საიწმლო დასაყრდენი

ბორის როზაპიძე,
ქუთაისის მე-14 საშუალო სკოლის უფროსი პიონერბელმძღვანელი

...რაზმსა და რაზმეულს სტიმულს აძლევს ბრძოლა იმ პიროვნების სახელის მოსაპოვებლად, რომელიც მის მომავალში მიენიჭება. ჩვენი სკოლის რაზმეული დიდი შემართებით იბრძვის ზოია ჟოსმოღვიმანსკიას სახელის მინიჭების უფლების მოსაპოვებლად; პირველ რიგში, პიონ-

ჩეხოსლოვაკიის არქეოლოგიურმა ექსპედიციამ შიროსლავ ვერნერის ხელმძღვანელობით ევაკოტეშო, ქაირის მახლობლად მდებარე უძველესი ნეკროპოლის აუზების რაიონში აღმოაჩინა ჩვენს ერამდე მესამე ათასწლეულში მცხოვრები ფარიან რა ნდერფას სამარხი ტაძარი. ამ ტაძრის არსებობა წერილობითი წყაროებით იყო ცნობილი, მაგრამ მისი აღმოჩენა ბევრს არ სწერდა. და აი, დაუღალავი სამწლიანი ძიების შემდეგ არქეოლოგებმა გამოარკვევა ოქვიმის, ქვივის ტექვილიდან უკვე განთავსებულია ტაძრის ჩრდილოეთი კედლის ნაწილი და შესხველელის წინა მოედანი. ნაგებობის ზომები იმდენად დიდია, რომ ქვიშისაგან მის საბოლოო ვანიაზეუღლებას რამდენიმე თვის მუშაობა დასჭირდება.

კლდე კედლები
მართი კანკალი

1978 წლის ივლისში ახალქვანდელმა მფრინავმა რონი ჯონსმა ტონგოს არქეოლოგიის მუზეუმთან თვითმფრინავიდან აღმოაჩინა ახლადშობილი კენჭული. რონი ჯონს ამ რაიონში მფრინავდა მეთევზეთა რაიონტელეგრაფის გამო. მეთევზეები იტუობინებოდნენ, რომ აღმოაჩინეს ნაკვეთი, სადაც წყალი ბუშტებზედ ბუშტუებს და უკვიფრად იღებდა. ჯონსი მთელი კვირის მანძილზე თავს დასტრიალებდა და რაიონს და აკვირდებოდა, თუ ორთქლსა და კაპანს რომელი ორგანოებზედ იყენებს ხილბობას და აქუშებს. მესამე დღეს ახალი კენჭული დაიპოვეს, აქ კილომეტრის მიაღწია, მუხუთ დღეს „კუში“ რვა კილომეტრით გაფართოვდა. კვირის ბოლოს კი — თექვსმეტ კილომეტრს მიაღწია. ბოლოს, როცა კენჭული ირკვევდა ამოპოქრებული წყალი დაშვდიდა, ავროფოტოების ანალიზმა აჩვენა, რომ კენჭულის სიმაღლემ კილომეტრსახევარს მიაღწია.

აქ ბანისკვანძებს
ხაზიანი-ბანის ფლორი

ამ ბოლო ხანებში იაპონელი მეთვებეები ნავახაის რაიონში შირად იტრდენენ უძველეს ნოვთებს. მათ ბოლოებს ბევრჯერ მოჰყა ხან უძველესი მონღოლური მხლები, ხან ფილაბები, ხან კერამიკა და ხან კიდევ ბუფას ბრინჯაოს პატარა ქანდაკებები. ამ ნოვთებმა მეცნიერთა უურაღებმა შიპიკრო დაიწყეს იჭარბი წყლების შესწავლა მიწროლოკატორების საშუალებით და აღმოაჩინეს გუმბის „სახაფლო“. ბოლოს, როცა შეივანთებამც მოიხსნა მისი იჭარბი, იპოვეს ის, რაც ვადარა ჩინეისხანის შვილიშვილის ბუბლა-ბანის ფლორად.

ამ ფლორის დაღუპვა დაკვირვებულთა

ერთ-ერთ უდიდეს საზღვაო კატასტროფასთან, რომელიც 1281 წელს მოხდა, იაპონიის დასალაშქრავად გაბზავრებულ მონღოლთა საზღვაო არმადს წინ გაუღებობა მოუღონდნელი მოწინააღმდეგე — გამანადგურებელი ტაიფუნი, რომელსაც ჩაძირა უველა გეში. მას შემდეგ შვიდი საუკუნე გაივდა და ბუბლა-ბანის ფლორი ორი მეტრი სისქის შლამით დაიფარა.

რამკრლები,
რამკრლები, რამკრლები...

რა სიჭარბის განვითარება შეიძლება ველოსიპედით? ფარგმა ველომობილუმა ეოზეტ მეიფრანსა. რომელიც კვალეკალე მისდევდა ავტომანქანას, 204,7 კილომეტრი განაგებდა საათში. აქვე უნდა ითქვას, რომ წინმავალი მანქანა ველომობილუმს მარტს უფიციოებდა.

ამერიკელმა სპორტსმენმა ბუერტისმა (ბურა — იალქნაინი მარხილია) ჯონ ბაკსტუფემ 1938 წელს თავისი ბუერტით იმდროს, როცა ქარის სიჭარბე საათში 115 კილომეტრს აღწევდა, 288 კილომეტრი განავითარა და ამით ქარს გადასწარო.

ჯის უველზე რამელი მონაკვეთი — მაჩაიონდელ დისტრიაკაზე თიოქმის ხულოტრ მებე მანძილი, რომელიც შეუერებელივად გაირჩია ადამიანმა, 1951 წლის კილომეტრია. ის მანძილი 22 საათსა და 27 წუთში დღვარა ორმოცი წლის ინგლისელმა ჯიშს ბუღმა.

უველზე მძიმე ტვირთი, რაც ოდესმე ადამიანს აუწევია, იყო 808 კილოგრამი, რომელიც ინგლისელმა ჯერი ეორდმა არა თუ აწეა, ექვსი მეტრის მანძილზეც გადაიტანა.

ის იერ კირველი

დრეზდენის ტექნიკურმა მუზეუმმა შეიძინა საინტერესო ექსპონატი — მსოფლიოში პირველი საბეჭდი მანქანა (რემინგტონი).

წი), რომელიც 1884 წელს განსწავლული როდელმა დურგალმა პეტერ მანკინგმა შექმნა. თიოქმის მთლიანდ ხისგან გაკეთებული საბეჭდი მანქანის ბერკეტების ბოლოებზე ჩამაგრებულია პატარა ნემსები ისე, რომ ისინი თავიანთი განლაგებით იმეორებენ ახანის სიბოძის ფორმას. ეს ბერკეტები, მკეროდან ზემოთ ურტყამენ ჩარჩოში ჩამაგრებულ ქაღალდს და მასზე სტოვებენ ასობა ზუსტ გამოსახულებას.

რადიოტალა კანფის ნაცვალად

დასავლეთ გერმანიის ქალაქ ნიურნბერგის სათამაშოების გადოვნაზე საყოველთაო უტრადლება მიიპრო ფრანმა, რომელიც არ სპირობებს კანფის გამოშვას. საკმე იზამია, რომ მას მართავდა რადიოს საშუალებით. ფრანს ორმეტრიანი ფრთების ქვეშ, ცენტრში, კლიდა „მფრინავი“ თიქნა, რომლის ტანში ჩამოტანებულია პატარა რადიომიმბები.

სინკალური
საქილოები

სწავლულმა ზოოლოგებმა ნამიბიის უულო უღანინში ურეკალური საილოები აღმოაჩინეს და ვერტმფრინვად ფოტოსურათები გადაუღეს. ცხოველთა სიმაღლე ხუთ მეტრს აღწევს, რაც ერთი მეტრით აღემატება დღემდე ცნობილი აფრიკული და აზიური საილოების სიმაღლეს. ამ არანეველურბრევი არსებების შესხება ჭელოთაგანვე უველონენ ოვამბაბოს, მერეროს და ბუშენგების ტომებში. მაგრამ მეცნიერებს აქამდე არ სწერიათ მათი რეალური არსებობა.

„მითერი სიკვილინი“
წინადაღმდეგ

საფრანგეთის სამხრეთში, ნავხადურ მარსელის გარეუბანში გარკვევებული ნარკოტიკე მარტონის დამამუშავებელი იტაკაქვეშა ლაბორატორიები. და აი, აფილიბს რიე პლიციის მათ აღმოსავლენად შესწავლეს. საშუალება გაურჩინ, თს არის სასიკეთური ელექტრონული მოწყობილობით აღკვეთილი ვერტმფრინი, რომელიც რამდენიმე კილომეტრის საშორებზე „იჭებს“ ფარულ ლაბორატორიებში დამზადებული ნარკოტიკის სუნს და ზუსტად განსაზღვრავს იმ ადგილს, სადაც ლაბორატორია მოთავსებულია.

ალკოჰოლი და ტვიცი

ნებრაბის (აშშ) უნივერსიტეტის სამედიცინო ცენტრის მეკლავრებმა დაადგინეს, რომ ქრონიული ალკოჰოლის ცენტრ განსაზღვრულია ტვიცი ნაქვებს იწონის. გარდა ამისა, ახალგაზრდულ ახაკში სპირტიანი სასმელების ჭარბად მიღება ტვირს მარცხს და ნახევარტვირის არტევის იწვევს.

შეკრებილის

ხელნაწილი

საქართველო

განყოფილებას ხელმძღვანელობს
ფილოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატი
ნოდარ შამანაძე

რამომ ღარაქვა გვიბანნი?

კახეთს მტერი არ უსვენებდა, მარბიელთა რაზმები მრავალჯერ ესხმოდა თავს სოფლებს, აწიოებდა ხალხს, ბევრებსა და ქალებსაც არ ინდობდნენ. მაგრამ, საბედნიეროდ, ჩვენს მიწაზე მკლავმავარი ვაჟკაცები იზრდებოდნენ, ხმლის მოქმევეც მამაცური იცოდნენ და არც ფარის ფარება ეშლებოდათ. ერთი ასეთი კაცი ყოფილა ტიბა, რომელსაც ბევრი სავაჭრო საქმენი ჩაუდენია, მოხუცებულობისას წამოსულა და იმ ადგილებში დასახლებულა, ახლა სოფელი ტიბაანი რომაა. ეს სახელწოდება იმ კაცის სახელიდანაა წარმომდგარი.

მოქმელი ნ. შაიშვილაშვილი,
ჩაიქერი თამარ შაიშვილაშვილი,
ხილნაღის რაიონის ტიბაანის საშუალო
სკოლა, X კლასი.

სიკვამოსრებაული კახი

ძველად ჩვენს სოფელში ერთი სიტყვამოსწრებული კაცი ცხოვრობდა. იგი თურმე ძალიან ღარიბი იყო.

ერთხელ მას მეგობარი ესტუმრა და ქობის კარებზე დაუკაკუნა. მასპინძელს ლამაზი არ ჰქონდა და ქობში ისე ბნელდა, თითო რომ თვალთან მიეკლან, ვერ დაინახავდი.

კარის კაკუნზე მანძინძელი არც შენძრეულა, შესძახა:

- შემოდი, კარი ღიაა!
- როგორ შემოვიდე ამ ბნელში?!
- გაიკვირვა სტუმარმა.
- ნუ გეშინია, არაფერს წამოვლები: არც სკამი გამაჩნია და არც მაგიდა! — მიუგო მასპინძელმა.

მოქმელი ვ. აშოლაძე (71 წლისა),
ჩაიქერი ვ. აშოლაძე,
გალის რაიონის ტუბურხანის მე-2
საშუალო სკოლა, VII კლასი.

კ ვ ე კ ლ

ფრთაშობარული პეპელა დაფრინავს ყვეილებზედა, დილის სამო ნიაგი ეპატყება ველზედა.

ყოველ ვარდ-ყვავილს უმღერის, შამოხვევია ყელზედა, დაფრინავს ვალაღებულ მშვენიერ მინდორ-ველზედა. ჩუხჩუხებს წყარო ანკარა, მოდის რაკაკით ხევედა, თვითელ ყვავილს ძირს ურწყავს, მცენარე მოჰყავს ფერზედა.

ნაირ-ნაირი ფრინველი ფრთებს ისწორებენ შუხედა, გახარებული ბავშვები დანავარდობენ ველზედა. ჩვენო ცქრიალა ბავშვებო, ჩვენი დრო მშვენიერია, დაფრთიანდით და ვალაღდით, ახარეთ ჩვენი ერია.

მოქმელი ვანო ლალიაშვილი,
დუშეთი, სოფ. ბახალეთი.

ჭ ყ რ მ ჯ

წყაროვ, პირიშით ნაბანო, წყაროვ, ანკარა წყაროვ! სიტოცხლის ტკბილი აგვანო, ქვეყანა შენით ხარობს, შენით კველუცობს ბუნება და ჩიტყ შენით ვალობს,

მთისა და ბარის მშვენიერ ტყეების დედოფალია შენით არაგვის არაგვი და მტკვარიც შენით მტკვარობს, თურგიც, ენგურიც, რიონიც შენი წყლის ცისფერს ჰყვარობს, კლიდან უფსკრულში ჩანჭქერი შენითა მომქუხარობს, იალაღებზე გამლიოცხერის ღმერთიც შენა ხარო, მწყურვალთა მწყურვილობიკვლო, მთის ძუძუ მასწავარო, ირემი — მთების მშვენიება შენთან მოსვლის არ ზარობს, შემკრთალი შველი გაყოცებს, მერე ტყისაკენ ჩქარობს... ვინც შენი მიწის ხე მოჭრა, რომლის ჩრდილიცა გწყალობს, ის ორგულია ქვეყნისა, ხალხის მტრობითა წამლობს, შენი ავისა მოსურნე ნურც ნურვინ გაახაროს, თუ გიჭირს, არ გაიოცო, — ისევ მე დაგეხმარო, მუხის და იფნის ჩრდილებად სხვა ვინდა დაგეფაროს, ზამთარ-ზაფხულში მუდამა შენი ტრფიალი ვარო, უშენოდ დარჩენისაგან უფალმა დამიფაროს!

ვალიოვ ხაუტაუალი,
ხალხური მოქმელი.

სიხლარი მისნამიხე

მოგვსალმები, მესხეთო, მომაქეს სალაში გვიანი, ძველად იყავი მწუხარე, მტარვილიანი, მტრიანი, შენი მიწები უნდოდით, ლალიან-ბარაქიანი, სურდით ჩაქვრით მესხის მზე, მოესპოთ მესხი ხმლიანი, ქართული ჩონგურისათვის ლარი გადევრთ ხმიანი, უკვდავი წიგნი დაეწავთ, რუსთველის სტრეიონიანი. რუსეთთან მძობამ გვიშველა, მტრები დამარცხდნენ ტიალინი, დიდი მიზნისკენ მიდევართ წითელი დროშის ფრიალით,

გაზეთი „ზამქანი“
საბჭოთა საქართველო

ზამქანი

აყვავდა მიწა მესხეთის,
ბალიან-ვენახიანი,
მესხსა და ჭავახს ახარებს
ცხოვრება ბარაქიანი,
მესხეთში ხეც კი აშორდა,
კლდენიც აყვავდა ქვიანი.

მოქმელი სოფიო ხითაროშვილი
(89 წლის).

ჩაიწერა მამი ხითაროშვილი,
კალს 1-ლი საშუალო სკოლა, VIII კლასი.

საქართველო

ჩემო ლამაზო სამშობლოც,
ოქროვან ველებიანო,
ცხო მალალო, ნათელო,
მთვარიანო და მზიანო,
გაღმა-გამოდმა კლდეებო
და იქვე-ჯიხენო რქიანო,
ამწვანებულო გორებო,
ტყეო ხუჭუჭათმიანო,
აყვავებულო სოფლებო,
ილაღებო ცხვრიანო,
ხელგამრჯე მეცხვიანებო,
სულ მუდამ ხალსიანო,
მკლავმოულდელი გლეხებო,
ყანებიანო, ზვრიანო,
გამარჯვებუნიკენ მიდისარ,
უამრავ მეგობრიანო.

მოქმელი მ. შაქიაშვილი,
ჩაიწერა ბანის შაქიაშვილი,
გურჯაანის რაიონის კარდანახის
საშუალო სკოლა, IX კლასი.

სსსრკ კრის ნაღისი

ხანჯალი არის ნაღისი
მტრის გულზე სიტყვა „ლენინი“,
ყველა მშრომელი კაცისთვის
დილის მზედ გადმოფენილი.
რა ძალა ჰქონდა, რა აზრი,
რა ნებისყოფა ურდვევი,
რომ ვერ გატეხა მტრის რისხვამ,
დარჩა ბოლომდე ურყევი.
სიბნელეს კარი დაუხშო,
ჩაუქრობ ცეცხლად ილა,
ჩვენი დიადი ქვეყანა
ბაღნარად ააშრიალა.
ატომის ძრავა შეექმენით,
გავუშეთ თანამგზავნები,
მთვარეს რაკეტა ეწვია,

კოსმოსს ჩამოჰკრა ზარები.
ლენინის ანდერძს ასრულებს
ლენინის ბრძენი პარტია,
ჩვენდა ლხენად და იმედად
შუქურასავით ანთია,
პარტია ძმიოსი, ერთობის,
თავისუფლების პარტია,
ლენინის სახელს ატარებს,
ლენინის აზრით ინთება,
ლენინურ გზაზე მაგალი
იყო, არის და იქნება.

მოქმელი 3. ბაშვალაშვილი,
ჩაიწერა სოფიო ბაშვალაშვილი,
ვანის რაიონის ბუჯანის საშუალო
სკოლა, VIII კლასი.

ზამქანი

1
კარგი ვარ, ნუ დაიქანებ,
თავს ნუ დაუწყებ ჭებასა...
კარგი ჩვენც მოგვეწონება,
ცული — არც თავის დედას!

2
ახ, ტრაქტორო, მე შენს გამძვლს
ვენაცვალე ხელგებში,
მერანვიით დაჭიხინებ
ჩემი სოფლის ველებში.

3
არ შეუღრკება სინელებს,
თუ კაცი გონიერია,
თავს შეაყვარებ სოფელსა,
სოფელი ღონიერია.

4
გავათავე სამარგული,
აწ რაღა მაქვს სადარდელი?!

5
გავათავე, მოროდო,
რღა გინდა, რომ მოდიო!..

6
ჩამოსხდებიან ყორნები,
არ გაირევენ ძერასა;
ალარაფერი სჯობია
ჩემი ვენახის ცქერასა.

მოქმელი 6. ბიძინაშვილი,
ჩაიწერა 6. ჭვარცხავა,
ზობის რაიონის ჭალაღდის
საშუალო სკოლა, VIII კლასი.

1. ორნი არიან, ტოლნი არიან,
ერთ ტახტზე სხედან ერთად სე-
მოვლო.

(შე და მოთარე)

2. ლამე ჭრება, დღე ენთება,
გულს ხალისად შეგვენთება.

(შე)

3. ვპერი, ვპერი, ვერ გავპერი,
ვერ გავპერი, ვერა,
რაც არ უნდა ბევრი სცადოთ,
ვერც თქვენ გაჭრით, მჭერა.

(წაილი)

4. ცეცხლი არ არის, არა აქვს ალი,
ხელ-ფეხს კი მოგწავს, დარჩები
მწყარალო.

(წინა)

5. ყვავილი ვარ ყვითელგული,
სხვა ყვავილებს არ ვედრები,
რა ვუყოთ, რომ სუნი არ მაქვს,
წამლად მინც გამოვდგები.

(გვირია)

6. ცოტა — წამალია,
ბევრი — საწამლავე,
ბევრი არ მიირთვა,
არ მოიკლა თავი.

(ღვანი)

მოქმელი სონა ცარცხავა,
ჩაიწერა ირმა ჭაბუაშვილი,
თერჯოლის რაიონის სოფ. ქვედა
სამონეთის საშ. სკოლა, V კლასი.

ინტერესი

● როცა სიტყვა ხშირდებაო, მა-
შინ საქმე მცირდებაო.

● კარგი მეზობელი მზეზე უწინ
დასანახიაო.

● ადამიანს სხვის სიამებს რომ უყ-
ვები, შენიც უნდა გაისენოო.

● ხანძარს დროზე ერთი ჭიქა
წყალიც ჩააქრობსო.

● მჩხავენა კატას თავგის გემო
ენტარებოლო.

მოქმელი ი. სხიშლაძე,
ჩაიწერა ლენა ჩანჩიბაძე,
მხარაძის რაიონის კონკაობის
საშუალო სკოლა, VII კლასი.

ნ ა მ დ ვ ი ლ ი პ ი ო ნ ე რ ი

მონდა ისე, რომ ჩვენი უფროსი ვაჟიშვილი დათო შიშიძე დაავადდა და ავერ უკვე ოთხი თვეა ლოგინად არის ჩავარდნილი. მე ვმუშაობ, მე-უფლვე კი ავადმყოფს უფლის მოსკოვის ერთ-ერთ კლინიკაში. სახლში მხოლოდ დედაჩემი და უმცროსი ბიჭი დარჩნენ. ჩემი ორივე ვაჟი ქ. სოხუმის შ. რუსთაველის სახ. 1-ლ საშუალო სკოლაში სწავლობენ. დათო მე-5 კლასის მოსწავლეა. უმცროსი კი — პირველი კლასისა.

დათოს თანაკლასელი ირმა ბარათია ყველანიარად ცდილობს შეგვიმსუბუქოს ვასპიკრი. ყოველდღე ჩვენთან მოდის, მოხუცებულს საოჯახო საქმეში ეხმარება, პატარას — გაკეთილებების მომზადებაში. სკოლიდან

ხშირად შინ მოჰყავს ჩვენი ბიჭი. სამსახურის გამო შესაძლებლობა არა მქვას სათანადო ყურადღება მივაქციო ბავშვს, მაგრამ ირმასი ნამდვილად დიდი იმედი მქვას. გოგონა თავისი სურვილით, თავისი კეთილი გულით ავეთებს ყველაფერ ამას, მისთვის არავის არაფერი უთხოვია. აი, ამას ჰქვია ნამდვილი მეგობარი, ნამდვილი საბჭოთა პიონერი. მე მგეზობრა, რომ ირმა ნამდვილად სპეტაკი, კეთილი, გულისხმიერი ადამიანი დადგება.

გთხოვთ, თქვენი ჟურნალის სამუალებით დიდი მადლობა გადაუხადოთ პიონერ ირმა ბარათის.

პატივისცემით **ჯუშუპა უშლაზანი**

სინკვაჟე

უწნაური ხეები

რადინს ხმ. გამოირჩევა ძალზე დიდი სიმკვრივით. მისი მასალისაგან ამზადებენ მუსიკალურ სასულე ინსტრუმენტებს, ზუსტ ხელსაწყოთა ზოგიერთ დეტალს, საქსო დაზვათა ნაწილებს და ა. შ.

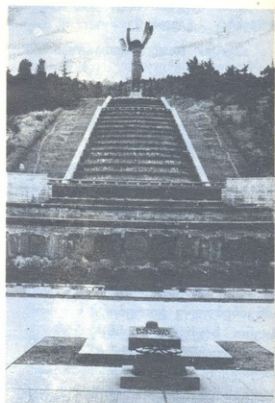
ხარობს ტროპიკულ და სუბტროპიკულ სარტყელში. ჩვენში ვხვდებით აზერბაიჯანსა (თემირ-ალაჩი, დემირ-ალაჯი) და საქართველოში (ძელოჭკა, ხე-არქანა). იზრდება წელა (სიმაღლე — 16 მეტრამდე, სისქე — 20 სმ-მდე) და ცოცხლობს დიდხანს, თითქმის 1000 წლამდე.

პუტაპარის ხმ. ევროპელებმა მე-16 საუკუნეში გაიცნეს. ქრისტიან-ფორე კოლუმბის ექსპედიციის წევრებმა კუნძულ ბანტარზე დინახეს ინდიელნი, რომლებიც კაუჩუკის ბურთის თამაშობდნენ. მაგრამ გაცივდა კიდეც 100 წელი, ვიდრე აცნობრიობა კაუჩუკის გამოყენებას იწყებოდა. სულ პირველად მისგან საშუალებები დამამზადეს. ხოლო როცა

პირველი ასი კილოგრამი გუტაპერჩის ხის წვენი (შედედებული რძის მსგავსი მასა) ინგლისში ჩაიტანეს (ეს იყო 1844 წელს), დაიწყო „გუტაპერჩის ბუმი“. კაუჩუკის შემცველ ხეთა ტერეგები ბარბაროსულად ჩანავადებოდა. მარტო სინგაპურში 4 წლის მანძილზე მომპოვებლებმა გაჩეხეს 300 ათასი ასწლოვანი გუტაპერჩის ხე (თითოეულისაგან სულ რაღაც 10 კგ წვენი მიიღებიც გულისათვის).

არსებობს კაუჩუკის შემცველი სხვა ხეებიც. ჩვენში (ყრიძოდ, შუა აზიაში) ხარობს, მაგალითად, ტაუ-საგზო, კოქ-საგზო და სხვ.

ვაულის ტაუ... არცთუ მთლად ჩვეულებრივი სიტყვათშეხამებაა, მაგრამ სინამდვილეში ასეთი ტყეები მართლაც არსებობს. მაგალითად, აღმოსავლეთ ყაზახეთს განიერ რეაზად აკრავს გარეული ვაშლის ტყე. იგი გვხვდება ალა-თაუს მთებში, თამამად შესევია ფერდობებს, მოსდებია ხეობებს და ხუთკოლომეტრებიანი სივანის ზოლად ასეულ კილომეტრებზეა გადაჭიმული. გარეული ვაშლის ხე ძალზე მაღალი იზრდება, უხე ნაყოფს იძლევა და დიდხანს ცოცხლობს.

ვიკიქის მეგობარი გაგანჯუქის პარკში

თბილისის გამარჯვების პარკში აღმართული ქალის ფიგურა „მადლიერი დედა“ მხოლოდ ერთი ნაწილია იღიბების მემორიალისა“, რომლის ავტორები არიან საქართველოს სახალხო მხატვარი გიორგი (გიგა) იჩიაური და არქიტექტორები ვლადიმერ (ლადო) ალექსი-შხისშილი და კ. ნახტავიშვილი. აქვე უნდა ითქვას, რომ ეს მემორიალი კ. ალექსი-შხისშილის უკანასკნელი ნაშუაგარია. ანსაზღვას ცენტრალური ნაწილია ე. წ. რიტუალური მიწიანი უცნობი ქარისკაცის საფლავით, რომლის ირგვლივ აღმართება სტელები იმის თემაზე შექმნილი სიუჟეტებით: ქვეთო, შადრევნის გაყოფებით განლაგება კომპოზიციური სიციცხბის ანსაზღვრ თემაზე. მაგრამ მემორიალის საბოლოო სახეზე უნარი ჩერებრობთ მანც ნადარეკია, თუმცა ეს, რაც უკვე გაკეთდა, ფრად მწივნელოვანია.

იხსნება თუ არა შენი სოციალური მეცნიერება?

გავფიქროვოთ, დააკვირდით ამ ფოტოს და მოგვფიქრებთ, სად მდებარეობს ეს ისტორიული ძეგლი, რომელ საუკუნეშია აგებული და საერთოდ რა იცით მის შესახებ.

მემორიალისათვის ავტორებმა პარკის ცენტრალური ადგილი შეარჩიეს. მაღალ გორაკზე, შადრევნის კასკადის თავზე უკვე აღმართა ქალის ფიგურა. მონუმენტი მთლიანად 28 მეტრი სიმაღლისაა, ქალის ფიგურა კი 18 მეტრია. იგი შესრულებულია ქედური სილინით, რომელიც დაშლადეხულია თხილის ქანდაკების კომბინატში.

ქალი პირამიდისებურ კვარცხლბეკზე დგას, თავს ზევით აღმართულ ხელებში დიდების სიმბოლო — შუბის ტოტი უჭირავს. უპირველეს ყოვლისა, უნდა აღინიშნოს პლასტიკურად სწორად მოქმენილი ფორმა. იგი ძალზე უბრალო და უპრეტენზიოა, მაგრამ ზუსტად ეხასხება ფიგურის კომპოზიციას და გარემოსაც. ქალის ფიგურა კომპოზიციის ცენტრალური ნაწილი და დერძია. სწორედ ამიტომ მას ძირითადი ადგილი ენიჭება მემორიალის მხატვრულ-პლასტიკური გადარწმუნების თვალსაზრისით.

ქანდაკების ფორმა დიდი, მძლავრია მთა, რომლის პირიორნტალური კონტრასტის ხაზგამოყოფილია განიცხადებული მქნის. მოქანდაკემ მშვენიერად იგრძნო სივრცის არ-

ქიტქტონიცა და ამ პირიორნტალურ სივრცეში ჩახვა მაღლა ავიდული, ერთი შეხედვით მშვიდი, ჩაკეტილი კომპოზიცია. ფიგურა ზუსტად მიხედავს მთის განწყობილებას, ხოლო მისმა ზუსტად ნაოცნმა მასშტაბმა შეაცხო სივრცე — სახაგაიო გზის ზედა სადგური და მოსორებით მთის მაღალ პლატოზე აღმართული ხეაური კოშკი უკვე ერთიან კომპოზიციურ-პლასტიკურ მოცულობას ქმნიან და კრავენ ამ ვეებერთელა, გაფანტულ სივრცეს. ქალქში არქიტექტურულ ნაგებობათა შორის ქანდაკების აღმართვის პრაქტიკა დიდი ხანია არსებობს, მაგრამ „ცარიელ სივრცეში“ აღამიანის მიერ ნაოცნი ფორმის შეტანა და ამით სივრცის დამორჩილება, მისი ერთიან კომპოზიციურ სქემაში მოქცევა უჩვეულოდ ძნელი საქმეა. მოქანდაკემ სწორედ ამას მიაქცია უპირველესი ყურადღება, და არც სივრცის დამორჩილების გრძნობამ უდალათა, არც სწორი და დახვეწილი ხილუბების პოვნის მხატვრული ალღომი. მთავრ აღმართული ქალის ფიგურა მსახვედლებისაგან საკმაოდ შორსაა და მისი აღქმა მხოლოდ

მაშინ იქნებოდა შესაძლებელი, თუ მოიქმენებოდა ფიგურის სწორი, პლასტიკურად გამართული ხილუბები, ხოლო მისი დინამიკა ჩაქდებოდა ბუნების რიტმში. გ. ოჩიაურის ქანდაკებას კომპოზიციურ მთლიანობას ანიჭებს ნათელი, დახვეწილი ხილუბები; კომპოზიცია სადა და ბუნებრივია, ფორმები — მთლიანი, ხილუბები მეტკვეული, დინამიკი და თავდაქერილი. მშვიდი დინამიკა ზუსტად „მოერგო“ გარემოს — მისი მეტკვეული და ლამაზი რიტმი არ დარღვეულა. გ. ოჩიაურის მხატვრული მანერისათვის უცხია თუნდაც რღვევა ვაწვადებული თეატრალური ეფექტი. ორთავე ფეხზე შეარად დაქრდნილი ფიგურის ძლიერი ძერწვით გამოვლენილია ფორმების სიმკვრივე. მოცულობის სიმძიმე, მატერიალურობა.

გამარჯვების პარკში აღმართული მონუმენტი „მადლიერი დედა“ მოქანდაკის ერთერთი საუკეთესო ქმნილებაა.

ამირან ჩხარტიშვილი,
ხელოვნებათმცოდნეობის კანდიდატი.

საკრებულო № 10

ჯამპარი კიმონო

(გრძელი სახელოთი)

ავილით წილის ზომა. აკრითით ამდენი თვალი, რამდენიც ამ ზომაში ჩაეტყვა. წინა მხარე და ზურგის მხარე მოკვსოვით ცალ-ცალკე და-

საწყისში 4-ს სმ რჩენი (1X1)-ზე, ან 2X2-ზე). შემდეგ ჩავსოვით ნაწი. ექვსოვით იღლით.

იღლის დასაწყისში ორივე მხარეს ვუმატოთ ნ-ჭერ

თითო პეროვანი თვალი, შემდეგ 3-ჭერ ორი თვალი, 3-ჭერ კო-ჩ თვალი. შემდეგ 20 თვალი დავამატოთ ორივე მხარეს. შემდეგ კიდევ 20 თვალი, შემდეგ-30 თვალი. ამის შემდეგ მოკვსოვით 10 სმ (სივანე მაკის სისქეზე არის დამოკიდებული). ამის შემდეგ ვაკეთებ მზრის დაქანებას. პირველად მაქიანე მოუვსოვლად დავტარებ 10-10 თვალი, შერეუ ნ-ს შუაში, 40 თვალი გულსთვის გამოვუთ და ვადავებროთ.

ახევე მოკვსოვით ზურგის მხარე და გავკროთ გაყვანილი შემდეგ საფულზე და მანებზე თვლები ამოვკროვით და მოკვსოვით 2-3 სმ. რეზინი (ნურ. № 1.)

მთავარზე ნაშუაზე ჯამპარისათვის

„მარსკვლავი“

ნიშუისათვის აკრითოთ 20 თვალი.

ოთხი რიგი წინდისებურად მოკვსოვით.

მე-1 რიგი: 3 წაღმა, შემდეგ სამი თვლიდან გამოვიღოთ სამივე თვალი, ესე იგი, ჩხირით ერთდროულად შევიღეთ სამ თვალი. გამოვიღოთ ერთ თვალი, არ გადავიღოთ ჩხირიდან; გავკროთ ნამბიდან კვალ მივუვი სამი თვლიდან გამოვიღოთ თვალი და

კვლევი“ გავაკეთოთ არა წინა ვარსკვლავის თაზე, არამედ გვერდით — ე. ი. ვანვალაგოთ კადრისებურად.

„მარბაღისებურში“

ნიშუისათვის ავილით 24 თვალი.

1-ლი რიგი: ყველა თვალი ქვეშედა წაღმით.

მე-2 რიგი: ყველა თვალი მარცხენი ეტუღმით.

მე-3 რიგი: ორი თვალი ერთად ქვეშედა წაღმით, ახერჩვის ბოლომდე. ე. ი. თვლების რაოდენობა განახვრდეს. მე-4 რიგი: ყველა თვალი მოკვსოვით ზემოდან წაღმით: ყოველ ორ თვალს შორის ამოვწყეთ მათს და გამოვიღებთ წაღმით. ჩხირზე ნამბს არ გავაკეთებთ.

მე-5 რიგი: ყველა თვალი შევიდან წაღმით.

მე-6 რიგი: ისე როგორც მეორე რიგი.

მე-7 რიგიდან ნაწი მეორედება ე. ი. აქვსებზე ისე, როგორც მესამე რიგი.

მე-8 რიგი: ისევე, როგორც მე-5 რიგი, მაგრამ აქ „ვარს-

საკრებულო

მეგლამე 6. — კოშკავიურილი მატანის სტრუქტურები (წერილი) გარტყ. 2

კომბარშიძე კ. — უსახურავო კიბე (მოთხრობა, გაგრძელება) 2

აბაღანიანი ნ. — პატაკს ახარებენ ლავოდებელი პიონერები (ნარკვევი) 9

ნახბანიანი მ. — მერცხალი (ლექსი) 11

ხარაღიშვილი ნ. — საშობოლო (ლექსი) 11

მინაძე მ. — მიტოვებული სკოლის ჩვილი (ლექსი) 11

სოსოიანიშვილი ნ. — ვაჟა (ლექსი) 11

ღარსაღიშვილი ნ. — შუგს შერათა ძალი (ლექსი) 11

კინაძე ლ. — მაშინ შეც თქვენოდენა ვიყავი (წერილი) 12

გელაშვილი მ. — ღლატი (მოთხრობა) 13

ბინი 17

ბრინი მ. — საგზაო სატენის (მოთხრობა) 18

მეგრელიშვილი ბ. — მზე; ასული ხარ თუ — ძე (ლექსები) 21

ოზბრინი ბ. — სილიელი თოქმის აღმანახლებით არიან (წერილი) 23

კომოვი 25

უხოსური იუზორი 25

ჯალღონური სარამ 27

შეპკირბოთი ხალხური სანუჯა 28

მუსილიანი ჯ. — დღევლი პიონერი (წერილი) 30

ხარბრძიშვილი ბ. — დღევლის შემორაილი გამარჯვების პარკი (წერილი) 30

ზურაბაშვილი ლ. — ქსოვა (წერილი) 32

ბაშბრინი (წერილი) გარტყ. 3

შაშბრინი ნ. — რიონის ხეობაში (ლექსი) გარტყ. 4

გარტყანის 1-ლი გვერდის მხატვრობა ელვისო ცაბაძისა

მთავარი რედაქტორი ბაბულიანი შენი

სარედაქციო კოლეგია: ნუბაბაშვილი, ზურაბ ბოსტანიანი, აბაღანიანი, მუსილიანი, დღოლო ვალაკორია, ბაიოზ ფომინი. შილი (მხატვარი-რედაქტორი), ბიორნი ძვინიანი, კომბარშიძე ლარსაშვილი, ნოღაბაშვილი, სიონი შაშბრინი (პედაგოგი), ლინა შაშბრინი, ზურაბ წავრიანაშვილი, ზურაბ ბუშბრინი.

საქართველოს კვ. ც. -ის გამოქვეყნების სტამბა. #80096, ლენინის ქ. № 14.

რედაქციის მისამართი: 380096, თბილისი, ლენინის ქ. № 14, ტელეფონები: მთავარი რედაქტორის — 93-97-05 93-81-81, პ. შე. მღვიმე — 93-97-03, 93-58-05, განყოფილებების — 93-97-02, 93-97-01, გადაცემა საწყობად 21. I. 82 წ, ხელმოწერილია დასაბეჭდად 19. III. 82 წ, ქაღალდის ფორმატი 60x90¹/₂, ფოტოკური ნაბეჭდი უფრტული 4, სააღრებულო-საგამომცემლო თაბაბი 5,35, შეჯ. 171. ტირ. 152000. ეგ. უე 06147

რედაქციაში შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ. თბილისში მცხოვრებ ავტორებს პასუხი წერილობით არ ეცვლებათ.

«Пионери», журнал ЦК ЛКСМ Грузии и Грузинского Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников. Выходит один раз в месяц на грузинском языке. Издательство ЦК КП Грузии, 380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Адрес редакции: 380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Отпечатано в типографии издательства ЦК КП Грузии, 380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Формат 60x90¹/₂, учетно-изд. л. 4, усл. печ. л. 5,35. Тираж 152000 экз. Цена 20 коп.

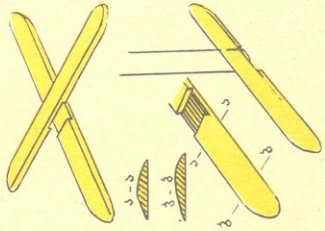
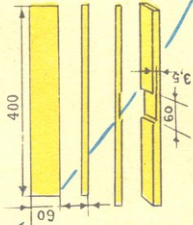
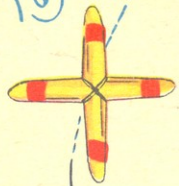

გადავიღოთ ჩხირიდან, შემდეგ ისევ 3 თვალი წაღმა და ა. შ. რიგის ბოლომდე.

მე-6, მე-7, მე-8 რიგი — წინდისებური ნაქსოვი.

მე-9 რიგი: ისევე, როგორც მე-5 რიგი, მაგრამ აქ „ვარს-

ზუმბონა

ჩვენი ძურნალის ზოგიერთ მკითხველს აინტერესებს, როგორ მზადდება ბუმბონაგი — ფორანიგი "ზუმბონა" რომელიც პერუში ბოულ ტრაექტორიას შემოქმედს, მაკარა ყოველთვის იმ ადგილას ბუმბონა, სიადნაკ გაიტყობიან. გვაგაზობს უფროსად "იუნი ტეხნიკი" გამოქვეყნებულ წერილებში ბუმბონაგის აღწერილობას, მისი ფერობა ზაბოროთიელი ყმაველი იგივე კოზიურა.

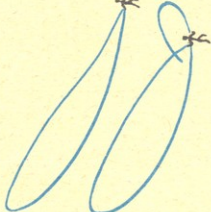
ურობლებით დაკვირვით ნახატს, ბუმბონაგის დასამზადებლად საჭიროა ორი მცირე ზომის ფიცარი, უმჯობესია წიგლისა, ისინი შეგიძლიათ მოაძიოთ უკვე გამოყენებულ ხის კუთხე, რომლებიც მაღალაში ხოლო მიაკვთ. ამ დეტრებს სწორედ ბუმბონაგისთვის საჭირო სისქე აქვთ. ბეწვებზე მათ ისეთი ფორმის ბოლოები გაუკეთეთ, როგორიც სურათზეა ჩანაწერი. შედეგად ბრტყელი ქლიბით შეუღლიეთ ბოლოებებს, თითოეული ფიცრის მხოლოდ ცალი მხარე დაამუშავეთ, მეორე კი ბრტყელი დატოვეთ (ყურადღებამიაკეთეთ: ბუმბონაგის ყურადღებამიაკეთეთ: ბუმბონაგის ყურადღებამიაკეთეთ: ბუმბონაგის ყურადღებამიაკეთეთ).

თვითმფრინავის ფრის ფორმის (იხილეთ) ეს ოპერაცია გულდასმით უნდა შესრულდეს, რადგან მასზე დამოკიდებული ბუმბონაგის აეროდინამიკური ხარისხი, ტრაექტორია ხასიათი.

ბუმბონაგის ფრის ფორმის მკაფიოდ შეამოწმეთ, ნაწიბურები მთავალევეთ. ფრების, როგორც პროფილირებულნი, ისე ბრტყელი ზედამხირო კარგად გაპრობირებული უნდა იყოს, რადგან ამბავც არის დამოკიდებული ბუმბონაგის ფრებით ლორსებები. უკვე დამუშავებულ ფიცრებს ან თამბაკს შუა ადგილას კოლი გაუკეთეთ, ყბილები ერთმანეთს მოაბრუნეთ და მიუჭეთ.

ორივე თამბაკის უსსტად ერთი და იგივე წონისა უნდა იყოს, ამიტომ, სანამ ერთმანეთს მიაჭებულთ, აუცილებლად გააწონანაწიროთ, დაწებების შემდეგ კბილებთან ჩვეულებრივად შემოჭეთ ერთი წებოვანებული მავარი ძაფი (დახედეთ ნახატს).

შუა ბუმბონაგს რამდენიმე უსუსეთი ოლიფან უდგეოთ ლაქი, რომ წელით არ გაიფანოს. ვასსადნეთ: ბუმბონაგი ერთნაირად საშუალო არა მარტო მისი მტყორცნილობისთვის, არამედ ახლომდებლო მყოფთათვისაც. სკობს იგი ფართო მიუდნებუ გაკეტილი ყორსებით. იმისათვის კი, რომ ფრების უკეთ ჩანდეს, ფრებზე ლია ნარინჯისფერი ზოლები დაახატეთ.

რიონის ხეობაში

თუ გაგივლია როდისმე —
მზეში, წვიმაში, ქარში —
ნაირ-ნაირად მოქარგულ
რიონის ხეობაში,

მშვენიერებას საოცარს
შენე იხილავდი მაშინ,
გაგაქროლებდა ოცნების
ფაფარაშლილი რაში,

იტყვოდი: „არ დაერჩებოდე
ამ სილამაზის ვალში!“
მუხლს მოუყრიდი სამშობლოს
შუაგულ ხეობაში.